

Orman_{ve} Av

Yıl: 2008 | Kasım - Aralık | Sayı: 6

ISSN 1302-040X

Yeni Yılınız Kutlu Olsun...

Orman ve AV

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
İKTİSADİ İŞLETMESİ TARAFINDAN
İKİ AYDA BİR YAYIMLANIR
Yıl: 2008 | Kasım-Aralık | Sayı : 6 | Cilt: 84
ISSN 1302-040X

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ ADINA
SAHİBİ
GENEL BAŞKAN
MUSTAFA YUMURTACI

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
ERDOĞAN ÖZER

EDİTÖR
SEZGİN ÖZDEN
ozden@forestry.ankara.edu.tr

YAYIN KURULU
İyigün PULAT
Aydın GERİŞ
Erdoğan ATMIŞ
İsmet DAŞDEMİR
Sezgin ÖZDEN
Oktaç YILDIZ
Mehmet Ali BAŞARAN

Bilgilendirmek amacıyla üyelerimize
ücretsiz dağıtılır.

YÖNETİM YERİ:
TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
TUNA CAD. NO: 5 96410 KIZILAY/ANKARA
TEL&FAX
0312 433 84 13

www.tod-tr.org
tod@tod-tr.org
ormancilarder@ttmail.com

YAYIN KURULU E-POSTA
ormanveav@tod-tr.org

BASKI
KAYIKÇI OFSET
Cumh. Mh. Park Sk. Atakoç Apt.
No: 16 18100 / ÇANKIRI

Tel: 0 376 212 50 70
Fax: 0 376 213 19 88
e-posta: karatekin18@hotmail.com

GRAFİK TASARIM
Hadi CANBAZ
e-posta: okyanus-02@hotmail.com

İÇ - DIŞ KAPAK FOTOĞRAFLARI
İnternette

Editörden

Orman ve Av dergimiz bir yılı daha geride bırakıyor. 2008 yılında derginin düzeninde bir takım iyileştirmeler yaptık. Eskiden sadece orta forma (8 sayfa) renkliyen şu anda derginin tamamı renkli oldu. Amacımız derginin

okunurluğunu artırarak daha geniş kesimlere ulaşmak, meslek kamuoyunun ilgisini ormancılık sorunlarına daha çok çekmek ve görsel iyileştirmelerle dergiye reklâm alıp masrafların bir kısmını karşılamaktır. Alınan geri beslemelerden derginin yeni halinin beğenildiği sonucu ortaya çıkıyor. Meslek kamuoyunun ilgisinin de arttığı gözlemlenmekte. Ne var ki dergiye reklâm alma amacımız yerine getiremedik. Bunun için profesyonel bir pazarlama ekibine gereksinim duyduğumuzu farkındayız. Ancak yine de bu ekip kuruluncaya kadar serbest çalışan üyelerimizin dergiye reklâm vermesi, temsilcilerinde bu konuya biraz daha ağırlık vermesi gerekiyor. Dergimizin baskı sayısının artırılıp okunurluk düzeyini yükseltmemizin bir yolu bu...

2008 yılının bu son sayısında dergiye yeterince yazı ulaşmadı. Ulaşan yazıların bir kısmı kiradaki dernek merkezimize 4. kez giren hırsızın bilgisayarları ve dokümanları çalması sonucu çalındı. Bu gibi nedenlerle bir miktar gecikmek zorunda kaldık. Sayın Besim Sertok'un güncel bir konu olan "5. DÜNYA SU FORUMU VE ISTRANCA ORMANLARI" konulu konuyu derinlemesine inceleyen yazısı elimize ulaşınca baskıya girebildik. Sayın Sertok'a ilgi çekici yazısı için teşekkür ediyoruz. Hadi İlbaş'ın "Üveyiğin Ağıdı" başlıklı yazısı çok beğenilecek gibi duruyor. Yayımlanan yazılarla ilgili görüşlerinizi bekliyoruz.

Şubat ayında Ormancılık İktisadi Sosyal Çalışma Grubunun 1. Ilgaz Dağında gerçekleştirilen "Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresinin" 2. Isparta'da yapılacak. Konuya ilgi duyan tüm meslektaşlarımız davetlidir.

Bir yılı daha geride bırakırken tüm üyelerimiz ve meslektaşlarımızın yeni yılını kutluyoruz. 2009'un her açıdan olduğu gibi doğal kaynaklar açısından da daha kötü geçeceğine ilişkin düşünceler var. Kriz dönemlerinde görülen orman yıkımı ve kıyımı daha da artabilir. 2B tekrar gündeme geliyor... Takipçisi olacağız.

Bu sayıya katkıda bulunan tüm meslektaşlarımıza ve hakemlik yapan Prof. Dr. Ziya ŞİMŞEK'e şükranlarımızı sunuyoruz

Doç. Dr. Sezgin ÖZDEN

İÇİNDEKİLER

1

Editörden - Doç. Dr. Sezgin ÖZDEN

Başyazı

2

4

Kızılçam Doğal Gençleştirilmesi
Orman Yük. Müh. Reyhan ACARTÜRK

Türkiye Ormancılar Derneği
Danışma Kurultayı

6

9

Gürcistan (Acarı Özerk Cumhuriyeti)'de Ladin Ormanlarını Tehdit Eden Sekiz Dişli Kabukböceği....

Emekçiler Alanlarda
Dirgine Devrek - Orman Yük. Müh. İyigün PULAT

17

18

Üveyiğin Ağıdı - Hadi İLBAŞ

Dikenli Keler *Laudakia stellio* (L)
Dr. Nuri Kaan ÖZKAZANÇ

20

23

Kitap Tanıtımı

Ormancılık Politikası Süreci ve Orman Sertifikasyonu
Yalçın KUVAN - H. Tezcan YILDIRIM

25

31

50. Yıl Dönem Toplantımız
Hasan İKİZLER

Haberler

32

33

85. Yılıma Girdik

10 Kasım
Hırsız

36

37

ABD Ekonomik Krizi ve Türkiye
Prof. Dr. Uçkun GERAY

5. Dünya Su Forumu ve Istranca Ormanları
Besim S. SERTOK

41

BAŞYAZI YENİ YILA GİRERKEN

2008 yılının son günlerinde yeni umut ve dileklerle 2009'a girmek isteriz.

2009 Derneğimiz açısından yeni umutların yeşereceği, beklentilerimizin gerçekleşebileceği bir yıl olabilir ve olmalıdır da ...

2008 yılı sonunda 37 yıllık beklenti gerçekleşmiş, yeni binamız tamamlanarak hizmete açılmıştır. Dört yıl içerisinde iki büyük projenin gerçekleşmesi; Derneğimizin açılımlarını, etkinliklerini, kültürel, eğitsel, sosyal ve mesleki alanlardaki çabalarını artırabilmelidir. Kısaca ileriye umutla bakılan, üyelerinin ve toplumun yararına çeşitli etkinlikler oluşumlar ve kazanımlar yaratabilen bir Türkiye Ormancılar Derneği amaçlanmalıdır. Söz konusu iki büyük projenin getireceği kazanımlar iyi değerlendirilmelidir. 26 Aralık 2008 tarihinde 84 yılını geride bırakan bir derneğin mirası, geçmişine yaraşır ve yakışır bir ortama taşınmalıdır.

Uzun yıllar meslek kamuoyunun tek sesi, tek nefesi olmuş, tüm olumsuzluklara karşı dernek çatısı altında göğüs germiş, mücadele etmiş ve direnmiş bir geleneğin devamı olduğumuz unutulmamalıdır. Bu nedenle Türkiye Ormancılar Derneği'nin görevi, yükü ve sorumluluğu büyüktür.

Cumhuriyetle yaşıt olan Derneğimiz, Cumhuriyetin ilke ve devrimlerine sıkı sıkıya bağlıdır. Bu düşüncelerimizi paylaşan her meslektaşımızın, güçlü bir Türkiye Ormancılar Derneği çatısı altında bulunmasından onur duyarız.

Ormancılık açısından 2009'a umutla girdiğimizi ve ileriye dönük beklentilerimizin gerçekleşebileceğini söyleyemiyoruz. Son yıllarda polemikler, tutarsız ve dayanaksız politik söylemlerle kamuoyuna ormancılığın Cumhuriyet tarihinin en parlak dönemini yaşadığı söyleniyor. Ancak, arka bahçe hiç de söylenildiği gibi değil. Meslek kamuoyumuz Cumhuriyet tarihinin en kuşkululu ve tedirgin dönemini yaşıyor.

Tüm sosyal tesisleri elden çıkarılmış, mabedi gibi kabul edilen TAŞ BİNA'sı peşkeş çekilmiş, önemli orman fidanlıkları satılmış (mahkeme kararıyla geri alınanlar da üretim gücünü yitirmiş), ormancılığı bilimsellikten uzaklaştırılmış, yönetimi etkisiz-yetkisiz kişilerin eline terk edilmiş bir ormancılıktan meslek kamuoyu nasıl umutlu olabilir?...

Cumhuriyet tarihinin hiçbir döneminde ormancılık

bu denli politikanın ve politikacının güdümüne girmemiş, bu denli çaresiz duruma düşmemiştir. Çevre ve Orman Bakanlığı yönetimi özellikle 60. hükümet döneminde ormancılığı umursamaz bir tavır sergilemiş, ormancılık örgütlerini ve meslek kamuoyunu yok saymıştır. Çevre ve Orman Bakanı Sayın Veyssel EROĞLU, Derneğimiz adına, Ormanlara Sahip Çıkılma Birliği adına, Ormancılık Eğitiminin 150. yılı Yürütme Kurulu adına yaptığımız ve çeşitli kez

Ormancılık açısından 2009'a umutla girdiğimizi ve ileriye dönük beklentilerimizin gerçekleşebileceğini söyleyemiyoruz. Son yıllarda polemikler, tutarsız ve dayanaksız politik söylemlerle kamuoyuna ormancılığın Cumhuriyet tarihinin en parlak dönemini yaşadığı söyleniyor. Ancak, arka bahçe hiç de söylenildiği gibi değil.

yinelediğimiz görüşme taleplerimize yanıt bile vermemiştir.

Bu oluşumda meslektaşlarımızın rolü ve kusuru yoktur diyebilir miyiz? Geçen dönem Orman Bakanlığı müsteşarlığını yürüten bir meslektaşımız, Çevre ve Orman Bakanlığı kuruluşundan sonra, zaten az olan etkinliğini yitirmiş, yetkili ve yeterli olamamıştır. Bu makamı sadece siyasi geleceği için kullanmış ve milletvekili olmuştur. Üst yönetimdeki diğer meslektaşımızın da meslek ve meslektaş lehine hiçbir eylemini ve söylemini görmedik ve duymadık. Son yıllarda bakanlık üst yönetiminde, mesleğimizin ve meslektaşımızın onurunu savunacak bir yönetici ne yazık ki gelmedi ya da getirilmedi.

Politikacı önce kendi siyasi geleceğini,

politik tercihlerimizi ön plana çıkarmadan, kişisel çıkar peşinde koşmadan, mesleğin, meslektaşın ve ülkenin doğrularını dile getirmeli ve dayatmalıyız. Bu tür çabaların önümüzdeki yıllarda sürdürülmesinden yanayız. İlkeli, içtenlikli, saygılı, bilim ve tekniğe duyarlı olarak yapılacak çabaların bu birlikteliği sağlayacağı inancındayız.

Derneğimiz açısından önümüzdeki sürecin iyi değerlendirilmesi gereğine inanıyoruz. Bu gerekçe 4-9 Kasım 2008 tarihlerinde Belek'te Temsilciler Toplantısı düzenledik. Toplantıda Derneğin ileriye d ö n ü k

Politikacı önce kendi siyasi geleceğini, sonra partisinin çıkarını düşünür. Ülkenin ve mesleğin doğrularını duymak istemez. Olayları kendisine göre yorumlar ve çarpıtır. Bu kervana son yıllarda üst yönetimde görev alan ormancılar da katıldı. Örneğin Orman Genel Müdürü, yıllardır kendisine destek veren bir meslek örgütünü aforoz etmiştir. Orman Mühendisleri Odasının pek eleştirel boyutu da olmayan, sadece yanan alanı olabildiğince gerçeğe yakın hatta gerçeğin altında açıklayan "Yangın Raporu" nedeniyle bu örgütü cezalandırmıştır.

son ra partisinin çıkarını düşünür. Ülkenin ve mesleğin doğrularını duymak istemez. Olayları kendisine göre yorumlar ve çarpıtır. Bu kervana son yıllarda üst yönetimde görev alan ormancılar da katıldı. Örneğin Orman Genel Müdürü, yıllardır kendisine destek veren bir meslek örgütünü aforoz etmiştir. Orman Mühendisleri Odasının pek eleştirel boyutu da olmayan, sadece yanan alanı olabildiğince gerçeğe yakın hatta gerçeğin altında açıklayan "Yangın Raporu" nedeniyle bu örgütü cezalandırmıştır.

Bu durumda görev meslek kamuoyumuza ve bizlere düşüyor. Bu tür uygulamalara meslek kamuoyunun Dur!.. demesi gerekir. Ne yazık ki böyle bir meslek kamuoyunu da oluşturamadık. Geçmişin birlikteliğini, dayanışmasını ve direncini sağlayamadık. Bu konuda yıllardır içtenlikli ve özverili çabalarımıza karşın bunu başaramadık. Siyasi payanda olmadan,

açı lımları, programları ve vizyonu hakkında çeşitli görüş ve öneriler belirlendi. Önümüzdeki süreç, özellikle de üç yıllık yeni yönetim döneminin çok önemli olacağını düşünüyor, bu sürecin Derneğin dönüm noktası olabileceğine inanıyoruz. Güçlü bir Türkiye Ormancılar Derneği, üyelerimizi için olduğu kadar meslek için de gerekli. Ormanlık, politik hırslara ve ihtiraslara feda edilemeyecek denli önemli. Özellikle son yıllarda ormancılığın insan yaşamının sürdürülmesindeki önemi gittikçe artmaktadır. Ormanlık mesleği önemli bir konuma gelecektir. Bu önemli konumda da görev ormancılık meslek örgütlerine düşmektedir.

Üyelerimizi, bilim kuruluşlarımızı, meslek kamuoyumuzu ilkelerimiz doğrultusunda güçlü bir Türkiye Ormancılar Derneği çatısı altında birlikteliğe, mücadeleye davet ediyor, katkılarını bekliyoruz.

Saygılarımızla,

TOD Yönetim Kurulu

KIZILÇAM

DOĞAL GENÇLEŞTİRMESİ

Reyhan Acartürk - Orman Yüksek Mühendisi

Değerli meslektaşlarım. Bildiğiniz üzere kızılçam (Pinus brutia ten) ülkemizde en fazla alan kaplayan orman ağacıdır. Daha önce 3 milyon hektar olan kızılçam alanı, son senelerde yapılan envanter çalışmalarında 5 milyon hektarı geçmiştir.

Ağaç türlerimiz içinde doğal yoldan gençleştirilmesi en kolay kızılçam ağacıdır. Kızılçam işletme sınıfında yaş sınıfları metodu 1963 yılında başlamıştır. Kızılçamda genel gençleştirme süresi 10 yıl olduğu için, verimli kızılçam ormanları 50 veya 60 yıllık idare sürelerine göre 1/5, 1/6 oranında gençleştirmeye ayrılmaktadır. Örneğin verimli orman 600 hektar ise gençleştirme sahası idare süresine göre 100 veya 125 hektar olmaktadır. İlk planların yapıldığı 1963 yılında orman yolları yeterli olmadığından planda verilen doğal gençleştirme sahaları orman köylerine yakın olması nedeniyle, ilk başta köylüler ile işletme şefleri arasında sorunlar çıkmıştır. Bu sorunlar daha sonra

karşılıklı diyalog ile çözülmüştür.

Kızılçamda doğal gençleştirme iki plan dönemi sonunda başarılmıştır. 1963 yılından önce kızılçam doğal gençleştirilmesi ile ilgili orman fakülteleri ve araştırma enstitüleri tarafından araştırma yapılmadığından ülkemizde gençleştirme çalışmaları zaman almıştır.

Orman işletme şefleri ilk yıllarda doğal gençleştirme sahalarına, sahanın büyüklüğüne göre 1x1 m² ebadında tel kafesli açık sandıklar koyarak tohum dökümünü gözlemeye başlamış, tohum dökümünün Mayıs ayından ekim ayına kadar yaz aylarında olduğunu saptamıştır. 1980 yılına kadar kızılçamda çimlenme zamanı düşünülmemiştir. İlk yıllarda gençleştirme sahalarında kesimler yılın ilk aylarında girilip kesimler yaz ortalarına kadar devam etmekte idi. 1980 yılına gelindiğinde kızılçamda

çimlenme zamanının önemli olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle çimlenme zamanı gözlenmeye başlanmıştır. Kızılçamda çimlenme zamanı rakıma (yükseli) göre değişse de en geç Nisan ayı ile Mayıs ayı ortalarında topraktaki mevcut tohumlar çimlenmektedir. 1980 yılından sonra gençleştirme kesimleri Kasım-Şubat aylarında yapılarak Mart ayının sonunda sürütme ve her türlü silvikültürel işlemler bitirilerek saha çimlenmeğe hazır vaziyete getirilmektedir.

Kızılçam ağacı yangına hassas bölgelerde yetiştiği için, kendini doğaya adapte edebilmek için her sene toprağa tohum dökmekte, dökülen tohumlar toprakta 5 yıl çürümeden kaldığı için gençleştirme sahalarında bol tohum yılı takip etmeğe gerek yoktur. Kızılçam ağacında çok yıllık kozalaklar görüldüğü gibi, tohumunu bir yılda dökmeyip ilerideki yıllarda da dökmektedir. Kızılçamda çimlenme zamanı ile tohum dökümü kıyaslandığında yılı içinde dökülen tohumlar çimlenmemektedir. Karaçam da ise olgunlaşan kozalaklar mart ayında tohumunu döktükten sonra, kozalağını da dökmektedir.

Kızılçamda erkek ve dişi çiçek arasında döllenme Mayıs ayı için de olup, fındık büyüklüğünde mor, pembe renkli kozalakçık oluşmaktadır. Oluşan kozalaklar 2 yılda olgunlaşarak Mayıs

hektarı bozuk koru olmak üzere toplam 16900 hektar yanan alan tespit edilmiştir. Daha önce Manavgat ve Taşagül Orman işletmeleri Türkiye ormancılığının en sorunlu işletmelerindendir. Yanan dikili gövde hacmi 1,6 milyon m³ olunca gerek üretim gerekse silvikültürel çalışmalar iki orman işletmesinin hatta bölge müdürlüğünün iş hacminin çok üstündedir. Bu nedenle yangın alanındaki çalışmalar Orman Genel Müdürlüğü bazında organize edilerek takip edilmelidir. Genel Müdürlük geçici görevle teknik eleman ile memur görevlendirmelidir. Eksik olan yollar yeniden yol planlama şebekeleri yapılarak giderilmeli, yanan üretim

alanlarında gerek orman, gerekse sürütme traktör yollarının aplikesi (yol kazığı) yapılarak sürütme güzergâhları belirlenmelidir. Kısa zamanda yolların yapılması mümkün olmadığından, yol inşaatlarının bitimini beklemeden üretime girip sürütme dahil her türlü silvikültürel çalışmalar Mart ayı başına kadar bitirilerek yanan koru alanlarında doğal yoldan gençleştirme sağlanmalıdır. Bozuk orman alanlarında çalışmalar önümüzdeki yıllarda yapılabilir. Temmuz ayının başında ormancılar dışında bazı yetkililer yanan orman alanlarına yangına dayanıklı türleri önermektedir. Bu tür telkinler altında kalınmadan dayanıklı türler sadece yangın emniyet şeritlerinde düşünülmeli, asli ağaç olarak doğanın getirdiği kızılçam düşünülmelidir. 19/11/2008

ayından Ekim ayına kadar yaz aylarında tohumlarını dökmektedir. Kızılçamda ilk çimlenen fideciklerin yeşil (sak) kısmı az, kök kısmı ise yaz kuraklığını atlatabilmek için toprağın 60 cm derinliğine gitmektedir. Kızılçamda doğal yoldan başarılı olabilmek için bakım kesimlerinde sahaların yabancılaşmaması gerekir. Kızılçamda bol tohum yılına ihtiyaç olmadığı için etek şeridi veya küçük sahalarda tıraşlama metotları uygulanabilir.

Kızılçamda başarılı doğal gençleştirme sahalarında hektara 30 bin fidan gelmektedir. Fazla gelen fidanların toprak tarafından beslenmesi mümkün olmadığından, gençlik bakımları ile fidanlar ayıklama metoduyla m²'ye 2 adet iyi fert bırakılmalıdır. Daha sonraki sıklık çağında hektara 1750-2000 fert bırakılması yeterlidir.

Değerli meslektaşlarım, 2007 yılının temmuz ayında Serik ve Taşagül Orman İşletmelerinde yanan orman yangını ile ilgili görüşlerimi sizlere aktarmak istiyorum. Bilindiği üzere yangın alanı 1945 orman yangınlarından sonra, en büyük alana sahiptir. Yapılan arazi çalışmaları sonunda her iki orman işletmesinde amenajman planlarına göre 13000 hektarı verimli koru 3900

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ DANIŞMA KURULTAYI

Derneğimiz yönetiminin 07.08.2008 günlü çağrısı uyarınca Antalya/Belek Premium Rixos Otel'de Danışma Kurulu toplanmıştır.

Toplantı 05 Kasım 2008 günü yönetimin öneri ve dönem çalışmalarına ilişkin sunumu ile başladı.

Üç gün süren ve II. Başkan Fevzi Kaleli yönetimindeki görüşmelerde yönetim kurulu gelecek dönem oluşum ve çalışmalarına da ışık tutmaya özen gösterdi.

Merkez yönetim organları ile şube ve temsilciliklerden oluşan katılımcılar; dernek tüzüğü'nün yenilenmesi ile yeni genel merkez binasının kullanımını, gelecek dönemde izlenecek mesleki konuları, dernekçe yapılması tasarlanan etkinlikleri görüştü.

Üç gün süren toplantıda; sırasıyla İyigün PULAT, O.Nuri ÖZTÜRK, Taner SAVAŞAN, Yüksel ERDOĞAN, İsmail BAŞOĞLU, Ünal AKKEMİK, Mustafa TAPAN, Erdoğan ATMIŞ, Dr. Hasan SELÇUK, Bahri KALKAN, Hüseyin KOZAN, Ali Osman AKAC, Feyzullah BAŞÇİFTÇİ, Ahmet KUŞÇU, Hülya KILIÇ, Kenan ALPACAR ve Rıza GÜLEÇ söz aldılar, eleştirilerini ve önerilerini dile getirdiler.

Toplantı sonunda Dernek Genel Başkanı Mustafa YUMURTACI konuşmacıları tek tek yanıtladı. Bu yanıtlar özetle şöyledir;

•Derginin adının değiştirilmesini düşünmüyoruz. 1928 yılından beri yayını süren bir derginin adının değiştirilmesi yanlış olur kanısındayız. Ancak, ikinci bir dergi çıkarılabilir ama bu da uluslar arası hakemli bilimsel bir dergi olamaz. Çünkü bu konu geçen toplantımızda görüşülmüş ve bunun dernek olarak üstlenilmesinin güçlüğü dile getirilmişti. Dergide yer alan yazılara telif ücretinin ödenmesine, 2009 yılından itibaren başlanabileceğini düşünüyoruz. Dergide yer alan yazıların daha titiz incelenmesi önerisine de katılıyoruz.

•Sosyal işlerin, sosyal etkinliklerin önümüzdeki yıllarda geliştirilmesi, genişletilmesi derneğin de etkinliğini artıracaktır. Derneğin amacının önemli bölümü sosyal etkinliklerdir.

Mevzuat ve uygulamalardaki aksaklıklar yakından takip edilecek, yasal süreçler çalıştırılacak ve bir hukuk bürosu oluşturulacaktır.

Eko-Turizm Grubunun çalışmaları daha çok kesime duyurulsun, reklâm yapılsın önerisine katılamayız. Bu çalışmalar amatörce yapılan çalışmalar, buradan derneğin gelir sağlaması düşünülmüyor. Ayrıca turizm firmalarının bu konuda zaman zaman şikâyetleri oluyor ve bu tepkiler derneğimizin amatörce çalışması gerekçesiyle geçiştiriliyor.

Okullara yönelik çalışmalarımız sürdürülüyor ama yeterli değil. Ankara'da 4-5 ilkökul Kızılcahamam ve Çamlıdere'ye pikniğe götürülerek orman hakkında bilgilendiriliyorlar. Okullara dergi, takvim ve Derneğimizin, tanıtım ile ilgili 10.000 adet

broşürün dağıtımı yapılıyor.

•Yeni bir yapılaşma ile çok hızlı bir çalışma ortamına girilsin, temsilcilikler güçlendirilsin önerilerinin yaşama geçirilmesi için buradayız. Bu oluşumu hep birlikte sağlamalıyız.

•Proje çalışmalarına ya da iktisadi işletme çatısı altında özel ormancılık çalışmalarına katılamadık. Bu tür çalışmalara girmek isteğimize karşın giremedik. Ümit ederiz ki en kısa sürede bu tür çalışmalara girer, genç meslektaşlarımıza da iş olanağı sağlarız. Kırsal Kalkınma Projeleri için orman köylüleri ile işbirliği yapılsın önerisini de bu anlamda değerlendirebiliriz.

•Orman fakülteleri öğrencileri arasında yarışma açılmasını, gençlerin kazanımları için değişik programların uygulanması, gerekirse Rixos Otel'de gençlere de yer verilmesi önerilerimize katılıyor. Önümüzdeki dönemde bu konularda program hazırlamak ve uygulamak hususunda katkı koymayı ya da yardımcı olmayı kabul ediyoruz.

•Ağaçlandırmalarda, özel fidanlıklarda üretilen orijini belli olmayan, sağlıksız fidanların kullanıldığı önerilerinize katılmamak mümkün değil. Ancak, bu uygulamaların yerinde ve

sağlıklı olarak tespitini yaparak gerekli girişimleri gündeme getirelim ve birlikte takip edelim.

•Rixos Otel'den yararlanma konusunda çok eleştiri ve öneri geldi. Bu konudaki uygulamamız kısaca şöyledir; 2006 yılında bildiğiniz gibi yine buradaki toplantıda ilkelerini hazırladığımız bir Yararlanma Yönetmeliğine uygun hareket edildi. Ancak görüldü ki bu yararlanmalar, sadece uzun yıllar dernek üyesi olanlarla sınırlı kaldı. Daha sonra taşraya temsilciliklere ve gençlere belirli kontenjan ayırdık. 2008 yılında gençlerden ve taşradan da çok üyemizi gönderdik. Hatta üyelerimizin evlenen çocuklarının hemen hemen tamamı balayı adı altında otelden yararlandırıldı.

•Çalışmalarım ızın medyada yer a l m a s ı konusunda ne yazık ki başarılı olunamıyor. Özellikle son yıllarda muhalif s ö y l e m l e r e medyada yer verilmiyor, hatta

program kesiliyor.

•Orman Genel Müdürlüğü'nün ya da Çevre ve Orman Bakanlığı'nın sosyal tesislerinden bazılarının derneğimize kazandırılması konusunda geçmişte çaba harcadık ama başarılı olamadık. Ancak bu konu halen gündemimizde, fırsat bulursak ya da fırsat sağlanırsa bu tür tesislere talip olabiliriz.

• "Küresel İklim Değişimi ve Su Sorunlarının Çözümünde Ormanlar" konusundan sonra Su konusunda da bilimsel bir toplantı düzenlenmesini gündemimize alıp çalışmalara başlayalım.

•Derneğimizde profesyonel çalışan sayısının artması bizlerin de en büyük özlemi. Bu özlemin de kısa bir süre sonra giderileceğine inanıyorum.

Bu toplantıya orman fakültelerindeki bilim kurulu üyelerimizden kimseyi davet etmedik. Toplantı kapsamını sadece yönetim ve temsilcilerle sınırlandırdık. Değerli dostumuz Sayın Prof.Dr. Doğan KANTARCI'yı özel olarak ben davet ettim ve kendisinden Manavgat yangını ile ilgili bir sunum yapmasını istedim.

Sayın KANTARCI'nın açıklamaları da gösteriyor ki, bu sunumu bizler için çok yararlı oldu. Kendisinin de dile getirdiği gibi, yangın sonrası yapılacak çalışmalar çok önemli. Sayın KANTARCI uygun görürse bundan sonraki çalışmaları dernek adına birlikte yürütelim. Bizlere verdiği bilgilerden, birlikte çalışma önerisinden dolayı Sayın KANTARCI'ya teşekkürlerimizi sunarız.

Sayın Dr. Hasan SELÇUK toplantıda bizlere önemli mesajlar verdi, geçmişten önemli bilgi ve belgeleri sundu. Bu çabalarından, ayrıca yönetim kurulumuza verdiği destekten dolayı kendisine teşekkürlerimi sunarım.

Meslek ve meslektaş ile ilgili sorunları, açıklamalı ve belgeli olarak derneğimize göndermenizi diler, saygılar sunarım."

TOD Yönetim Kurulu

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİNİN ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE GELECEĞE YÖNELİK HEDEFLERİNİN BELİRLENMESİ TOPLANTISI SONUÇ BİLDİRGESİ

04-07 Kasım 2008, Belek-ANTALYA

Türkiye Ormancılar Derneği'nin merkez yönetimi, Marmara Şube yönetimi ve ülkemizin çeşitli bölgelerinden gelen 16 bölge ve 5 Orman Fakültesi temsilcisi ile yaptığı derneğin merkez ve bölge temsilciliklerinin çalışmalarının değerlendirilmesi, tüzük değişikliği taslağı ve üç yıllık çalışmaların belirlenmesi için düzenlenen toplantı 04-07 Kasım 2008 tarihlerinde Belek-Antalya'da yapılmıştır.

Yoğun görüşmelerin yapıldığı bu toplantı sonucunda derneğimizi ve ülkemiz ormancılığını ilgilendiren önemli kararlar alınmıştır. Alınan kararlar şunlardır;

A- Genel Merkez Tarafından Yapılması Gereken Konularla İlgili Kararlar

1. Bu toplantıda hazırlanan tüzük taslağının 2009 yılında yapılacak olan olağan genel kurula sunulması için gereken hazırlıkların yönetim kurulu tarafından yapılması.

2. Bu toplantıda alınan kararların derneğin üç yıllık orta vadeli planı olarak değerlendirilmesi,

3. Dernekte profesyonel çalışanların sayısının artan iş miktarına paralel olarak artırılması, fakat üyelerin amatör katkılarının öneminin azaltılmaması, aksine üyelerin katkı sunabileceği mekanizmaların oluşturulması,

4. Dernek üyelerinin konaklama ihtiyaçlarının dernek merkezine yakın bir otel ile anlaşarak karşılanması, bunun esaslarının belirlenerek temsilciliklere bildirilmesi,

5. Belek tesisi ile ilgili özellikle genç ve yeni üyelerin de bu tesisten yararlanabilmelerini sağlayacak düzenlemelerin tahsis yönetmeliğinde yer alması,

6. Derneğin internet sitesinin uzman destek alınarak daha kapsamlı ve etkin hale getirilmesi, Orman ve Av Dergisi ile yönetim kurulu kararlarının ve uygulamalarının bu sitede düzenli olarak yayımlanması,

7. Dernek merkezi ve Marmara Şubesi ile gerekli görülen temsilciliklerde çeşitli çalışma gruplarının oluşturulması,

8. Çevre ve Orman Bakanlığı'ndan işletmeciliği devredilen eğitim tesislerinden birinin talep edilerek, bu tesisin aşağıdakilere benzer amaçlar için kullanılması;

- Orman fakültelerinde okuyanlara veya yeni mezun olanlara ormancılık ve mesleki deneyim kursları,

- Ormancılık dışı kamuoyu ve sivil toplum örgütü temsilcilerine doğa koruma ve ormanı tanıtan kurslar,

- O yörede yaşayan insanlara kırsal kalkınma ve ekoturizm kursları (Bu etkinliklerde; orman fakülteleri, ormancılık örgütü, valilikler, sivil toplum örgütleri, OR-KOOP, belediyeler vb. gibi kurumlarla işbirliğine gidilebilir).

9. 4. Ulusal Ormancılık Kongresi'nin ana temasının ve tarihinin belirlenmesi,

10. Orman ve Av dergisinden ayrı bir "bilimsel hakemli" ormancılık dergisinin çıkarılması,

11. Basın yayın ve iletişim konularında sağlıklı iletişimi sağlayacak birimlerin oluşturulması,

12. Bilim Kurulu'nun oluşturulması,

13. Kadınların ve gençlerin Dernek içindeki etkinliğinin artırılması için çalışmalar yapılması,

14. Dernek etkinliklerinin kamuoyuna daha iyi anlatılması için "Dernek Yıllığı"nın düzenli olarak hazırlanması,

15. Temsilcilerin yetki ve sorumluluklarının netleştirilmesi için "Temsilcilik Yönetmeliği"nin hazırlanması,

16. Dünya Ormancılık Kongresi vb. uluslararası etkinliklerde Derneğin temsil edilmesi,

17. Kırsal kalkınma projeleri ve ormancılık çalışmalarının iktisadi işletme kanalıyla sürdürülmesi ve bu konuda genç meslektaşlarımıza iş alanı yaratılması,

18. Ulusal su varlıklarımızın korunması için dönem içinde yapılacak ortak çalışmalara aktif şekilde katılınması,

B- Şube ve Temsilciliklerle İlgili Kararlar

1. Temsilciliklerin bölgelerindeki üyelerimiz ile ilişkilerini geliştirmek yoluyla üyeler ile sürekli etkileşim halinde olmaları, üyelerin yer değiştirmelerini merkeze bildirmeleri, dernek ve temsilcilik çalışmalarını hakkında üyeleri bilgilendirmeleri,

2. Üye ödentilerinin toplanması konusunda azami çaba sarf edilmesi, üyelerimizin derneklerine karşı olan sorumluluklarının yerine getirmelerinin sağlanması,

3. Üyelerimizin temsilcilikler ve genel merkez tarafından dernek ve ormancılık etkinlikleri ile ilgili kendilerine verilecek görevleri yerine getirmede gönüllülük ve duyarlılık anlayışının geliştirilmesi ve

bu konuda çaba sarf etmelerinin sağlanması,

4. Temsilciliklerimiz ve dernek merkez yönetimi tarafından tüm üyelerimizin bilgi, birikim, deneyim ve kan gruplarını içeren özgeçmişlerinin bir veri tabanı oluşturulmak üzere dernek genel merkezine gönderilmesinin sağlanması,

5. Fakülte temsilcilerimiz başta olmak üzere, tüm temsilciliklerimizin genç, çağdaş ve demokrat meslektaşlarımızın dernek üyesi yapılması konusunda azami çaba sarf etmesi,

6. Temsilciler arasında deneyimlerin paylaşılması, temsilcilik düzeyinde yapılan etkinliklerin artırılması.

7. Temsilcilerimizin bölgelerindeki üyelerimiz ile orman ve ormancılıkla ilgili gelişmeleri, Orman ve Av Dergisi'nde yayımlanmak üzere bildirmeleri,

C- Gençlerin Katılımına Yönelik Kararlar

1. Öğrencilerin dernek hakkında bilgi sahibi olabilmesi için Orman Fakültelerinde dekanlar ile iletişim sağlanarak, bir pano hazırlanması ve burada dernek çalışmalarının duyurulması,

2. Orman fakültelerinde okuyan başarılı öğrencilere burs verilmesi,

3. Orman Fakültesi öğrencilerin ilgisini çekecek yarışmalar düzenlenmesi,

4. Orman Fakültesi öğrencilerini yılda en az bir kez bir araya getirecek toplantılar düzenlenmesi (Kongre, panel, seminer vb.).

5. Orman Fakültesi öğrencilerine yaz aylarında staj programları düzenlenmesi, benzer şekilde ormancılık kamuoyu dışındaki gençler için tanıtım ve kamp programları düzenlenmesi,

6. Orman Fakültelerine maddi ve manevi katkı sağlayacak etkinlikler düzenlenmesi.

Türkiye Ormancılar Derneği, yasalardaki orman yıkımına neden olan ve kamu yararına aykırı maddelere ve uygulamalara karşı hukuksal, toplumsal ve siyasal alanlarda ve aynı zamanda meslektaşlarımızın özlük haklarının korunması için verilen savaşımın öncüsüdür. Orman yasalarında sık sık yapılan değişiklikler orman azalmasına neden olmaktadır. Bu tür yasal değişikliklerin ulusal uzlaşısı ile belirlenmiş politikalar kapsamında yapılması doğru olacaktır. Dünya ve Türkiye ormancılığını yakından ilgilendiren güncel konulara; özellikle orman yangınları, iklim değişikliği, su üretimi ve karbon stoklaması gibi konulara derneğin ilgisi devamlı olacaktır. 2/B konusunda hazırlanan dernek görüşünün kamuoyuna çeşitli araçlar ile duyurulmasına devam edilecektir.

Türkiye Ormancılar Derneği yukarıda belirtilen hususların yerine getirilmesi için; ilgili tüm kesimlerle birlikte çaba göstereceğini tüm üyelerimize saygıyla duyurur.

07 Kasım 2008. Belek-ANTALYA.

GÜRCİSTAN (ACARA ÖZERK CUMHURİYETİ)'DA LADİN ORMANLARINI TEHDİT EDEN SEKİZ DİŞLİ KABUKBÖCEĞİ [*Ips typographus* (L.) (COLEOPTERA: SCOLYTIDAE)]'NİN FEROMON TUZAKLARI KULLANILARAK KİTLE YAKALANMASI ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

İrakli GORADZE¹ Temel GÖKTÜRK² Yaşar AKSU² Aytekin AYDEM⁴
Nuray KIZILDAĞ³ Tülinay BALTA³ Tuha KÖŞTEKÇİ³ Emine GERÇEK⁴

¹Gürcistan Adjara Özerk Cumhuriyeti Doğal Kaynaklar Genel Müdürü- Batum/ Gürcistan

²A.Ç.Ü. Orman Fakültesi- Artvin

³Artvin Orman Bölge Müdürlüğü- Artvin

⁴T.C Başbakanlık Türk İşbirliği Ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) Ulus/ Ankara

Özet: Dünyada ladin ormanlarının bulunduğu ormanlık alanlarda Sekiz dişli kabuk böceği (*Ips typographus* (L.)); doğal yayılış alanını tamamlayıp, kitle üremesi yaptığı sahalarda ladinin geleceğini tehlike altına sokmuştur. Gürcistan Acara Özerk Cumhuriyeti ormanlık alanlarında da bu böceğin zararı oldukça fazladır. 2005-2006 yıllarına yapılan bu çalışmada böceklerin kitle yakalanmasında feromon tuzakları ile türe özgü dispenser (*Ipstyp*®) kullanılarak *I. typographus*'un zararının azaltılması amaçlanmıştır. Araştırma için Gürcistan (Acara Özerk Cumhuriyeti)'ın Türkiye'ye sınır teşkil eden Tomaşati saf ladin ormanlarında böcek zararının görüldüğü 1000 hektarlık deneme alanı seçilerek 2000 adet huni tipi feromon tuzağı asılmış, tuzaklara düşen böcekler 2.596 adet/tuzak olarak sayılmıştır. Böceğin çalışma alanında yılda 2 generasyon verdiği görülmüştür. Yapılan çalışma her iki ülkenin sınır teşkil etmesi ve orman yapısının benzerliğinden dolayı mücadelenin devamlılığı halinde daha etkili olacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Ips typographus* (L.), feromon tuzakları, Gürcistan Acara

böceği [*Ips typographus* (L.)(Coleoptera; Scolytidae)]; Ladin ormanlarının en zararlı böcek türlerinden biridir (Austara vd., 1983; Christiansen and Bakke, 1988; Harding and Ravn, 1983; Ravn, 1985; Selmi, 1989). Dünyada küresel iklim değişimleri, kuraklık ve ormanların usulsüz kullanımı sonucu salgın hale geçerek milyonlarca metreküp Ladin ağacını kurutmuş (Şekil 1.) ve zararı bir çok ülkede hala devam etmektedir.

Bu zararlı böcek ile mücadelede tercih edilen bir yöntemde feromon tuzakları ve feromon dispenserleri kullanılmasıdır (Harding and Ravn, 1985; Weslien vd., 1989; Weslien and Lindelow, 1990). Kullanılan feromon tuzaklarına böceklerin düşmesiyle hem popülasyon artışı engellenmekte, hem de türün yoğunluğu belirlenmektedir (Bakke, 1983; Bakke, 1988; Weslien and Regnander, 1989).

Şekil 1. *Ips typographus* (L.)'un yaptığı zarar

1. Giriş

İngiltere dahil bütün Avrupa'dan Sibirya'nın batısına kadar, Gürcistan, Kafkasya, Türkiye, Çin, Kore, Japonya, Kanada ve Kuzey Amerika ormanlarında yayılış gösteren Sekizdişli kabuk

I. typographus Türkiye Ladin ormanlarının *Dendroctonus micans* (Kug.)'tan sonra en fazla zarar yapan kabuk böceği olup popülasyon artışı yaptığı sahalarda meşçerede bulunan Ladin ağaçlarının ölümüne neden olmuştur (Yüksel ve Alkan, 2003). *I. typographus*'lu ağaçların ölümü, sadece böceğin beslenmesi sonucu değil, aynı zamanda *Ophiostoma* ve *Ceratocystis* gibi fungus türlerinin etkisiyle de meydana gelmektedir (Lieutier, 2002; Paine et al., 1997).

Ülkemizde ilk kez 1984 yılında tespit edilmesine rağmen 1998 yılına kadar kaydadeğer bir mücadele yapılmamıştır (Alkan, 2001). Bu türün mücadelesinde, Artvin Orman Bölge Müdürlüğü Ladin ormanlarında 1998 yılından itibaren feromon tuzakları kullanılmaktadır. Artvin Orman Bölge Müdürlüğü Ladin ormanlarında *I. typographus*'a karşı yapılan biyoteknik mücadele çalışmalarından olumlu sonuçların alınmıştır. Böceğe karşı uzun yıllar yapılan mücadele sonucu popülasyon yoğunluğu doğal denge seviyesine çekilmiştir Kabuk böceğinin ülkemize geçiş noktası olan Gürcistan ladin ormanlarında da (Aksu, 1987) bu kabuk böceğinin zararı kontrol altına alınarak popülasyonunun zarar seviyesinin altına indirilmesi gerekmektedir. Sınırın sadece Türkiye kesiminde ve tek taraflı yapılan biyoteknik mücadele çalışmalarından sonuç alınması beklenemez. Zira mücadele yapılmayan tarafta popülasyon artışı yapan kabuk böceği, kitleler halinde uçarak zararına devam etmektedir. Bu nedenlerden dolayı Gürcistan Acara Özerk Cumhuriyeti'nde sınırımıza yakın olan sahalarda biyoteknik mücadele yapılmasına karar verilerek iki ülkece ortak bir çalışma yürütülmüştür.

Ülkemizde *I. typographus* iklim şartlarına bağlı olarak yılda 1-4 generasyon vermektedir. Böceğin uçuş zamanı yükseltiye ve iklime göre değişiklik göstermektedir. Artvin'de 1750m yükseltide yapılan bir çalışmada, böceğin 2 generasyona sahip oluşu ve birinci uçuş zamanının Nisan-Mayıs aylarına, ikincisi ise Temmuz ve Eylül başlarına rastladığı belirtilmektedir (Yüksel, 1998). Sıcaklığın 18 °C ye ulaşmasıyla böceğin uçuşu başlamakta, havanın kapalı olması uçmayı yavaşlatmakta, yağışlı ve düşük sıcaklıklı günlerde uçuş durmaktadır (Ekici ve Özkazanç, 1986).

Bu çalışma, Acara Özerk Cumhuriyetinin Artvin iline sınır olan *P. orientalis* (Ladin) ormanlarında zarara neden olan *I. typographus* kabuk böceğine karşı, Biyoteknik mücadele ile böcek popülasyonunu azaltmak amacıyla, Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığının (TİKA) yürüttüğü, Orman Genel Müdürlüğü'nün ve Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesinin teknik katkılarıyla yapılmıştır.

Şekil 2. Sarp sınır kapsamında yapılan tören

Şekil 3. Mücadelede çalışan personel

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma alanı coğrafi olarak (41° 25' 23.9" - 42° 27' 12.8") doğu boylamları ile (41° 29' 0.41" - 41° 29' 0.56") kuzey enlemleri arasında, güney ve güneydoğu bakıda ve de 1550-1950m yükseltide yer almaktadır. Araştırmanın ve mücadelenin ana materyalini yaklaşık 1.000 hektarlık alana asılan 2.000 adet huni tipi feromon tuzağı ve bu tuzaklara asılan türe özgü dispenser (Ipstyp®) ve de feromon tuzaklarına düşen *I. typographus* erginleri oluşturmıştır.

dispenser (*lpstyp*[®]) ve de feromon tuzaklarına düşen *I.typographus* erginleri oluşturmıştır.

2005 yılında Türkiye sınırına yakın olan Acara Özerk Cumhuriyeti Şuhaevi ilçesi sınırlarında bulunan Tomaşati ormanlık alanlarının Çuruhi mevkiine 2000 adet olarak asılan feromon tuzakları, 2006 yılında Türkiye'ye tam sınır olan Tomaşati ormanlık alanlarının en fazla ağaç ölümlerinin görüldüğü Laulevan mevkiindeki 16,17,21,22,23,25,26,28,29,30,31, 32, 33 no'lu bölmelere asılmıştır.

"Tuzaklar, ergin böceklerin uçuşundan önce, Mayıs ayının ilk haftalarında, Ladin ağaçlarına 10 m, birbirlerine 30-40 m uzaklıkta ve yerden 1,5m yükseklikte hektara 2-4 adet olmak üzere olabildiğince direkt güneş ışığı almayan gölgeli yerlere asılmıştır. Asılan tuzaklar 7-10 günde bir kontrol edilerek feromon tuzaklarının toplama kaplarına düşen böcekler sayıldıktan sonra imha edilmiştir. Feromon tuzaklarına düşen ergin böceklerin sayısı aşağıdaki formül kullanılarak hesaplanmıştır.

n : Tuzakların toplama kaplarına düşen *I.typographus*'un net ağırlığı

m : 1500 adet *I.typographus*'un hassas terazideki ağırlığı (8 gr)

y : 1500 adet *I.typographus* (8 gr'lık kutudaki *I. typographus* adedi)

t : Tuzakların toplama kaplarına düşen *I.typographus* adedi

$$t=(n/m).y$$

Feromonların asılmasını takip eden 50 gün sonra feromon dispenserleri yenilenmiş, öncekilerde alınmayarak tuzaklarda bırakılmıştır. Uçmanın sona erdiği anlaşıldığında kontrollere son verilmiş ve feromon tuzakları araziden toplanmıştır. Bu işlemler 2005 ve 2006 yılları olmak üzere 2 yıl süre ile yapılmıştır.

3. SONUÇ ve TARTIŞMA

I. typographus, parlak siyah, esmer veya siyah renkte olan erginlerinin boyları 4,5-5,5 mm arasında değişen, üzerinde uzun kıllar bulunan, anten ve bacakları sarımtırak, açık kahverengi küçük bir kabuk böceğidir. Genç erginlerin önceleri kirli sarı açık kahverengi olan renkleri zamanla koyulaşır ve siyaha

yaklaşır. *I. typographus* erginlerinin kesik olan sağrılarının her iki kenarında dörder diş bulunur ve bu özelliğinden dolayı Sekiz dişli kabuk böceği ismini almıştır. Birinci diş kalınlaşmış yapıdadır. Sağrı mat ve belirgin olmayan noktalıdır. Bu dişlerden üstten itibaren üçüncüsü diğerlerinden daha büyük, uzun ve uç kısmı üçgen şeklindedir. Bu dişin uç kesiminin üçgen şeklinde oluşu bu türün tanınmasında en belirgin özelliklerinden birisidir (Şekil 4).

Şekil 4. *Ips typographus* ergini

Birçok Avrupa ülkesinde binlerce hektar alanda milyonlarca metreküp Ladin ağacının ölümüne neden olan *I. typographus* böceğinin, Artvin Ladin ormanlarında afet şeklinde çok daha büyük zararlar neden olduğu gibi Gürcistan ormanlarını da olumsuz etkilemiştir. Alanda kırık ve devrik ağaçların bulunması, olumsuz iklim değişiklikleri böceğin zararını artırmıştır.

I. typographus ile Biyoteknik mücadele yapmak amacıyla Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığının (TİKA) yürüttüğü bu çalışmada, mücadele alanına asılan tüm tuzaklara belirli sayıda zararlı ergini düşmüştür.

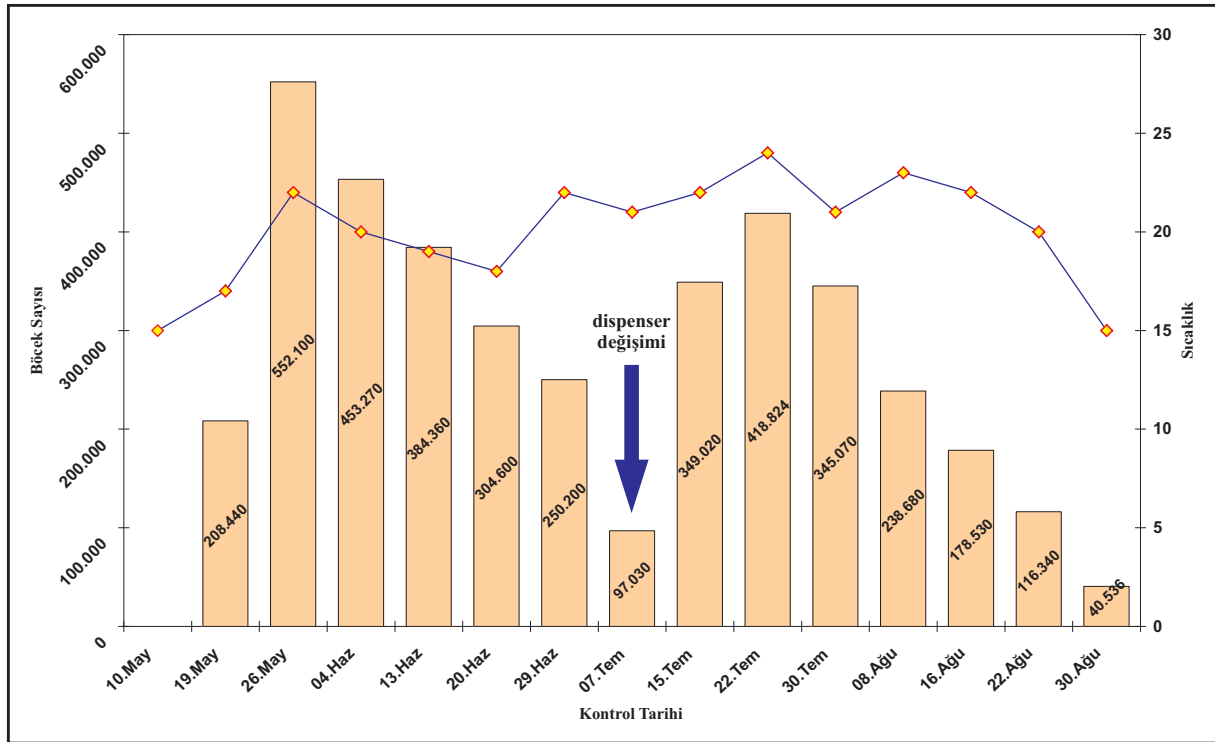
Şekil 5. Feromon tuzaklarının sahaya asılışı

Şekil 6. Feromon tuzaklarının kontrolü

Çalışma alanına asılı 2000 adet feromon tuzağının yörede yaşayan halk tarafından her yıl ortalama yaklaşık 350 adeti tahrip edilmiştir. Alanda sağlam kalan 1.650 adet feromon tuzağına, 2005 yılında, I. Generasyonda 2.250.000 adet, II. Generasyonda 1.687.000 adet olmak üzere toplam 3.937.000 adet *I. typographus* ergini düştüğü belirlenmiştir. 2006 yılında ise sahaya asılan feromon tuzaklarına I. Generasyonda 2.650.000 adet, II. Generasyonda 1.981.250 adet olmak üzere tüm vejetasyon süresince toplam 4.631.250 adet *Ips typographus* ergininin düştüğü belirlenmiştir.

Tuzakların 2005 yılının 10 Mayıs'ında alana asılmasından sonra ilk kontrol 19 Mayıs'ta yapılmış ve 1650 feromon tuzağından toplam 208.440 böcek toplanmıştır. Bu bir haftalık süreçte hava sıcaklığı ortalama 17 °C, haftanın 2 günü yağış kaydedilmiştir. 26 Mayıs'ta yapılan ikinci kontrolde 552.100 böceğin tuzaklara düştüğü görülmüştür. Uçma yoğunluğunun maksimum olarak belirlendiği bu hafta içinde ortalama hava sıcaklığının 22 °C olmuş, hava açık geçmiş ve yağmur kaydedilmemiştir. 4 Haziranda yapılan üçüncü kontrolde 453.270 böcek yakalanmıştır. Bu haftanın kaydedilen ortalama sıcaklığı ise 21 °C, haftanın 3 günü ise kapalı ve yağışlı geçmiştir. 13 Haziranda yapılan dördüncü kontrolde 370.360 böcek tuzaklara düşmüş olup hava sıcaklığı ortalama 20 °C, hava az bulutlu ve açık geçmiştir. 20 Haziran yapılan beşinci kontrolde kaydedilen hava sıcaklığı 18 °C olurken yağmur yağmamasına rağmen 3 gün boyunca aşırı rüzgârlı olmuş, feromon tuzaklarına 300.600 böcek düşmüştür. 29 Haziranda yapılan altıncı kontrolde kaydedilen ortalama sıcaklık 23 °C tuzaklardan toplanan böcek sayısı 250.200 olmuştur. 7 Temmuz'da yapılan yedinci kontrol esnasında feromon dispenserleri yenilenmiş,

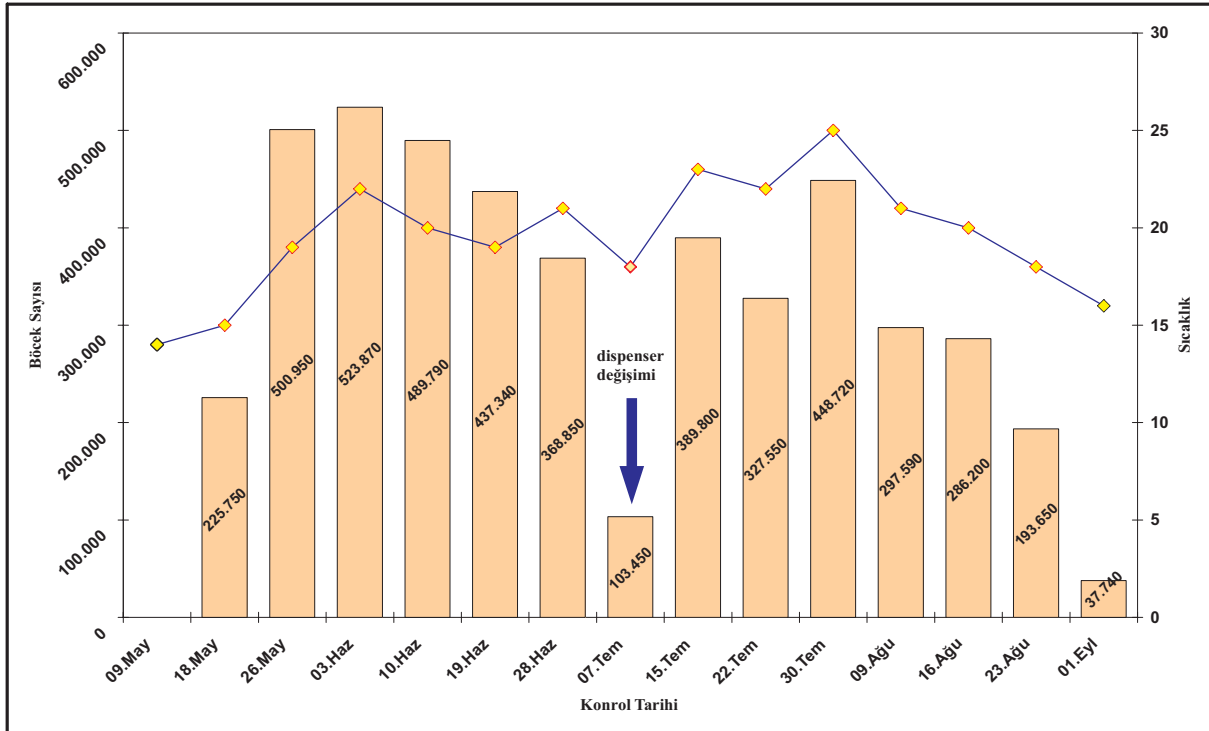

Grafik 1. 2005 yılında tuzak kontrol tarihlerine göre tuzaklara düşen toplam böcek sayıları

öncekilerde alınmayarak tuzaklarda bırakılmıştır. Ortalama sıcaklık 25 °C olarak kaydedilen bu hafta içinde 3 gün yağmur yağmış ve 97.030 böcek feromon tuzaklarına düşmüştür. Hava sıcaklığının uçuş için uygun olduğu halde tuzaklara düşen böcek sayısının azalması ile birinci uçuş periyodu aynı zamanda 1.generasyon tamamlanmış olarak kabul edilmiştir bu zamana kadar yapılan 7 kontrolde toplanan böcekler I.generasyonda tuzaklara düşen böcekler olarak değerlendirilmiştir. Böceğin ikinci uçuş döneminde tuzakların ilk kontrolü 15 Temmuz tarihinde gerçekleştirilmiş olup 349.020 adet böcek feromon tuzaklarından toplanmıştır. Bu hafta içinde tüm günler güneşli açık ve kaydedilen ortalama sıcaklık 22 °C olarak kaydedilmiştir. 22 Temmuzda II. generasyonun en fazla oranda 418.824 adetle tuzaklara en fazla böceğin düştüğü kontrol tarihi olup, bu hafta içinde tüm günler güneşli ve hava sıcaklık ortalama 26 °C olarak kaydedilmiştir. 30 Temmuzda yapılan kontrolde yakalan böcek sayısı 345.070 ve ortalama hava sıcaklığı 24 °C olarak kaydedilmiştir. 8 Ağustos yakalanan böcek sayısı 238.680, ortalama sıcaklık 26 °C, 16 Ağustosta yakalanan böcek sayısı 178.530, ortalama sıcaklık 23 °C olarak kaydedilmiş olup bu haftalarda günlerin çoğu bulutlu geçmiştir. 22

Ağustosta yapılan kontrolde feromon tuzaklarına 116.340 adet böceğin düştüğü ve ortalama sıcaklığı 20 °C olduğu ve de haftanın 3 gününün yağışlı geçtiği kaydedilmiştir. 30 Ağustos tarihinde uçuşların tamamen azalmasıyla tuzaklara düşen böcek sayısı da oldukça azalmış ve 40.536 adet böceğin feromon tuzaklarına düştüğü görülmüştür. Hafta boyunca 4 gün sürekli yağmur yağmış ve ortalama sıcaklık 15 °C'ye düşmüştür. Bu tarih ikinci uçuş döneminin ve dolayısıyla II.generasyonun bitişi olarak kabul edilip feromon tuzakları toplatılıp, bir sonraki sene kullanılmak üzere depoya kaldırılmıştır.

Tuzakların 2006 yılının 9 Mayısında alana asılmasından sonra ilk kontrol 18 Mayısta yapılmış feromon tuzaklarından toplam 225.750 adet böcek toplanmıştır. Bu bir haftalık süreçte hava sıcaklığı ortalama 15 °C, haftanın 3 günü yağış kaydedilmiştir. 26 Mayısda yapılan ikinci kontrolde 500.950 böceğin tuzaklara düştüğü görülmüştür. Ortalama hava sıcaklığının 19 °C ve tüm hafta boyunca yağışın olmadığı ancak 2 günün rüzgârlı olduğu kaydedilmiştir. 03 Haziranda yapılan üçüncü kontrolde 523.870 böcek yakalanmıştır. Uçuş yoğunluğunun maksimum olarak belirlendiği bu hafta içinde

Grafik 2. 2006 yılında tuzak kontrol tarihlerine göre tuzaklara düşen toplam böcek sayıları

ortalama sıcaklığı ise 22 °C, haftanın tüm günleri açık ve güneşli geçmiştir. 10 Haziranda yapılan dördüncü kontrolde 489.790 böcek tuzaklara düşmüş olup hava sıcaklığı ortalama 20 °C, hava az bulutlu ve açık geçmiştir. 19 Haziran yapılan beşinci kontrolde kaydedilen hava sıcaklığı 19 °C olurken yağmur kaydedilmemiş, feromon tuzaklarına 437.340 böcek düşmüştür. 28 Haziranda yapılan altıncı kontrolde kaydedilen ortalama sıcaklık 21 °C tuzaklardan toplanan böcek sayısı 368.850 olmuştur. 07 Temmuzda yapılan yedinci kontrol esnasında feromon dispenserleri yenilenmiş, öncekilerde alınmayarak tuzaklarda bırakılmıştır. Ortalama sıcaklık 18 °C olarak kaydedilen bu hafta içinde hava yağışlı olmasa da kapalı geçmiş ve 103.450 böcek feromon tuzaklarına düşmüştür. Tuzaklara düşen böcek sayısının azalması ile birinci uçuş periyodu aynı zamanda I. generasyon tamamlanmış olarak kabul edilmiştir bu zamana kadar yapılan 7 kontrolde toplanan böcekler I. generasyonda tuzaklara düşen böcekler olarak değerlendirilmiştir. Böceğin ikinci uçuş döneminde tuzakların ilk kontrolü 17 Temmuz tarihinde gerçekleştirilmiş olup 389.800 adet böcek feromon tuzaklarından toplanmıştır. Bu hafta içinde tüm günler rüzgarsız, güneşli açık ve kaydedilen ortalama sıcaklık 23 °C olarak kaydedilmiştir. 22 Temmuzda yapılan kontrolde 327.550 adet böcek toplanırken hava sıcaklığı ortalama 22 °C olarak kaydedilmiştir. 30 Temmuz II. generasyonun en fazla oranda 448.720 adetle tuzaklara en fazla böceğin düştüğü kontrol tarihi olup, bu hafta içinde tüm günler güneşli ve ortalama hava sıcaklığı 25 °C olarak kaydedilmiştir. 09 Ağustos yakalanan böcek sayısı 297.590, ortalama sıcaklık 21 °C; 16 Ağustosta yakalanan böcek sayısı 286.200, ortalama sıcaklık 20 °C olarak kaydedilmiş olup bu haftalarda günlerin çoğu aşırı rüzgarlı geçmiştir. 23 Ağustosta yapılan kontrolde feromon tuzaklarına 193.650 adet böceğin düştüğü ve ortalama sıcaklığın 18 °C olduğu ve de haftanın 2 gününün yağışlı geçtiği kaydedilmiştir. 01 Eylül tarihinde uçuşların azalmasıyla tuzaklara düşen böcek sayısı da oldukça azalmış ve 37.740 adet böceğin feromon tuzaklarına düştüğü görülmüştür. Hafta boyunca 3 gün sürekli yağmur yağmış ve

ortalama sıcaklık 16 °C'ye düşmüştür. Bu tarih ikinci uçuş döneminin ve dolayısıyla II. generasyonun bitişi olarak kabul edilip feromon tuzakları toplatılmıştır. I. ve II. generasyon süresince alandaki ortalama nem %50-75 oranında ölçülmüştür.

Grafik 1 ve 2 de görüldüğü gibi en fazla böceklerin yakalandığı zamanın Mayıs ayının son haftası ve Haziran ayıdır. Yine aynı grafikten 1550-1950 m yükseltide bulunan çalışma alanında *I. typographus*'un yılda 2 generasyon verdiği anlaşılmaktadır. Buna göre zararlı erginlerinin Mayıs-Haziran aylarında bir, Temmuz ve Ağustos aylarında da bir kez olmak üzere iki uçuş periyodu ve 2 generasyonu bulunduğu sonucuna varılmıştır. *Ips typographus*'un iklim koşulları ve yükseltiye bağlı olarak generasyonunun yılda 1-4 adet olabileceği belirtilmektedir (Yüksel, 1998).

Gerek 2005 yılında gerekse 2006 yılında yapılan çalışmada böceğin uçuş zamanını ve yoğunluğunu etkileyen en önemli faktör sıcaklık olmuştur. Bazı araştırmacıların belirttiği gibi (Funke and Petershagen, 1994; Lobinger, 1994) *I. typographus*'un ilk uçuşu 16.5 °C de değil daha düşük sıcaklıklarda başlamış ancak yoğun uçuşlar 22-26 °C sıcaklıklarda gerçekleşmiştir.

Artvin Orman Bölge Müdürlüğü Şavşat İşletme Müdürlüğü ladin ormanlarına 2005 yılında asılan 500 adet Feromon tuzağına iki generasyon sonunda toplam 1.821.000 adet olmak üzere ortalama bir tuzağa 3.642 adet, Artvin Orman Bölge Müdürlüğü genelinde asılan 17.753 adet feromon tuzağına 54.824.675 adet olmak üzere bir tuzağa ortalama 3.088 adet *I. typographus* ergini düşmüştür. 2006 Yılında Artvin Orman Bölge Müdürlüğü Şavşat İşletme Müdürlüğü ladin ormanlarına asılan 510 adet Feromon tuzağına iki generasyon sonunda toplam 506.269 adet olmak üzere ortalama bir tuzağa 993 adet, Artvin Orman Bölge Müdürlüğü genelinde asılan 7.620 adet feromon tuzağına 14.010.469 adet olmak üzere bir tuzağa ortalama 1.839 adet *I. typographus* ergini düştüğü tespit edilmiştir. Avrupa'da yapılan feromon denemelerinde asılan tuzaklara 700-8000 adet böceğin düştüğü (Bakke ve Strand, 1981) belirtilmekte olup bu sayı alanda böceğin generasyon sayısı, yoğunluğu ve iklim koşulları ile yakından

ilişkilidir. Araştırmamızda asılan tuzaklara iki yılın ortalamasına göre 2.596 adet/tuzak ergin böcek düşmüştür. Tüm yaz boyunca tuzaklara düşen böcek sayısını Weslien ve Regnander (1989), 10.000 adet/tuzak olarak tespit etmiştir.

Artvin Orman Bölge Müdürlüğü ladin ormanlarında 1998 yılından itibaren yapılan Biyoteknik, Mekanik ve Biyolojik mücadele çalışmaları sonucunda doğal denge sağlanmış durumdadır. 2008 yılı itibarıyla Artvin Orman Bölge Müdürlüğü ladin ormanlarında *I.typographus* zararı nedeniyle ölen ağaç bulunmamaktadır.

Yakalanan ergin böceklerin yalnızca adet olarak değerlendirilmeleri yanlış olup üreme potansiyelleri de bu değerlendirmeye alınmalıdır. Olaya bu açıdan bakıldığında alanda yakalanan böcekler eğer yakalanmasaydı böceğin üreme potansiyeli göz önüne alındığında 2005 yılında birinci generasyon sonunda 118.110.000 adet'e, 2006 yılında ise birinci generasyon sonunda 138.937.500 adet'e ulaşmaları beklenebilirdi.

Bu çalışmada feromon tuzaklarına *I. typographus*'un dışında *Cerambyx sp.*, *Buprestis sp.*, (Coleoptera), *Apis sp.*(Hymenoptera),Çeşitli Asalak sinekler, Kelebekler ve Hortumlu böcekler de düşmüştür. Bu tespitlerin yanında bazı tuzaklarda *Formica rufa* (L.) (Orman karıncası) ve *Thanasimus formicarius* (L.) erginlerine de rastlanılmıştır.

2005 yılında alanda yapılan inceleme sonucunda *I. typographus*'un zarar seviyesinin üzerinde olduğu, ağaçların büyük bir bölümünün kuruduğu ve böceğin sağlıklı ağaçlara yöneldiği tespit edilmiştir. 2005-2006 yıllarında yapılan biyoteknik mücadele çalışmaları ve Şuhaevi Orman İşletme Müdürlüğü'nün mücadele yapılan sahada *I.typographus*'un yoğun olarak gittiği ve tuzak ağacı konumuna gelmiş böcekli ağaçların tespit edilmesi ve alandan kabuklu olarak çıkarılması ile yapılan mekanik mücadele çalışmaları sonucunda, Ülke sınırına yakın olan sahalarda 2007 ve 2008 yıllarındaki kontrollerde, 2005 yılına oranla ağaç ölümlerinin % 70 oranında azaldığı gözlenmiştir. 2007 ve 2008 yıllarında sınırın her iki yakasında, böceğin populasyon artışı yapıp yapmadığı kontrol etmek maksadıyla feromon tuzakları asılmıştır.

Kontrollerde, 2005 yılında bir tuzağa düşen ortalama 2.386 adet ergin kabuk böceğine karşılık, 2008 yılında bir tuzağa ortalama 456 adet ergin kabuk böceğinin düştüğü görülmüştür. Daha sonraki yıllarda *Ips typographus*'un bulunduğu ormanlık alanlara populasyon seyrinin izlenmesi (monitoring) amacıyla belirli sayıda feromon tuzağı asılmalı ve populasyon yoğunluğu olduğunda biyoteknik mücadeleye devam edilmesi kararlaştırılmıştır.

Gerek *I. typographus*'la mücadelenin ülkemiz ladin ormanları açısından ve gerekse Gürcistan Acara ülke halkının Türkiye Cumhuriyeti'ne bakış açısının olumlu yönde olması nedeniyle, iki yıldır zor şartlarda (Vasıta, yolların bakımsız, yol ağının yetersiz hatta hiç olmayışı v.b gibi) yürütülen biyoteknik mücadele tüm yönleri ile başarılı bir çalışma olmuştur. *I.typographus*'la Biyoteknik mücadelenin nasıl yapılacağı konusunda Gürcistan yetkililerine teknik bilgi transferi yapılmış ve zarar seviyesinin üzerine çıktığı sahalarda kitle yakalama (mass-trapping) tekniği kullanılarak böceğin populasyon yoğunluğu azaltılmıştır. Mücadele çalışmalarını yürüten geçici ve teknik personel iki yıldır yapılan mücadele çalışmaları sonunda deneyim kazanmıştır.

Biyoteknik mücadele çerçevesi içinde feromonlarla yapılan mücadele çalışmalarından sonra, Artvin Orman Bölge Müdürlüğü Biyolojik mücadele laboratuvarlarında üretilen *Thanasimus formicarius* (L.) predator (Yırtıcı) böceği 2008 yılında Gürcistan Ormanlarının sınırımıza bitişik olan Akdamla Orman İşletme Şefliğindeki ladin sahalarına bırakılarak biyolojik mücadele yöntemi ile *I. typographus*'un zararı kontrol altına alınmaya çalışılmaktadır. Ayrıca sınırdan kabuk böceği geçişini kontrol altında tutmak maksadıyla da her yıl sınırdaki ladin ormanlarına feromon tuzağı da asılmaktadır.

Gürcistan sınır komşumuz olması nedeniyle Gürcistan Ormanlarında yaşanan her türlü hastalık, böcek v.s gibi zararlılar Ülkemizi de doğrudan etkilediği için birlikte çalışmak zorunda olduğumuz bir gerçektir. Bu proje ile Gürcistan ladin Ormanlarında zarar yapan *I. typographus*'un zararının azaltılmasının yanı sıra projede çalışan işçilerin tamamının yöre halkından olması nedeniyle azda olsa ekonomik katkı

sağlanmıştır. Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığının (TİKA) yürüttüğü bu çalışma, 2007 ve 2008 yıllarında iki Ülke arasında yürütülen *Cryphonectria parasitica* (Murr.) Barr hastalığı ve *Hyphantria cunea* (Drury.), *Tomicus piniperda* (L.), *Cameraria ohridella* (Desch. and Dim.) adlı böceklerine karşı organik, mekanik ve feromonlarla

yapılan mücadele çalışmaları ve de Kazbegi Milli Parkı Ormanlarında zarar yapan yaprak zararlılarına karşı *Bacillus thuringiensis* var. *kurstaki* (Berliner) bakteriyel ilaç ile mikrobiyal mücadele çalışmalarına ışık tutarak iki ülke halkının birbirlerine daha fazla yaklaşmasına ve ikili ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunmuştur.

5. KAYNAKLAR

- Aksu, Y., 1987. Artvin Ladin (*Picea orientalis*) Ormanlarında Önemli Ölçüde Zarar Yapan *Dendroctonus micans* (Kug.), *Ips sexdentatus* (Börner) ve *Ips typographus* (L.) Adlı Kabuk Böceklerine Karşı Yapılan Mücadele Yöntemleri ve Tespit Edilen Önemli Yırtıcılar, Orman ve Av Dergisi, 63, 7, 24-26. 18, s.7-13.
- Alkan, Ş., 2001. Artvin ormanlarında *Ips typographus* böceğine karşı yürütülen Biyoteknik Mücadele Çalışmaları, Feromon Tuzağı ve Feromon Denemeleri. Orman Mühendisliği Dergisi, Say
- Austara, O., Annala, E., Bejer, B. ve Ehnström, B., 1984. Insect Pest in Forests of the Nordic Countries 1977-81. Fauna Norv., Ser. B., 31: 8-15.
- Bakke, A., 1983. Methods and effects of suppressing bark beetle populations, pp.169-174,
- Bakke, A., 1988. Potential use of semi chemicals for integrated control of bark beetles in Europe, pp. 257-261 in T.L.
- Bakke, A., Strand, L., 1981. Pheromones and traps as part of an integrated control of the spruce bark beetle. Medd. Fra. Norsk Inst. Skogforskning, 5, 1-39.
- Christiansen, E. ve Bakke, A., 1988. The Spruce Bark Beetle of Eurasia. In: A.A. Berryman (Ed.), Dynamics of Forest Insect Populations. New York&London: Plenum Publishing Corporation, pp. 479-503.
- Ekici, M., Özkazanç, O., 1986, *Ips typographus* L., Ankara Ormancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi, 63, 7-16.
- Funke, W. and Petershagen, M., 1994. Zur Flugaktivität von Borkenkäfern. Jahresber. Naturw. Ver. Wuppertal 47, 5-10.
- Harding, S. and Ravn, H.P., 1983. Investigation of the Biology and Ecology of *Ips typographus* (L.) in Denmark. M.Sc. Thesis, Institute of Population Biology, University of Copenhagen.
- Harding, S. and Ravn, H.P., 1985. Seasonal Activity of *Ips typographus* L. (Col., Scolytidae) in Denmark. Z. ang. Ent., 99: 123-131.
- Lieutier, F., 2002. Mechanisms of resistance in conifers and bark beetle attack strategies. In: Wagner, M.R., Clancy, K.M., Lieutier, F., Paine, T.D., (Eds.), Mechanisms and Deployment of Resistance in Trees to Insects, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, pp.31-77.
- Lobinger, G., 1994. Die Lufttemperatur als limitierender Faktor für die Schwamaktivität zweier rindenbrutender Fichtenborkenkäferarten, *Ips typographus* L. Und *Pityogenes halcographus* . (Col., Scolytidae). Anz. Schädli.kd. Pflanzenschutz Umweltschutz. 67, 14-17.
- Paine, T.D., Rafa, K.F., Harrington, T.C., 1997. Interactions among scolytid bark beetles, their associated, and live host conifers. Ann.Rev. Entomol. 42, 179-206.
- Ravn, H.P., 1985. Expansion of Population of *Ips typographus* (L.) (Coleoptera, Scolytidae) and Their Local Dispersal Following Gale Disaster in Denmark. Z.f.. Angewandte Entomol. 99: 26-33.
- Selmi, E., 1989, Türkiye İpinae (Coleoptera, Scolytidae) Türleri, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, İstanbul, 122s. (Yayınlanmamıştır).
- Weslien, J. and Lindelow, A. 1990. Recapture of Marked Spruce Bark Beetles *Ips typographus* in Pheromone Traps Using Area-wide Mass Trapping. Can. J. For. Res., 20(11): 1786-1790.
- Weslien, J. and Regnander, J., 1989. Colonization Densities and Offspring Production in the Spruce Bark Beetle *Ips typographus* (L.) in Standing Spruce Trees. In: Weslien, J. (Ed.), The Role of Trapping in Population Management of the Spruce Bark Beetle *Ips typographus* (L.). Dissertation. Agricultural University of Sweden, Uppsala.
- Weslien, J., Annala, E., Bakke, A., Bejer, B., Eidmann, H.H., Narvestad, K., Nikula, A. and Ravn, P., 1989. Estimating Risks for Spruce Bark Beetle (*Ips typographus* (L.)) Damage Using Pheromone-baited Traps and Trees. Scand. J. For. Res., 4: 87-98.
- Yüksel, B. ve Alkan, Ş., 2003. Doğu Ladini Ormanlarında *Ips typographus* L. (Col.; Scolytidae)'un Populasyon Dinamiğini Etkileyen Predatör ve Parazitleri. Yayın No: 199, Teknik Bülten No: 14, Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğu Karadeniz Ormancılık Araştırma Enstitüsü, Trabzon.
- Yüksel, B., 1998. Doğu Ladini (*Picea orientalis* (L.) Link.) Ormanlarında Zarar Yapan Böcek Türleri ile Bunların Yırtıcı ve Parazitleri, Doğu Karadeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü Dergisi, Teknik Bülten No: 4,6, Trabzon.

EMEKÇİLER ALANLARDA

Yayın Krl/Ankara;

DİSK ve KESK'in öncülüğünde düzenlenen "EMEĞ, BARIŞ ve DEMOKRASİ" buluşması 29 Kasım 2008 günü ANKARA SİHHİYE MEYDANI'nda gerçekleştirildi.

Saat 10.⁰⁰'da tren istasyonu yakınında başlayan buluşma yurdun çeşitli yörelerinden gelen katılımcıların yürüyerek Sıhhiye Alanına gelişleri coşkularla sürdü.

Saat 13.⁰⁰'de tamamlanan buluşmaya onbinlerce katılımcı, üyesi oldukları çok sayıda STÖ'nün duruş ve isteklerini dile getirdiler.

DİSK Başkanı Süleyman ÇELEBİ; "Artık sözün bittiği, eylem zamanı olduğunu" vurgulayarak, "Bütün iş yerlerinin, meydanların, mahallelerin, Pazar

yerlerinin, dükkanların, okulların eylem yerleri olduğunu" belirterek "Susmak değil haykırma zamanıdır" dedi.

KESK Genel Başkanı Sami EVREN'se;

"Yoksulluktan sabrı taşanların, pahalılıktan tadı kaçanların, yolsuzluktan siniri bozulanların, ayrımcılıktan tepesi atanların buluştuklarını"

"12 Eylül'den bu yana uygulanan ekonomi politikaları yüzünden sürekli kriz yaşandığını, bir krizin yaraları sarılmadan diğerinin başladığını, sermaye küresel şirket, IMF ve Dünya Bankası ile dost olan iktidarların yurttaşları ile dost olamadıklarını" belirtti.

Çok sayıda STÖ ve siyasal parti buluşmada yer aldı.

DİRGİNE DEVREK

İyigün PULAT
Orm.Yük.Müh.

İçinde 8 şefli Orman İşletme Müdürlüğü olan bir köy
"DİRGİNE" diye bir yer.
Yanında "YEDİGÖLLER"
İçinden asfalt geçer.
Çevre orman denizi
Köy, dingin, devinimsiz.
İçinde emeklileri ve ormancı emekçiler.
Yeni adı "YAZICIK"
Küçük düzlük yer anlamında.
Sen de ki "OVACIK"
Bu isimde uygun, ılıman "SICACIK"
Küçük köyde,
Orman işletmesiyle oluşmuş biraz canlılık.
Biraz hareket, biraz bereket.
Kuzey-batı Anadolu.
Biraz Zonguldak, biraz da Bolu.
Geniş orman denizi
Yeşilin her bir tonu.
Bitkilerin her türü ve renklerin bin bir oyunu

Yaban doğanın sevimli üyeleri.
Yetişme ortamının tüm cömertliği
Taş eksen biter...
Bitmesine biter de, acaba kim eker.
Neden bakmaz, uğraşmaz, bağlanmaz çeker gider.
Dağıyla, ovasıyla,
Pınarı, deresiyle,
Can sunan, can kaynayan bir ortam
Bakan, kollayan
Üreten ister.

02.08.2006 - Dirgine

ÖZGÜL

ÜVEYİKİN

Hadî İLBAŞ KÖY-KOOP Merkez Birliği Eski Genel Başkanı

Karanlıkta ağaçlara çarparak uçtu. Ormanın batı yanı alev alevdi. Önce alevlerin aydınlattığı yöne doğru gitti. Aşağıdan yükselen korkunç sıcaklıktan kaçmak için yükseldi. O zaman bastıran karanlıkta hiçbir şeyi göremez oldu. Yeniden ışığa yöneldi. Bir yerlere konup dinlenmek, olan biteni anlamak istiyordu. Uçtu... Uçtu... Buna kanat yordamıyla uçmak denirdi. Birden gövdesi sert bir şeye çarptı. Önce bir süre sürüklendi. Sonra yuvarlandı. Yarı baygın bulunduğu yerde kalakaldı. Gövdesinin her yanı ağrı içindeydi.

Sabahın ilk ışıklarıyla gözlerini açtığı anda çevreye şöyle bir baktı. Bir tepenin en üst noktasındaydı. Aşağıdan dumanlar yükselmeye devam ediyor, yer yer alevler görünüyordu. Ne olmuştu? Niçin tek başına kalmıştı? Eşi neredeydi? Ya

dalları arasında kendilerini dinginliğe bırakırlardı. Akşam güneşi ışınlarını tepelerden çekmeye başladığında kızılbaşan göl sularını öpercesine suyun üstünde gölü bir baştan öbür başa geçerler, güneşin çekilmesiyle birlikte yuvalarına dönerlerdi. Ne kadar mutluydular bu yerlerde. Küçük gölün çevresindeki tepeler yemyeşildi. Gölle orman arasında insanların yetiştirdiği her çeşit meyve ağaçları vardı. Meyve ağaçlarının altları yine yemyeşil bitkilerle bezenmişti.

Kaçıncı yazdı bu? Kaç kez yavru çıkarmışlardı? Üçüncü ya da dördüncü kez... Onlar da yuvalarını yapmış, yavru çıkarmışlardı... Ormanda biri ötmeye başladığında diğerleri yanıt verirdi. İçli, yanık bir üveyik türküsü çok sesli koronun çalgılarıyla ormanı doldururdu. Kimi zaman diğer kuşlar

yavruları? Kafasını toplamaya çalıştı. Ta aşağılarda güneş ışınlarını kâh yansıtan kâh onları yutup gövdesinin her yanını onlarla süsleyen güzel gölün pırıltılarını gördü. Birden eski günleri anımsadı. Eşiyle güneşle birlikte uyanıp birlikte havalandıkları, yukarılara yükseldikten sonra süzülerek gölün üstüne doğru indikleri, durgun suda kendilerini seyrederek uçtukları, kıyıya gelip konduktan sonra kana kana su içtikleri geldi usuna. Sıcaklar bastırıldığında ormana çekilip yuvalarının bulunduğu çam ağacının

üveyik konserini dinlemek için susarlardı. Kimi zaman da bu konsere değişik çalgılarıyla onlar da eşlik ederdi. O zaman rüzgâr susar, insanlar susar, böcekler susardı. Arkasından böceklerin konseri başlardı. Aralarında kendiliğinden oluşmuş anlaşma gereğince o zaman kuşlar susardı. Orman canlılarının kurduğu bu düzen kavgasız, gürültüsüz alabildiğince mutlu sürüp giderdi.

O noktada durdu. Olduğu yerde çırpındı. Sağa sola koştu. Kafasını salladı. Belleği birden bugüne gelip

dayandı. Neler olmuştu? Eşi, yavruları... Diğer üveyikler... Kuşlar... Hiç birinden bir ses yoktu. Koca orman bir mezar sessizliğine gömülmüştü.

"Yavrularım" dedi önce, "nerede onlar? Ya eşim? Hiç ayrılmazdık benden". Beyninin içini bir ateş sarmıştı. Sonra alevler geldi

gözünün önüne, gecenin karanlığında gökyüzüne doğru tırmanan alevler... Ağaçların kulakları tırmalayan feryatları, böceklerin iniltilerine karışıyordu. Gözleri kör edercesine çevreyi saran dumanlar, alevlerle sanki yarış içindeydiler. Yuvalardaki yavrular annelerini çağırıyorlar; anneler, babalar yanan dallara, ağaç gövdelerine çarpıp alevlerin içine düşüyorlardı. Yanık kokusu yeri göğü doldurmuştu. Kocaman bir fırında ağaçlar yanıyor, böcekler, kuşlar, hayvanlar pişiyordu.

Son kez yavrularının yardım isteyen çığlıklarını duymuş, eşinin onlara yardım için yuvalarına koştuğunu görmüştü. Sonrasını anımsamıyordu. Nasıl olmuştu da kendisi o cehennemden sağ çıkabilmişti? Kendisi gibi kurtulabilenler var mıydı? Çevreye bir kez daha baktı. Uçmak istiyordu. Yuvasının bulunduğu yeri dolaşmak, neler olup bittiğini öğrenmek geldi içinden. Kanatlarını yana açıp hız almayı ve havalanmayı denedi. Bir süre öyle gittikten sonra yere kapaklandı. Her yanı sızlıyordu. Durdu. Biraz dinlendikten sonra yeniden uçmak istedi. Kanatları eskisi gibi güçlü değildi. Üstelik uçları da yanmıştı. Bir daha, bir daha denedi. Sonunda havalanmayı başarmıştı. Bir süre düz

uçtu. Altındaki ormanın bir ucundan hala dumanlar yükseliyordu. Öbür ucu tümten yanmıştı. Döne döne uçtu. Yuvasının bulunduğu yeri arıyordu. Ayakta kalabilen tek tük kuru ağaçtan başka her şey kül olmuştu. Ve her yer birbirine benziyordu. Gölün üstüne doğru yöneldi. Göl,

hiçbir şey olmamış gibi aynı güzellikle uzanmış yatıyordu. Yeniden ormana doğru uçtu. Tepelerin biçimine bakarak kendi bölgesini saptamaya çalıştı. Bulabildiği bir kuru ağacın üstüne kondu. Aşağıdan hala yer yer dumanlar yükseliyordu. Daha uzaktaki ayakta kalabilen tek tük kuru ağaçlara baktı. Hiçbir yerde yuvaya benzer bir şey kalmamıştı. Ne yerde bir kıpırtı, ne de dallara bir hışırtı vardı. Her şey ölmüştü. Önce, aşağılara bakarak inler gibi yavrularına seslendi. Sonra daha güçlü bir sesle eşini çağırdı. Yanıt yoktu. Bir daha, bir daha öttü. Sonunda ötüşü bir ağıda dönüştü. Ağlıyordu. Yitirdiği yavruları, bir daha gelmeyecek olan eşi için gözyaşı döküyordu. Gölün çevresini saran yemyeşil ormanın kül oluşuna baktıkça üzüntüsü büsbütün artıyordu.

Umut onu ayakta tutan tek dayanağıydı. Eşiyle yaptığı gibi, sabahları ve akşamüstleri göle iniyor, sulara teğet uçuşlarını sürdürüyor, suların aynasında yanında uçan eşini de görmek istiyordu.

Ne var ki, hep yalnızdı. Suların aynasında tek başınaydı. Kuru ağacın üstünde yalnızdı. Ormanın derin sessizliğinde tek yankılanan şey, onun kavrulup yok olan ağaçlara, eşine, yavrularına, tüm kuşlara, böceklerle yakılmış içli türküsüydü.

DİKENLİ KELER *Laudakia stellio* (L.)

SİSTEMATİKTEKİ YERİ:

Takım: Squamata (Kertenkeleler, Yılanlar, Pullular)

Familiya: Agamidae (Kelerler)

Tür: *Laudakia stellio* (L.) (Dikenli Keler)

İng: Hardun, Pyramid Agama, Started Agama, Turkish Agama

Dr. Nuri Kaan ÖZKAZANÇ
Bartın Üniversitesi
Orman Fakültesi

Çoğu zaman bir Avrupa Agamidi* olarak bilinmesine rağmen, Avrupa'da bu türün birçok alt türlerinden sadece bir tanesi yaşamaktadır. Eski literatürde bu tür Agama cinsi altında incelenmesine rağmen son yıllarda *Laudakia* cinsi olarak yeniden adlandırılmıştır. Türün 5 tane alt türü vardır.

Farklı kaynaklarda bu tür için değişik yerel isimler kullanılmaktadır. Yaygın olarak; Hardun, Piramid agama, Yıldızlı agama, Türk agaması, dikenli kertenkele isimleri kullanılmaktadır. Ancak bu yerel isimlerden en ilginç Guardians of Apollo yani Apollo'nun muhafızları ismidir. Bu ismin Türkiye'deki Apollo tapınağında bulunan bir figürden çıktığı, bu figürde bu türün bir işlemesinin Apollo'nun yanında bulunduğu bildirilmektedir.

Morfolojisi:

Vücut boyları 2030 cm arasında değişmesine rağmen doğada bu türün 35 cm büyüklüğe ulaştığı görülmektedir. Genel olarak bir kertenkele görünümündedir. Baş kısmı yassı ve üstü asimetrik küçük plak ve pullarla örtülüdür. Göz bebekleri yuvarlaktır. Kulak deliği göz ile aynı boyda olabildiği gibi çoğu zaman biraz daha büyük olabilir. Boyun ve baş yanlarında diken şeklinde pullar bulunur. Boyun bölgesinde enine kıvrımlar vardır.

Gövde kısmı da baş gibi yasıdır. Sırt kısmı küçük ve büyük pullarla örtülüdür. Baş altı pulları karıncalı, karın tarafındakiler düzdür. Bacak üzerindeki pullar göze çarpacak şekilde karıncalı ve dikenlidir. Kuyruğun dip kısmı basık ve daha kalındır. Kuyruk üzerinde dikenli pullar bulunur ve haklara halinde dizilmişlerdir. İki halka bir segment teşkil eder ve kuyruk kolay kopmaz. Kuyruk uzunluğu gövde uzunluğunun yaklaşık olarak

iki katıdır. Anüsün ön kısmında 35 sıra, karının orta kısmında 2 sıra halinde delikler bulunur. Bacaklar oldukça kuvvetli ve tırmanmak için uygun yapıdadır. Parmakları uzun ve keskin tırnaklara sahiptir.

Sırt kısmı siyahımsı kahverengi ve büyük sarı lekeli. Alt taraf kirli sarı veya sarımsı kahverengidir. Erkeklerde başın yanak bölgeleri şişkin olup, boğaz bölgesi mavimsi gri ağ şeklinde desenlidir. Sırt pullarından bazıları parlak mavi renkli olabilir. Gündüzleri daha koyu geceleri daha açık renkte

olabilirler. Her iki cinsiyette, ama daha çok erkeler ruh durumlarına ve heyecanlanmalarına göre renk değiştirebilirler.

Yayılışı:

Tür Kuzey Afrika, Güneydoğu Avrupa, Türkiye ve Güneybatı Asya'da yayılmıştır. Bu coğrafyada özellikle Türkiye, Yunanistan, Kıbrıs, Ege Adaları, Mısır, İsrail, Suriye, Ürdün, Lübnan, Irak, Suudi Arabistan'da yaygın olarak bulunmaktadır. Ayrıca alt türler kendi bölgelerinde endemik yayılmalar göstermektedir.

Ülkemizde Marmara ve Karadeniz bölgesi hariç hemen her yerde, özellikle de Batı, Güney, Orta ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde habitatın uygun olduğu alanlarda dağılım gösterirler.

Yaşam Alanları:

Deniz seviyesinden yaklaşık olarak 1500 m. yükseğe kadar olan bir vertikal dağılış gösterir. Taş duvarlarda ve kaya üstlerinde görüldüğü gibi bazı durumlarda ağaçlara tırmandığı da görülmektedir.

Genellikle kayalar, duvarlar, taş yarıklarda ve ağaçlarda dinlenmelerine rağmen ürktüklerinde ya da kaçtıklarında fare, tavşan gibi kemirgenlerin açmış oldukları tüneller içinde gizlenebilirler.

Besinleri:

Esas besinlerini böcekler teşkil etmektedir. Yapılan bir araştırmaya göre yediği

besinlerin % 99,18'ini böcekler oluşturmaktadır. Böcekler içinde ise sırasıyla çekirgeler, karıncalar, arılar tercih ettiği besinleri oluşturmaktadır. Bunu dışında böcek larvaları ve yumurtaları ile kara salyangozlarını hatta küçük kertenkeleleri dahi yedikleri bilinmektedir. Ayrıca bitkisel maddeleri özellikle meyveleri de yerler.

Biyolojisi:

Doğada bulundukları bölgeye göre Mart-Nisan-Mayıs ayları arasında çiftleşirler. Dişiler haziran ayından itibaren yumurtalarını kayalardaki oyuklara ve yarıklara koyarlar. Bir dişi 814 yumurta bırakır. Yumurtalar kümler halinde bırakılır. Yaşam alanına ve bölgeye bağlı olarak yılda 12 kez çiftleşerek yumurta bırakırlar. Yumurtalar bırakılmadan önce dişiler 12 aylık bir hamilelik dönemi geçirirler. Yumurtalar 25-30C'lık bir sıcaklıkta 65-80 günlük bir kuluçka dönemi sonunda Ağustos-Eylül ayında açılır. Yumurtadan çıkan yavrular 13 yıllık bir süre içinde erginliğe ulaşırlar.

Dikenli kelerler güneş ışığını çok sevdiği için, güneşli zamanlarda yaşam alanlarını oluşturan taş duvarlar, kayalar ve ağaçla üstünde uzun süre güneşlenirler. Durduğu yerde başını yukarı-aşağı indirip kaldırır. Avlanma zamanında bir dikenli keler hiç kıpırdamadan durur ve avı yaklaştığında uygun anda ani bir hareketle ileri doğru fırlayarak avını yakalar ve bütün olarak yer.

Genel olarak heyecanlı bir yapısı vardır ve ürktüklerinde gizlenmek için hızla kaçarlar. Bazı durumlarda özellikle erkekler savunma durumuna geçerler ve kafalarını sallayarak rakiplerini korkutmaya çalışırlar. Yakalandıkları zaman kendilerini savunmak için ısırabilirler ama dişeri olmadığı için deriyi delemmezler. Esaret altında kolaylıkla uysallaşırlar ve bakımı kolaydır. Kış uykusuna yatan bir türdür.

Dünya üzerindeki yaşam alanlarında tehlike altında değildirler ancak satılmak için hayvan satıcıları tarafından tercih edilmektedirler.

Alt türleri

İkisi Türkiye'de mevcut olan 5 alttürü dünya üzerinde yayılış göstermektedir

Alt tür	Dağılışı
<i>Laudakia stellio stellio</i>	Bazı Ege adaları. Türkiye’de Ege, Orta, Güney, Güneydoğu Anadolu
<i>Laudakia stellio daani</i>	Selanik ve Ege adaları. Türkiye’de Güneybatı Anadolu
<i>Laudakia stellio brachydactyla</i>	Kuzey Suudi Arabistan, Güney İsrail, Sian Çölü
<i>Laudakia stellio cypriacus</i>	Kıbrıs
<i>Laudakia stellio picea</i>	Güneybatı Suriye, Güney Lübnan, Kuzey İsrail, Kuzeybatı Ürdün
<i>Laudakia stellio vulgaris</i>	Kuzeyt Mısır

Kaynaklar:

Anonimous (2002a) The Hardun *Laudakia (Agama) stellio* Natural History and Care
http://www.cyberlizard.plus.com/laudakia_stellio.htm

Anonimous (2002b) *Agama (=Laudakia) stellio* Linnaeus, 1758 Dikenli Keler TÜBİTAK Bilim ve Teknik 2002

http://www.biltek.tubitak.gov.tr/bilgipaket/canlilar/TR_tur_listesi/agama_stellio.htm

Budak, A., Göçmen B. (2008) Herpetoloji (Ders Kitabı). Ege Üniversitesi Yayınları. Fen Fakültesi Yayın No: 194 Bornova-İzmir

Çetin O. (2008) Türkiye’de Yaşayan Sürüngenler *Laudakia stellio* (LINNAEUS) 1758 Dikenli Keler <http://reptile.fisek.com.tr/index.html>

Dearborn K. (2006) Guardians of Apollo-The Starred Agama (*Laudakia stellio*)
<http://animalbytes.blogspot.com/2006/05/guardians-of-apollo-starred-agama.html>

Düşen, S., Öz M. (2001) A Study of the Feeding Biology of *Laudakia (=Agama) stellio* (L. 1758) (*Lacertilia: Agamidae*) Populations in Antalya Region. Türk J. Zool. 25 (2001) 177-181 TÜBİTAK

Göçmen B. (2007) *Laudakia stellio* (LINNAEUS, 1758) (Dikenli Keler)
http://www.sci.ege.edu.tr/~bgocmen/hc_kertenkeleler.html

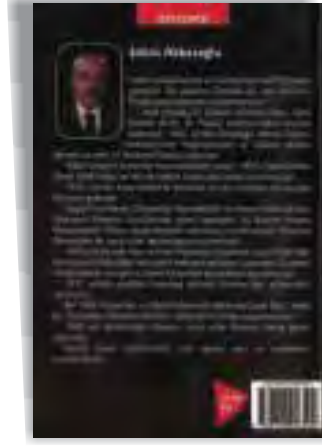
KİTAP TANITIMI

Fıkır Fıkır

Fıkralar

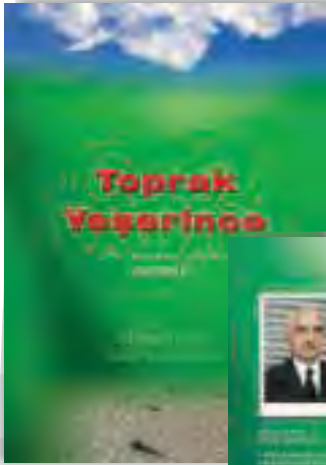
Bilen bilir
Arayan bulur
Bilen söyler iletir
Bulan dostuna sunar
Yılların gözlemcisi
Ormancı, Avukat Sayın ABBASOĞLU
İncelikle sunuyor.

Yazan : Şükrü ABBASOĞLU
Tarih : Mart 2007, Ankara
Basım Yeri : Kül Sanat Yayıncılık
Meşrutiyet Cad. 48/19 Kızılay ANKARA
kulsanat@kulsanat.com
Ederi : 5,00 YTL.

TOPRAK

YEŞERİNCE

Bir "ORMAN EMEKÇİSİ"nin "ÖRNEK DERS" notları;
Değerli uzman meslektaş üyemiz Hikmet KAYA uzun
yıllara sığdırdığı uğraş ve emeklerini teriyle, tırnağıyla
toprağa iletti.

İşlem, izlem, gözlem ve ürünlerini belgelerle,
fotoğraflarla kağıda döküp, ilgiye sunmuş.

Ne güzel, ne mutlu.

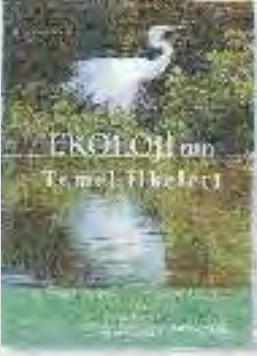
Örnek kazanım.

İSTEME ADRESİ:

Hikmet KAYA

P.K. 57200 Boyabat/SİNOP

GSM Tel: 0542 819 57 19

ODUM'UN DÜNYACA ÜNLÜ "EKOLOJİ" KİTABI, ALMANCA, JAPONCA VE RUSÇA DİLLERİNDEN SONRA TÜRKÇE DİLİNE DE ÇEVİRİLDİ. " ...

Ünlü ozan Veysel'in deyişindeki 'sadık yar kara toprak', ünlü ekolog Odum'un kitabında 'Gezenimimiz Yerküre' ile özdeşleşmektedir. Veysel'in sazında şiirsel bir dille betimlenen ve 'ovada, dağda, çöllerde' uzanıp giden 'uzun-ince yollar', 'gül ile bülbül' ve 'insanoğlu ile tabiat' arasındaki ilişkiler; Odum'un kitabında, bu kez bilimsel bir dille anlatılmaktadır.

İngilizce dilinde beşinci baskısı 2005 yılında çıkan 'Odum'un Ekolojisi', Almanca, Japonca ve Rusça dilleri de dahil, Türkçe baskısı ile birlikte 11 farklı dile çevrilmiş bulunmaktadır. Bir bakıma bütün dünya, ekolojiyi, "Odum'un Ekolojisi"nden öğrenmektedir. Kitap, geçmişin zengin deneyimlerini yansıtan 'klasik' boyutları yanında, 21. yüzyılda kapımızı çalan güncel ekolojik konulara da geniş yer vermektedir.

Veysel'in 'kara toprak' dediği 'Yerküre'yi ne kadar iyi öğrenir ve onun bize sunduğu kaynakları ne kadar bilinçli kullanırsak, Yerküre de neslimizi daha nice yıllar gündüz gece 'tepesinde götürecektir'; onun bize verdiği meyveler daha bol, daha nitelikli, daha çeşitli ve daha sürekli/sürdürülebilir olacaktır ..."

Kitabın çeviri kurulunda Türkiye'nin 11 farklı üniversitesinden 20 bilim insanı görev almış; çeviri editörlüğünü de değerli meslektaşımız Prof. Dr. Kani IŞIK hocamız yapmıştır. Kitabın Türkçe çevirisi, oldukça akıcı ve anlaşılabilir bir dille yazılmıştır. Kitap, 2008 yılı başlarında PALME Yayınevi (www.palme yayinevi.com)

tarafından basılmıştır.

Eugene P. ODUM'un "EKOLOJİ'nin Temel İlkeleri" isimli bu ünlü kitabını Türkçemize kazandıran ekibi kutlar; canlı-çevre ilişkisini konu alan bu kitabın tüm ilgili kişilere, kurumlara, ülkemize ve "gezenimimize" yararlı olmasını dileriz.

TEŞEKKÜR

Sevgili kardeşim Kâni Bey,

Ankara'daki Danışma Kurulu toplantısında görüşme fırsatı bulduk. Özlem giderdik sizin çeviri editörlüğünü yaptığınız E.P. Odum ve G.W. Barrett'in "Ekolojinin Temel İlkeleri" kitabını Palme Yayıncılık bana da göndermiş. Muazzam bir kitap, hizmetiniz ve bilim dünyasına yaptığınız bu büyük hizmetiniz için sizi kutlarım. Esasen bu kitabın 1967 ve 1980 basımlarının Almancalarından yararlanıyordum. Ancak bu (2005 basımı) çok geniş. Sayenizde ben de sahip oldum. Teşekkürler, selam ve sevgiler.

Necmettin ÇEPEL

Derneğimiz üyesi Orman Mühendisi Osman İKİNCİ brîç ile ilgilenenler, brîç oyununu geliştirmek isteyenler için PROFESYONEL BRİÇ isimli bir brîç kitabı yazdı.

Kitapta 52 Konvansiyon, 7 temel konu, 618 örnek ve 46 tablo ile güçlendirilmiş 2/1 Beşli Majör Sistemi anlatılmaktadır.

Kitap ile ilgili olarak daha ayrıntılı bilgi edinmek isteyenler için:

Web : www.osmanikinci.com

GSM: 0 505 857 25 33

0 532 328 11 47

e-mail: osmanikinci@hotmail.com

ORMANCILIK POLİTİKASI SÜRECİ VE ORMAN SERTİFİKASYONU

Yalçın KUVAN¹
H. Tezcan YILDIRIM²

¹Doç. Dr., İ.Ü. Orman Fakültesi, Ormancılık Politikası ve Yönetimi Anabilim Dalı, Bahçeköy-İstanbul ykuvan@istanbul.edu.tr
²Araş. Gör., İ.Ü. Orman Fakültesi, Ormancılık Politikası ve Yönetimi Anabilim Dalı, Bahçeköy- İstanbul htezcan@istanbul.edu.tr

1. Giriş

Ormancılık politikası, orman kaynaklarının yönetimine yön veren amaç, ilke, kural ve araçların belirlenmesi ve uygulanmasıyla ilgili etkinliklerin tamamı olarak değerlendirilebilir. Toplumun orman kaynaklarından beklentileri ve orman-toplum ilişkileri zaman ve mekana göre değişebilmektedir. Örneğin son 20 yıldır ormanların ekolojik-çevresel ve rekreasyonel işlevlerinin orman kaynaklarının yönetimindeki ağırlığı artmaktadır. Yine son yıllarda katılımcı yönetim, uluslararası işbirliği, sektörler arası etkileşim ve işbirliği, ekosistem yönetimi, sürdürülebilir orman yönetimi kriter ve göstergeleri, uluslararası orman ürünleri ticareti ve sertifikasyon, korunan orman alanları, biyolojik çeşitlilik ve odun dışı orman ürünleri üretimi gibi konular ormancılık politikası ve orman kaynaklarının yönetimiyle ilgili ormancılık gündeminde öne çıkan konular olmuştur.

Ormancılık politikalarının oluşturulması ve uygulanması sürecinde bu değişimlerin iyi izlenmesi, ormanların korunması ve sürdürülebilir kullanımına yönelik gelişme ve yaklaşımların dikkate alınması gerekmektedir. Bu yüzden ormancılık politikasıyla ilgili araştırmalarda; uluslararası gelişmelerin ve ulusal yansımalarının izlenmesi, ulusal orman kaynaklarına yönelik talep-ilgi gruplarının ve bu grupların ormancılık politikası sürecindeki etkinliklerinin incelenmesi, geçmişte uygulanan politikaların ve etkilerinin ortaya konması, bugünkü sorun ve önceliklerin saptanmasına yönelik çalışmalara gereksinim artmaktadır.

Ormancılık politikası süreci ulusal düzeyde birbirini takip eden ve son aşamadan sonra tekrar ilk aşamaya dönüşmesiyle devam eden yinelemeli bir süreçtir. Bu sürecin orman kaynaklarının kullanımı ve yönetimiyle ilgili tüm ilgi gruplarının (ormancılık örgütü, ilgili kamu ve özel sektör kuruluşları, yöre halkı, arazi sahipleri, kullanıcılar, sivil toplum örgütleri, üniversiteler ve araştırma kuruluşları, medya v.b.) katılımını sağlayacak şekilde yürütülmesi ormancılık politikası amaçlarına ulaşılmasında büyük öneme sahiptir. Başka bir deyişle ormanların çok yönlü işlevlerinin sürekliliğinin sağlanabilmesi için hem

orman kaynakları hem de bu kaynaklara yönelik toplumsal talepleri iyi analiz etmek, katılımcı yaklaşımla ilgi grupları arasındaki çatışmaları azaltıp öncelikleri belirlemek gerekmektedir.

Bu makale daha önce bir yerde yayınlanmamıştır.

Bu çalışmada ilk önce ormancılık politikası süreci ve bu sürecin temel aşamaları üzerinde durulmuş, daha sonra son yıllarda giderek önem kazanan ormancılık politikası araçlarından biri olan “orman sertifikasyonu” ile ilgili kısaca bilgi verilmiştir.

2.Ormancılık Politikası Süreci

İdeal bir politika sürecinin bir döngü şeklinde olması gerektiği genel olarak kabul görmektedir (Janse, 2006). Bu yaklaşımda politika süreci; sorunun tanımlanması, politikalarla ilgili gündemin belirlenmesi, politikaların oluşturulması ve benimsenmesi, ve son olarak da politikaların uygulanması ve değerlendirilmesi gibi aşamalardan oluşmaktadır (Cubbage ve ark., 1993).

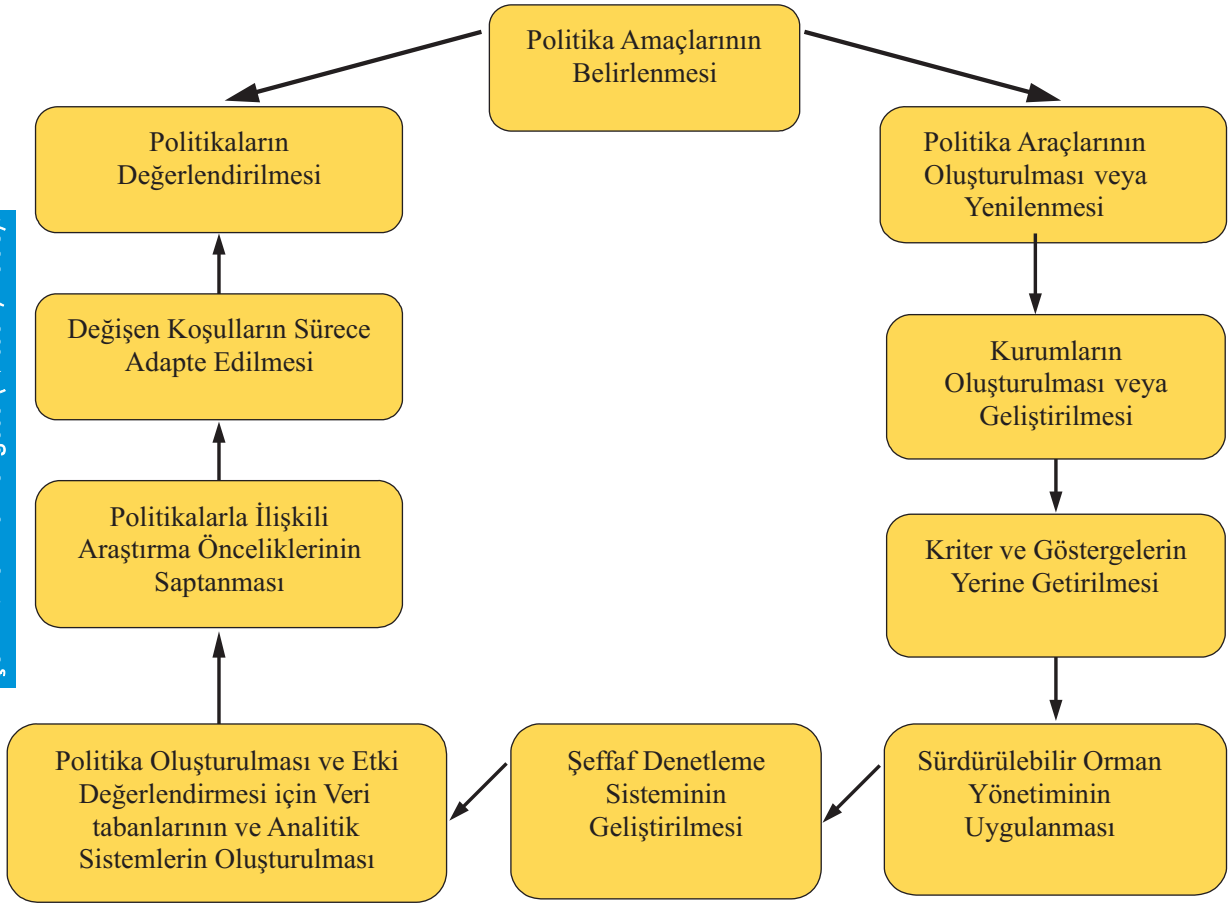
Genel olarak değerlendirildiğinde politika oluşturma süreci çıkış noktası sosyal amaçlardır. Bu kapsamda ilgi gruplarının gereksinim duyduğu ürün ve hizmetlerin karşılanması esastır. Önemli noktalardan biri beklentilerin saptanmasıdır. Bu nedenle, ormancılık politikası; ormanlarla doğrudan veya dolaylı ilişkisi olan ve politikaların uygulanmasından sorumlu olan grup ve kurumların dahil edildiği bir süreç olarak değerlendirilmektedir. Bu süreçte amaçlar arasındaki çatışmaların giderilmesi ve denge sağlanması esastır. Amaçlar arasında denge sağlanırken hem ormancılık sektörünün kendi içinde hem de ormancılık sektörü ile diğer ilişkili sektörler arasındaki dengenin gözetilmesi temel konulardan biridir.

Diğer taraftan, ormancılık sektöründe sürdürülebilir gelişimin sağlanması açısından ekonomik, ekolojik ve sosyal konuların dengede tutulması önem taşımaktadır. Bu amaçla ormancılık politikaları oluşturulurken çok boyutlu ve sektörler arası yaklaşım benimsenmektedir. Belirtilen konular da göz önünde

bulundurularak ormancılık politikası oluşturulurken izlenecek aşamalar Şekil 1'de gösterilmiştir (Nilsson, 2003):

azaltıp süreci daha anlaşılır hale getirebiliriz. Gümüş (2005) söz konusu süreci bilişim, amaç saptama, araçların belirlenmesi, uygulama ve yeniden

Şekil 1. Politika Döngüsü (Nilsson, 2003).

Genel olarak bakıldığında ormancılık politikası sürecinin daha katılımcı bir anlayışla gelişmesi, yinelemeli olması ve uzun dönemli hedeflere ulaşmak için diğer ilgili sektörlerdeki politikalarla uyumlu olarak işlemesi gerekliliği ormancılık politikasına ilişkin pek çok uluslararası forumda kabul görmektedir. Yine ormancılık politikası sürecinde uluslararası koordinasyonun önemi de gündeme getirilmektedir (Zingerli ve ark., 2004).

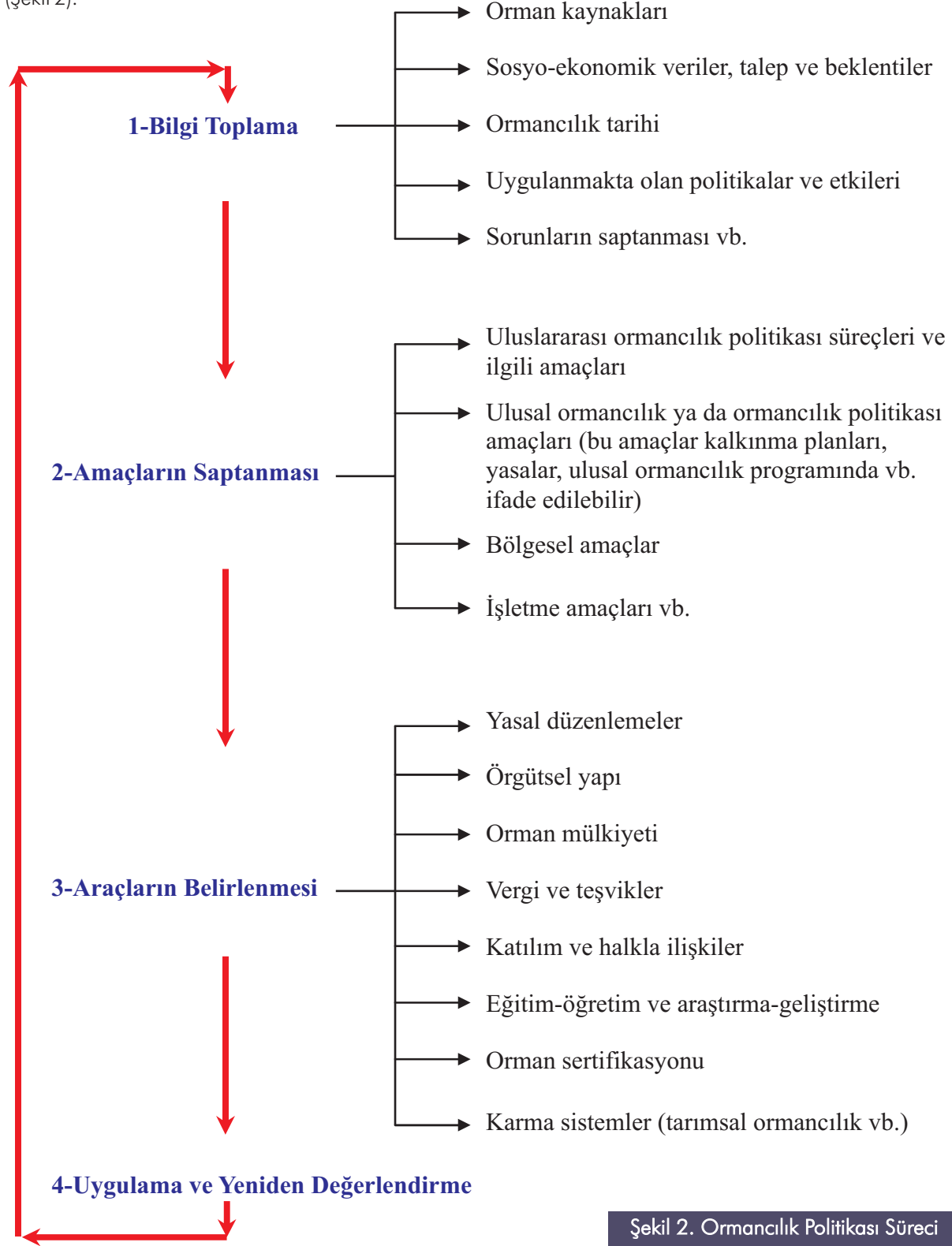
Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi, ormancılık politikası sürecinin katılımcı bir şekilde işlemesi için tüm ilgili kesimlerin görüş, eğilim, ilgi düzeyi, sorun ve yararlanma biçimlerinin araştırmalarla ortaya konulması gerekmektedir. Ormancılık örgütü, hem belirlenen politikaların etkin şekilde uygulanması hem de bu sürecin daha katılımcı olabilmesindeki rolü nedeniyle, bu süreçte anahtar öneme sahiptir.

Ormancılık politikasının oluşumu ve uygulanmasına yönelik temel aşamaların sayısını

ormancılık politikası sürecinin katılımcı bir şekilde işlemesi için tüm ilgili kesimlerin görüş, eğilim, ilgi düzeyi, sorun ve yararlanma biçimlerinin araştırmalarla ortaya konulması gerekmektedir.

değerleme aşamalarıyla özetleyerek daha sade biçimde açıklamıştır. Bu doğrultuda aşağıda geliştirdiğimiz şekilde ormancılık politikası süreci 5 temel aşamada özetlenmiş, ayrıca her bir aşamanın ayrıntıları ya da içeriği de verilmiştir (Şekil 2).

Şekil 2'de görüldüğü gibi ilk aşamada öncelikle orman kaynağının nitelikleri ve bu kaynağa yönelik talep ve beklentiler ortaya konmalıdır. Daha sonra uluslararası gelişmeler, ulusal şartlar ve öncelikler doğrultusunda ulusal-bölgesel düzeyde ve işletme düzeyinde orman

Şekil 2. Ormancılık Politikası Süreci

kaynaklarının yönetimine yön verecek amaçlar belirlenir. Daha sonra uygun yasal-yönetimsel yapı, mülkiyet tipi, katılım ve halkla ilişkiler, eğitim-öğretim, orman sertifikasyonu vb. gibi araçlar belirlenip uygulamaya konularak bu amaçlara ulaşılmaya çalışılır. Son olarak amaçlara ulaşıp ulaşılmadığı değerlendirilir ve gerekli değişiklik ve düzeltmeler yapılarak tekrar ilk aşamaya dönülür. Süreç bu şekilde yinelemeli olarak devam eder.

3-Orman Sertifikasyonu

Orman sertifikasyonu; ormanların ve orman yönetiminin belirli standartlara uygunluğunun denetlenmesi ya da onaylanmasıyla ilgili bir süreç olarak tanımlanabilir. Burada karşımıza standartlar çıkmaktadır. Standart; sertifikasyon değerlendirmelerinde karşılanması gereken bir dizi şartı (yasal, teknik, çevresel ve sosyal şartlar) ifade etmektedir. Sertifikasyon süreci; bağımsız bir kuruluş tarafından belirlenmiş her bir standart gereksiniminin onaylanması ile ilgili bir süreci kapsar. Bu süreç güvenilir olduğu takdirde ormancılık örgütünün tüketicileri, yatırımcıları, yasa koyucuları ve diğer paydaşları daha iyi bilgilendirmesi ve ikna etmesi için kullanılabilir (Nussbaum/Simula, 2005).

Ormanların iyi yönetilmesi ve sertifikalı ormanların sürdürülebilirliğine ilişkin düşünce, özellikle geçen on yıl içinde ormanların küresel boyuttaki kaybı ve kötü yönetimini önlemek ve daha kaliteli ormanlar yaratmak isteyen gönüllü kuruluşlar tarafından desteklenmiştir. Orman sertifikasyonu eko-sertifika tabanlı küresel bir performans ölçüsü olarak öne çıkmış ve tüm dünyada geniş kullanım alanı bulmuştur. Hükümetler de bu değişime ayak uydurmuş ve çok kısa zamanda hem kendi yönetimlerinde hem de özel kuruluşlarda sertifikasyon tabanlı ve sürdürülebilir orman yönetimi kriter ve göstergeleriyle uyumlu orman yönetimini benimsemeye başlamışlardır (Rametsteiner, 2002).

Kuşkusuz ormansızlaşma ve etkileri ile ormanların niteliğinde ortaya çıkan olumsuz değişimler sertifikasyon arayışlarının ortaya çıkmasında belirleyici olmuştur. Sözkonusu olumsuzluklardan en dikkat çekenleri; ekonomik nedenlerin ve sürdürülebilir olmayan yönetsel uygulamaların ortaya çıkardığı yasa dışı kullanımlar (yasa dışı ağaç kesimi ve avcılık, orman açma ve işgal, v.b.), doğal yaşlı ormanlardaki geniş traşlama kesimler, iklim değişiminin etkileri ve biyolojik çeşitliliğin kaybı olarak sıralayabiliriz. Sertifikasyon sürecinde ormanlardan yararlanmayı uzun dönemde belirli standartlara bağlayan gereklerin yerine getirilmesi söz konusu olumsuzlukları ortadan

kaldırma amacı taşımakta ve orman işlevlerinin sürekliliğini garanti altına almaktadır.

Sertifikalandırma işlemi, orman işletme faaliyetlerinin denetiminden başlayıp, ürün ya da hizmetlerin topluma sunulmasına kadar geçen süreçte çeşitli yönetsel etkinliklerin standartlara (genel olarak sürdürülebilir orman yönetimiyle ilgili) uygunluğunu denetler. Sonuçta sertifikalandırma sürecinden geçmiş ürünlere bir logo (etiket veya amblem) verilmektedir. Sertifikalandırma sürecini tamamlamış ormanlar, sürdürülebilir orman yönetimi kriter ve göstergeleri ile ilgili şartları yerine getirmiş olmaktadır.

Sürdürülebilir orman yönetimindeki başarı düzeyinin saptanması çok sayıdaki değişkeni dikkate almayı gerekli kılmaktadır. O nedenle sürdürülebilir orman yönetiminin amaçlarını ve uygulamalarını özel ölçütlere, nicelliğe yani ölçülebilirliğe, dolayısıyla nesnelliğe kavuşturmada sertifikalandırma önem kazanmaktadır. Ayrıca bu ölçütlerin izlenmesine ve yorumlanmasına olanak vermekte ve sertifikalandırma uygulanan orman kaynakları yönetim sisteminin geliştirilmesinde yol gösterici olmaktadır (Geray, 1999).

Yukarıda bahsedilen ve sorumlu orman yönetimine işaret eden yasal, teknik, çevresel ve sosyal şartlar aşağıda ayrıntılı bir şekilde sıralanmıştır (Nussbaum/Simula, 2005):

Yasal şartlar

- kaynakların nasıl kullanılacağını gösteren haklar
- ilgili ulusal ve uluslararası mevzuata uyum
- ormanın bütünlüğünü tehdit eden etkinliklerin kontrolü

Teknik şartlar

- ormanların kısa ve uzun dönem için hazırlanan yönetim planları
- orman envanteri ve kaynak değerlendirmesi
- uygun silvikültür teknikleri ve ürün sürekliliği sağlanması
- uygun ekonomik olanaklar ve araçlar
- genel ormancılık teknik ve uygulamaları
- ormanın durumu ve ormancılık uygulamalarının izlenmesi
- standartları karşılayan şartları oluşturmak için eğitim ve kapasite geliştirme
- orman koruma önlemleri (hastalıklarla ve doğal afetlerle mücadele)
- kimyasalların uygun kullanımı, minimizasyonun
- kontrolü ve biyolojik mücadele
- plantasyonların yeniden yapılandırılması
- plantasyonlarda uygun tekniklerin kullanımı

Çevresel şartlar

- olumsuz etkileri en aza indirme amacıyla uygun
- planlama ve çevresel kaynakların etkin değerlendirilmesi
- özel öneme sahip kaynak değerlerinin tanımlanması, uygun koruma ve yönetim önlemlerinin alınması
- atık yönetimi (geri dönüşüm sistemleri vb.)

Sosyal şartlar

- orman işlerinde sağlık ve güvenlik sistemlerinin oluşturulması
- ILO standartları ışığında çalışanların çalışma koşullarının ve ücretlerinin uygun düzeyde olması
- paydaşlarla işbirliği, iletişim ve sosyal etkilerin değerlendirilmesi
- yöre halkı ve ormana bağımlı insanların gereksinimlerinin ve haklarının dikkate alınması
- yerel ekonomik gelişmeye katkı ve işlendirme olanakları sağlanması

Günümüzde Dünya'nın birçok bölgesinde kullanılan çok çeşitli sertifikalandırma sistemleri bulunmaktadır. Bunlardan başlıcaları şunlardır: ISO 14 000-Uluslararası Standartlar Kurumu Sertifikalandırma Sistemi, CSA-Kanada Standartlar Kurumu Sertifikalandırma Sistemi, FSC- Orman Yönetim Konseyi Sertifikalandırma Sistemi, PEFC- Orman Sertifikasyonunun Onay Programı. Bu sistemlerde sürdürülebilir orman yönetimiyle ilgili standartların karşılanıp karşılanmadığı tarafsız bir kurum tarafından denetlenmektedir.

Söz konusu sertifikasyon sistemlerinin içerisinde günümüz ormancılığında en fazla uygulananlar PEFC(Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes) ve FSC (Forest Stewardships Council)'dir. 1999 yılında Paris'te kurulan PEFC, ilk kez 2000 yılında Finlandiya, Norveç ve İsveç'te sertifikasyon çalışmalarına başlamıştır. PEFC sistemi sürdürülebilir orman yönetimi ile ilgili uluslararası süreçlerde (MCPFE-Avrupa Ormanlarının Korunması Bakanlar Konferansı, Montreal, ITTO -Uluslararası Tropikal Yuvarlak Odun Örgütü, Tarapoto, Yakın Doğu vb.) kabul edilmiş kavramlar ve kriterlere dayanmaktadır. Bu

süreçlerde üzerinde uzlaşılan temel kriterler ise şunlardır: (1) orman kaynaklarının durumu ve dağılımı (2) orman sağlığı ve gençleşme kapasitesi (3) ormanların üretim işlevleri (4) biyolojik çeşitlilik (5) ormanların koruyucu işlevleri (6) sosyo-ekonomik faydalar ve gereksinimler (7) yasal, politik ve kurumsal çerçeve.

Orman sertifikasyonu 1993'de ortaya atıldığında,

ilk başta toplumun pazara dayalı isteklerine cevap vermek, ayrıca tropik bölgelerdeki yetersiz ve başarısız orman yönetimi uygulamalarıyla ortaya çıkan ormansızlaşma ve biyolojik çeşitliliğin kaybı gibi sorunların önüne geçmek için bir araç olarak görülmüştür (Rametsteiner/Simula, 2003). Özellikle odun ticaretinde sertifikalı ürün kullanılması fikrinin yoğunlaştığı bu dönem, uluslararası sertifikasyon kuruluşlarının da ortaya çıktığı bir dönemdir.

FSC 1993 yılında Kanada'nın Toronto kentinde kurulmuş ve 1994 yılında FSC orman sertifikasyonu ilke ve kriterleri onaylanmıştır. FSC sistemi ise doğrudan uluslararası süreç ya da anlaşmalarla ilintili olmayan sürdürülebilir ekolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik orman yönetimi kriter ve ilkelerine dayanmaktadır. Söz konusu ilke ve kriterler FSC sisteminin orman yönetim standartlarını temsil etmektedir. FSC bu doğrultuda 10 ilke tanımlamıştır (FSC, 2008):

- (1) uluslararası anlaşma ve ilgili kanunlara uyum
- (2) açıkça tanımlanmış uzun dönemli arazi kullanım hakları
- (3) yöre halkının gereksinimleri ve haklarına saygı
- (4) uluslararası çalışma örgütü anlaşmalarına uygun şekilde orman işçilerinin uzun dönemli ekonomik ve sosyal refahının korunması ve geliştirilmesi
- (5) ormandan elde edilen faydaların adil kullanımı ve dağılımı
- (6) odun üretim etkinliklerinin çevresel etkilerinin azaltılması ve ormanın ekolojik işlevlerinin korunması
- (7) uygun ve sürekli şekilde güncellenmiş bir yönetim planı
- (8) ormanın nitelikleri, yönetim etkinlikleri ve bunların sosyal ve çevresel etkilerinin uygun bir şekilde denetimi ve değerlendirilmesi
- (9) ilgi çekici ve kritik önemi bulunan, çevresel ve sosyal değerleri içeren yüksek koruma değerine sahip ormanların korunması
- (10) yukarıdaki ilkelerle uyumlu şekilde kurulacak plantasyon ormanları, doğal ormanların korunması ve iyileştirilmesini desteklemeli ve bu ormanlar üzerindeki baskıyı azaltmalıdır.

2007 yılı başı itibari ile Dünya orman varlığının %7,6'sına denk gelen 298 milyon ha'lık bölümü sertifikalandırılmıştır. 298 milyon ha'lık sertifikalandırılmış alanın 204 milyon ha'ı PEFC (%5,2'si) ve 94 milyon ha'ı FSC (%2,4'ü) tarafından sertifikalandırılmıştır. Sertifikalandırılmış ormanların %84'ü Kuzey Yarımkürede bulunmakta ve bu ormanların %56'sı Kuzey Amerika, %28'i de Avrupa'da yer almaktadır. FSC sistemine göre en fazla sertifikalı

orman alanına sahip ülkeler sırasıyla Kanada (23.592.610 ha), Rusya (19.688.682 ha) ve İsveç (10.736.647 ha). PEFC sisteminde ilk sırayı alan ülkeler ise Kanada (111.960.827 ha), Amerika Birleşik Devletleri (22.328.068) ve Finlandiya (20.719.735 ha). (UNECE/FAO, 2007; PEFC, 2008; FSC, 2008).

4. Sonuç

Orman sertifikasyonu son yıllarda en fazla gündeme gelen ve uygulama alanı giderek genişleyen ormancılık politikası araçlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ormancılık politikası süreci ve orman sertifikasyonunun birlikte ele alınması büyük önem taşımaktadır. Ülkelerin ormancılık politikası sürecinde belirledikleri amaçlara ulaşmada yararlı olabilecek araçlar birbirleriyle uyumlu bir şekilde belirlenmeli ve bu kapsamda orman sertifikasyonundan etkili bir şekilde yararlanılmalıdır.

Orman sertifikasyonu ormancılık ve ormanlarla ilgili konulara yönelik kamuoyu ilgisinin artmasına neden olmaktadır. Sertifikalandırma sürecinin hem ormanların korunması ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması hem de orman işletmelerinin rekabet gücünü artırması açısından önemli işlevleri vardır. Ormanların sertifikalandırılması en başta, sürdürülebilir orman yönetimine uygun adımların atılması ve bu doğrultuda eksikliklerin giderilmesi için bir çerçeve oluşturur. Diğer yandan, çevre koruma bilincinin artmasıyla birlikte sertifikalandırılmış orman ürünleri üreten işletmeler önemli bir pazarlama avantajı elde ederek rekabet güçlerini artırmaktadır. Tüketicilerin de hem kaliteli hem de çevresel duyarlılığı yüksek ürün olarak değerlendirdikleri sertifikalandırılmış orman ürünlerini tercih etmesi durumunda, sürdürülebilir orman yönetimine yönelik uygulamaların kamuoyunda daha fazla desteklenmesi ve teşvik edilmesi sağlanmaktadır.

Kaynaklar

Anonim 2000. Birleşmiş Milletler Çevre Kalkınma Konferansında (UNCED) Ormancılık. T.C. Orman Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı Yayını, Ankara.

Bowers, J., 2005. Instrument Choice For Sustainable Development: An Application To The Forestry Sector. *Forest Policy and Economics*, Volume 7, Issue 1, January 2005, Pages 97-107, Elsevier.

Cubbage, F.W., J. O'laughlin and C.S. Bullock III, 1993. *Forest Resource Policy*. John Wiley & Sons, Inc., USA.

FSC, 2008: <http://www.fsc.org/pc.html> (Ziyaret Tarihi: 17.09.2008)

Geray, U., 1998. Ulusal Çevre Eylem Planı. Orman Kaynaklarının Yönetimi. ISBN: 975-19-1917-7 Devlet Planlama Teşkilatı Yayınları.

Geray, U., 1999: Türkiye'de Sertifikalandırma Olabilirlik Raporu.

Gümüş, C., 2004. Ormancılık Politikası. KTÜ Yayın No: 216, Orman Fakültesi Yayın No: 34, KTÜ Matbaası, Trabzon.

Janse, G., 2006. Information Search Behavior of European Forest Policy Decision- Makers. *Forest Policy and Economics*. 8 (2006): 579-592.

Nilsson, S., 2003. A Generic Framework for Policy Reforms in the Forest Sector. www.iiasa.ac.at/docs/HOTP/May03/forestry-writeup.pdf (Ziyaret Tarihi: 15.03.2007)

Nussbaum R. and Simula, M. 2005. The Forest Certification Handbook. Second Edition. Earthscan ISBN 1-84407-123-5, Canada.

PEFC, 2008: <http://register.pefc.cz/statistics> (Ziyaret Tarihi: 19.09.2008)

Rametsteiner, E., 2002: The role of governments in forest certification-a normative analysis based on new institutional economics theories. *Forest Policy and Economics* 4 (2002) 163-173.

Rametsteiner, E., Simula, M., 2003: Forest certification-an instrument to promote sustainable forest management?. *Journal of Environment Management* 67 (2003) 87-98.

UNECE/FAO 2007. Forest Products Annual Market Review 2006-2007. Executive Summary.

Wang, S., 2004. One Hundred Faces Of Sustainable Forest Management. *Forest Policy And Economics*, Volume 6, Issue 3-4, June 2004, Pages 205-213, Elsevier.

Zingerli, C., K. Bisang, W. Zimmermann, 2004. Towards Policy Integration: Experiences with Intersectoral Coordination in International and National Forest Policy. Institute for Human-Environment Systems, Berlin Conference 2004 on Human Dimension of Global Environmental Change "Greening of Policies- Interlinkages and Policy Integration".

50. DÖNEM TOPLANTIMIZ

Hasan İKİZER
hasan_ikizer@hotmail.com

İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi'ne 1958-59 girişlilerin 50. yıl toplantısı, İhsan Kaya arkadaşımızın önyak olmasıyla 2008 yılı Kasım ayının 10-15 günleri arasında Rixos Oteli Belek Antalya'da gerçekleştirildi.

Yapılan saptamalara göre fakülteye giren 230 kişiden, ilk yılı FKB'de okuyup ayrılan arkadaşlarımızın sayısı 84'tür.

İkinci sınıfa geçen 134 kişi fakülteden mezun olup orman yüksek mühendisi olarak diploma almışlardır. Yurt dışında Suriye, Ürdün ve İran'dan gelerek ilk yılı okuduktan sonra ayrılanların sayısı ise 12'dir.

Mezun olarak göreve başlayan ve daha sonra aramızdan ayrılarak sonsuzluğa kavuşan arkadaşlarımızın sayısı ise 2008 yılı itibari ile ne yazık ki 19'u bulmuştur. Hepsine Tanrı'dan rahmet, aileleri ile yakınlarına başsağlığı ve sabırlar diliyorum.

Mezun olduktan sonra yurt dışında ve Türkiye'nin değişik yerlerinde çalışan ve emekli olan sınıf arkadaşlarımızın Orman Mühendisleri Odası ve Türkiye Ormancılar Derneği'ne kayıtlı olanlardan saptanan $29+32 = 61$ kişinin aileleri ile birlikte toplanarak eski günleri anmak, buluşmak ve anılarını dinlemek amacıyla yapılan çalışmaların sonucunda, değişik nedenlerden ötürü ancak üye ödenti borcu olmayan Türkiye Ormancılar Derneği üyesi 15, Orman Mühendisleri Odası üyesi 7 toplam 22 ailenin bir araya gelmeleriyle gerçekleşmiştir.

Bu yöndeki çalışmaları başından sonuna kadar ısrarla takip ederek gerçekleştiren değerli sınıf arkadaşımız İhsan Kaya'ya ne kadar teşekkür etsek azdır.

Arkadaşlarımızın arasında genel isteğin yurt dışında, özellikle de Kıbrıs'ta bu gibi gezi ve toplantıların yapılması yönünde olmuştur.

1959 girişli olmasına karşın birlikte okuduğumuz arkadaşımız Prof.Dr. Torul Mol'un eşiyle birlikte aramıza katılmasından dolayı çok sevindik ve memnun olduk.

Ayrıca sınıf arkadaşımız Şefik Nohut'un anı, espri ve fıkraları ile tüm arkadaşlarımızı gülmekten kırıp geçirdiğini de söylemek ve kendisine teşekkür etmek istiyorum. Fıkralarını bir kitapta toplama önerimi iyice düşünüp değerlendirmelidir.

İhsan Kaya kardeşimize yardımcı olarak son anlarda da olsa iki sınıf arkadaşımızın da eşleri ile birlikte aramızda olmalarını sağladığım için çok

sevindiklerini, teşekkür ederek bizlerle hoş vakit geçirdiklerini ve mutlu olduklarını belirtmeleri sevincini kat kat artırmıştır.

Rixos Otel'de yapılan ilk gün toplantısında İhsan Kaya arkadaşımız duygu yüklü bir konuşma yaparak tekrar kaynaşmamızı sağladı. Rahmetli sınıf arkadaşımız Osman Çelik'in eşi ve kızı da aramızda idiler. Ben de geçen yıl yazmış olduğum "Kıbrıs İki Ulus İki Devlet" adlı kitabımı almak isteyen arkadaşlarıma imzaladım. Daha sonraki günlerde hep birlikte akşam yemeğinde tekrar bir arada olduk.

Otelden ayrılmadan önce aramızda düzenlenen tavla şampiyonasında Süleyman Osman Sucuoğlu kardeşimiz 1. Selahattin Çimen kardeşimiz 2. ben de 3. olduk.

Yaşamımda ilk kez Kasım ayının 10'unda Akdeniz'in sıcak sularında yüzme olanağına kavuştum. Diğer günlerde kapalı yüzme havuzunu tercih ettim.

Arkadaşlarımızın bu gibi toplantıların tekrar edilmesi dilekleri ile Rixos'tan şen ve mutlu olarak ayrıldık. Hep birlikte olmak tekrar buluşmak ve gelemeyen diğer sınıf arkadaşlarımızla da kaynaşmak, hoş vakitler geçirmek umut ve dileklerimizle...

Resimde İhsan Kaya, Burhan Öztürk, Ali Rıza Bayar, Veli Çavdar, İhsan Gümüşkaya, Şefik Nohut, Hasan İkizer, Osman Taşkın, Hüsametdin Ata, Hüseyin Bayramoğlu, İsmet Cengiz Sayın, Süleyman Osman Sucuoğlu, Turan Çelebi, Osman Çelik'in ailesi, Ertuğrul Gümüştop, Selahattin Çimen, Ahmet Kaya, Muhittin Karabağlı, Baykan Araslı, Selahattin Gülaçtı, Gültekin Ertek ve Torul Mol aileleri ile birlikte görülmektedir.

Tüm arkadaşlarımızın mübarek kurban bayramı ile yeni yıllarını kutlar, sağlık, esenlik, mutluluklar dilerim.

Bir öğrenci bir fidan

[illegible]

AKP'nin 2B israrı

2B ARAZİLERİNDE İLK ON

...LİLERİNDE İLK ON
Türkiye'de en çok 2B araziye sahip olan kent Antalya. En çok 2B arazisinin bulunduğu il ise şöyle: "Antalya 45 bin 548 hektar, Mersin 39.287 hektar, Balıkesir 34.887 hektar, Ankara 31.706 hektar, Adana 29.643 hektar, Mıgla 29.138 hektar, İstanbul 18.233 hektar, Bolu 16.095 hektar, Samsun 15.290 hektar, İstanbul 18.233 hektar, İzmir 14.772 hektar."

Sulların kaldırılması yapılabilir. 20
arazilerinin 22 237 hektarlık bölümü
üzerinde yerleşim yerleri bulun-
yor. Bu arazilerin üzerindeki tahmi-
ni konut miktarı 400 000, bu konut-
larda yaşayan nüfus ise 2,5 milyon
olurak tahmin ediliyor.

**'AKP SİYASİ RANT ELDE
EDECEK'**
Eski T...

[illegible]

lan etecek" dedi. Gelişimci 12 milyon köylüyü yakından ilgilendiren diğiri de belirlen özlemleri oldu. "Bu alanları köylünün aklıyla TOKİ'ye arz etmiş, 2B arazilerini bu arazi devretmeye çalışıyorlar. Bunda da kentsel dönüşüm adı altında yapmak istiyorlar. Gelişimci aların hepisi seçin yatırmadı."

TEMA, Hükümet Yürütürü Öneri Aylık da 2B arazilerini somutlaştırmak için ayrılmış değişikliğe izin verildiği bildirildiğini vurgulayarak, "Hükümetin amacı 2B arazilerini gerçekten göçmek alba seçiminde somutlaştırmak denmektedir. Ama bu sonra güncellenince önce gündeme alınyor. 2B arazilerin 2B'lerin azınlık yapıları için 'seçim yığı'lar, ormanlar için de 'yaygın ve yığıl' alanlarına geçişini ifade etti.

**Yapı Kredi, ajanda
yollamayacak
55 bin ağaç
kurtulacak**

YAPA Kredi, kurumsal vatandaşlık sorumluluğuna önem verdiği uygulamaları koyduğu kağıt tasarrufları paralı olarak yüzbuçukta taktir, ayrıca gıda mağazilerine yönelik promosyonlu tasarruflarını (KrediHesapları) kararlaştırdı. Bu tasarrufların yanı sıra 55 bin ajansı kesiminden kurumsal Yapa Kredi, hayran ve yüzbuçuk taktir kartlarını da 2007 yılında bu yarıya elektronik ortamda gönderiyor.

şeyle devam etti: "Tapsan aratınlar! grubu için ki, bir kişinin 1000 ortancası tükettiği yıllık kişi başına 7 aya kadar kestirilmesi neden oluyor. 17 bin kişinin çalıştığı bir kurumun yıllık kişi başına bir ünvanın yok olması anlamına geliyor."

Bu getayken kardeşleri yanında kâğıt ortama geçiş cihazlarını da çevrelerinde kâğıt telerini bir anlık bir süre içinde 26 aratında kullanımları yapıldıkları belirtilen Bayant, diğer cihazların şöyle anlatıldı: "Müşterilerin işleri arasında kâğıt ekranların yerine elektronik ortamda ekrana gönderimi yapmaya tüm bu cihazlar neticesinde 17 km. kâğıt, 3 Yarı Kâğıt ailesi olarak toplamda 2 bin 150 ton kâğıt tasarruf sağlandı. Bu yaklaşıp 55 bin ağacın kurtulmasını demek. Ayrıca geri dönüşüm cihazlarını sayesinde de 9 ton kâğıtla yerden kullandırı (çin filgi kurumları ile) diti."

Yığılma Kredi Müdürlüğü Arac ve Genel Müdürü Tayfun Bayraktar çevreye saygılı ve doğayı koruyan bir kurum olarak 2008 yılında kağıt tasarrufuna yönelik bir çok işlem aldıklarını belirtti. Yığılma Kredi'nin, Koc. Topraklaştıran bu yıl bütçe geçirdiği "Ülkem için Ormanlar" projesi kapsamında, temmuz ayında büyük bir orman yangını meydana geldiği Mersin Gülsin'de da 100 bin ağacın dikimini emreleştirdiklerini belirttiler. Bayraktar

85. YILIMIZA GİRDİK

Yayın Kurulu/Ankara

26 Aralık 2008 Cumartesi.

Ankara/Kızılay Tuna Caddesi No 5'teyiz.

Yeni yapımızın 3. katı.

Türkiye Ormancılar Derneğimizin kuruluşundan bu yana geçirdiği yılların 84. sü bitiyor. 85. yılımızın ilk gününü yaşıyoruz. Saat 18.00.

Yenilenen yapının su ve ısıtma (doğal gaz) donanımı yeni yeni devreye giriyor. 3. katın ısıtma donanımı bu sabah devreye girdi. Geniş salon biraz ısınmış.

Geniş salonda yaklaşık 20 adet geniş yuvarlak masa, 30 adet sandalye var.

Masalarda kuru yiyecek, çerez vb var.

İçkiler ayrıca sunuluyor.

Kutlama bu kez geçen yıllardan daha yoğun ve canlı.

200'e yakın katılımcı, birikimleri ile sarmaş dolaş. Özellikle yeni yapının içten coşkusu.

Katılımcıların önemli çoğunluğu erkek ve 50 yaşın üstünde. Eski bakanlar, milletvekili, Genel Müdürlük, Daire Başkanlığı, Bölge Müdürlüğü vb gibi üst orta düzey kamu görevleri yapmış kişiler.

Orman Genel Müdürü Osman Kahveci'nin çelengi var.

OMO, OR-KOOP, Tarım-ORKAM Sen, Emekli Ormancılar Derneği, Orman Teknikerleri Derneği, Yeşil Türkiye Ormancılar Derneği, Doğa ve Çevre Derneği katılıyor.

Ayrıca yeni yapıyı oluşturan TİMCO'da katılımcılar

arasında.

Dernek başkanımızın sunumundan sonra Emekli Ormancılar Derneği ve TİMCO'ya katkılarından dolayı plaket verildi.

Ayrıca 62. evlilik yıldönümü bugüne rastlayan sayın Dr.Hasan SELÇUK'a yıldönüm kutlama çiçeği sunuldu.

Görsel, işitsel sunum olmamakla birlikte gece katılımcılarının baş başa sıcak sohbetleri ile saat 21.00'e kadar sürdü. Dernek Başkanımız Mustafa YUMURTACI'nın açış konuşması;

"Sayın Konuklar ve Sayın Üyeler,

Bugün Derneğimizin 84. yılını kutluyoruz. 1924 yılında Orman Mektebi Alisi Mezunları Cemiyeti adıyla Gazeteci Abdülkadir SORGUN, Tevfik Ali ve Asaf IRMAK tarafından İstanbul'da kurulmuştur.

1930 yılında tüm ormancı teknik elemanların üye olabileceği bir duruma getirilmiş, bugüne kadar da bu yapı değiştirilmemiştir.

1936 yılında dernek merkezi Ankara'ya taşınmıştır. 1949 yılına kadar Anafartalar Caddesindeki Bolulular Otelinde faaliyetini sürdürmüştür. Ankara'ya taşınmasından sonra Derneğin etkinliğinin arttığı görülmektedir. Çünkü OGM yöneticileri aynı zamanda dernek yönetiminde görev almışlardır. Orman Genel Müdürlüğü ve Tarım Bakanlığı Müsteşarlığı görevlerinde bulunan Fahri BÜK 1937-1947 yıllarında 10 yıl dernek başkanlığı görevini yürütmüştür.

1949 yılında bugünkü binamızın bulunduğu yerde bahçeli bir ev satın alınmış ve dernek merkezi buraya

taşınmıştır.

1950 yılında DP'nin iktidara gelmesi ve orman yasaları ve uygulamalar aleyhine yoğun propaganda yapmış olmasının sonucu olsa gerek Dernek yönetiminde OGM yetkililerine tepki konulmuş ve Celal GÖYDÜN başkanlığında yeni bir yönetim oluşturulmuştur. 1958 yılına kadar süren Celal GÖYDÜN yönetimleri önemli olaylara ve eylemlere damgasını vurmuştur. Yeşil Kitap ve İlmi Rapor ile güçlü DP iktidarının orman yasalarını değiştirme isteklerine karşı çıkmış ve bu talepler 1956 yılına kadar ertelenmiştir. 1951 yılında Dernek Bakanlar Kurulu kararıyla "Kamu Yararına Çalışan Dernekler" statüsüne alınmıştır.

1954 yılında TMMOB'nin kuruluşunda maddi ve manevi olarak destek verilmiş ve Dernek Genel Sekreteri İ.Selçuk ÇAKIROĞLU TMMOB'nin ilk Genel Başkanı olmuştur. 1957 yılı Genel Kurulunda bugün ODTÜ Ormanı denilen Atatürk Ormanı kurulma kararı alınmıştır. Bu yıllarda görev yapanlar arasında İ.Selçuk ÇAKIROĞLU, Mehmet Ali GÖKBERK, A.Kemal YİĞİTOĞLU, Nemci SÖNMEZ, Dr. Kazım MIHÇIOĞLU, Nail SERTBAŞ aklı ilk gelenler.

1960 sonrası Dr. Kazım MIHÇIOĞLU başkanlığındaki yönetim kurulları ormanların Anayasal güvenceye alınmasında, Milli Birlik Komitesi, Kurucu Meclis ve Anayasa Komisyonu nezdinde yoğun çaba harcamışlardır.

1969 yılında Dr. Hasan SELÇUK başkanlığındaki yönetim kurulu Belek'te 20 hektarlık bir orman alanının tahsisini yaptırırlar, uzun süre bu arazinin tahsis bedeli de ödenir ama bu alanda bir tesis yapma olanağı bulunmaz. 1985 yılında bu alan TURBAN'a verilir ve bu sırada 40,5 ha alan TOD ve OMO'ya tahsis olarak verilir ki bu alan bugünkü Belek tesis alanımızdır.

1971 yılında binamızın yıkılarak yeni bir bina yapılması için Olağanüstü Genel Kurul yapılır, ama bina yapımı uzun yıllar gerçekleştirilemez.

1970'li yılların sonunda ve 1980'li yılların başında dernek mali kriz yaşar. Bir ara 20'ye kadar çıkan işçi ücretleri ve kıdem tazminatları nedeniyle neredeyse bina satılma noktasına gelir. 1985 yılına

kadar Orman ve Av Dergisi bile yayınlanamaz (1980-85/Burhanettin KORAMAZ yönetimlerinin çabaları ve dönemin

Orman Genel Müdürü Ömer ÖZEN'in desteği ile işçilerin ücret ve kıdem tazminatları ödenir ve bina satılmaktan kurtulur).

1985-1992 yılları benim de görev aldığım rahmetli Ekrem TANYEL başkanlığında ki yönetim kurullarının görev yaptığı dönem.

1992-1994 rahmetli Şener YOMRALIOĞLU

başkanlığındaki yönetim kurulunu görüyoruz.

1994 yılındaki Genel Kurul'da giyaben dernek başkanlığına seçilmişim. İstemeyerek geldim ama en uzun dernek başkanlığı görevini de üstlenmiş oldum. 2000 yılında ayrıldım. 2002 yılında Belek sorunu yüzünden yeniden dernek başkanlığını üstlenmek

Ormancılığımıza ilişkin ise aynı şeyleri söyleyemiyoruz. Son yıllarda tutarsız politikalar, polemikler ve söylemlerle kamuoyuna ormancılığın Cumhuriyet tarihinin en parlak dönemini yaşıdığı söyleniyor.

durumunda kaldım. Belek sorununu uzun çabalar sonucunda amacımıza uygun bir şekilde çözdüğümüze inanıyorum. Dernek olmasaydı Belek tesisi olmazdı.

2002 yılı Genel Kurulunda Belek sorununa bir de bina yapımını eklediniz. Bildiğiniz gibi 2006 yılı başından beri bu konuda çok büyük sorunlar yaşadık, hiç de hak etmediğimiz saldırılara uğradık. Eski binanın boşaltılması ve temel atma sürecinin uzun olmasına karşın, temel atıldıktan sonra bina kısa sürede tamamlandı.

Bugün 84. yılını geride bırakan derneğimizin mirası, geçmişine yaraşır ve yakışır bir ortama taşınmalıdır. Uzun yıllar meslek kamuoyunun tek sesi, tek nefesi olmuş, tüm olumsuzluklara karşı dernek çatısı altında göğüs germiş, mücadele etmiş ve direnmiş bir geleneğin devamı olduğumuz unutulmamalıdır. Bu nedenle Türkiye Ormancılar Derneği'nin görevi, yükü ve sorumluluğu büyüktür.

Türkiye Ormancılar Derneği son dört yılda iki önemli tesis kazandı, yıllardır bekleyen iki büyük projeyi sonuçlandırdı. Belek tahsis alanımız 8 ayda 7 yıldızlı diye nitelenen bir tesis haline geldi ve 12 Haziran 2005'den beri derneğin ve üyelerimizin yararına sunuldu. Merkez binamız da bir yıl içerisinde tamamlandı ve hizmete girdi. Her iki tesis de beklentilerimizden daha modern ve kaliteli oldu.

Derneğin bu kazanımlarının iyi değerlendirmesi gerektiğini düşünüyor ileriye umutla bakıyoruz. TOD, kültürel, eğitsel, sosyal ve mesleki alanlarda etkin bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Ormancılığımıza ilişkin ise aynı şeyleri söyleyemiyoruz. Son yıllarda tutarsız politikalar, polemikler ve söylemlerle kamuoyuna ormancılığın Cumhuriyet tarihinin en parlak dönemini yaşadığı söyleniyor. Ancak, arka bahçe hiç de söylenildiği gibi değil. Meslek kamuoyumuz Cumhuriyet tarihinin en kuşku ve tedirgin dönemini yaşıyor.

Tüm sosyal tesisleri elden çıkarılmış, mabedi gibi kabul edilen TAŞ BİNA'sı peşkeş çekilmiş, önemli orman fidanlıkları satılmış, mahkeme kararıyla geri

alınanlar da üretim gücünü yitirmiş, ormancılığı bilimsellikten uzaklaştırılmış, yönetimi etkisiz-yetkisiz kişilerin eline terk edilmiş bir ormancılık meslek kamuoyu nasıl mutlu olabilir?

Sayın Selim TOPALOĞLU ile Ocak 2005'de ön protokol imzaladık. Uzun bir sözleşme sürecinden sonra 2 Şubat 2006'da Noterde sözleşmeyi imzaladık. Bildiğiniz gibi aleyhimize yapılan uzun ve çirkin bir kampanyadan sonra Kasım 2007'de temel atabildik ve Ekim 2008'de oturma ruhsatı aldık.

Bina ile ilgili son kez şunu vurgulamak istiyorum. Bina inşaatı sürecinde 30 firma ile resmi bir o kadar firma ile de gayri resmi olarak ilişkide bulunduk. Sözleşme ve paylaşım şartlarını incelediğinde Sayın Salim TAŞÇI; bundan daha iyi şartları bulamazsınız, bununla ilgili bir gerekçe raporunu vereyim dedi. Ben buna gerek görmedim...

Tahliye işlemimizi sağlayan ve halen derneğimizin avukatı olan Celal Bey; "Bu sözleşmeyi sizin müteahhit nasıl imzaladı? Derneğin her türlü garantisi var, müteahhidin hiçbir garantisi yok" dedi. Bunu da Sayın TOPALOĞLU'na ilk kez söylemiş oluyorum...

Tüm bunlara rağmen bazı üyelerimizin eski çirkin söylemlerini sürdürüyor olmalarını anlayamıyoruz. Bundan böyle bu konuda suskun kalacağımız beklenmesin. Bu konuda yasal süreçleri başlatacağımızı da Yönetim Kurulu adına söylemiş olayım.

Sayın TOPALOĞLU'na niçin plaket vermek istedik? Bu uzun süreçte bizlere hiç güvensizlik göstermedi. Binayı kısa sürede ve de beklentilerimizin ve sözleşme şartlarının üzerinde kalitede teslim etti. Sorunlarımızı birlikte göğüsledik ve çözümlmeye çalıştık.

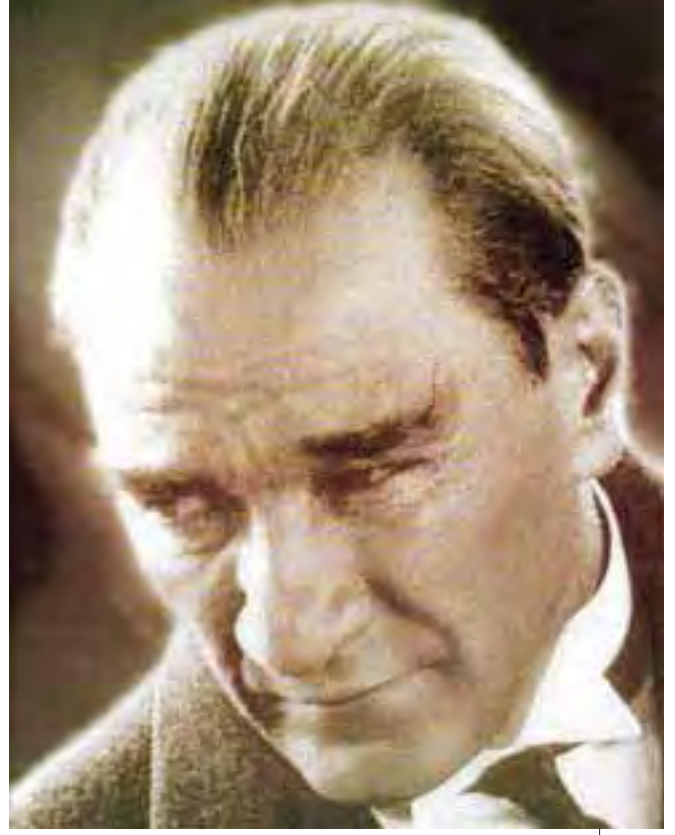
Bina yapım sürecinde Emekli Ormancılar Derneği'nin desteğini hep yanımızda gördük. Bu destekleri nedeniyle Yönetim Kurulumuz bugün kendilerine bir plaket verilmesini uygun görmüştür.

10 KASIM

"..... Bugün ilmin, fennin bütün genişliğiyle medeniyetin aydınlatıcı varlığı önünde filan veya falan şeyhin irşadiyle maddi ve manevi saadet arayacak kadar iptidai insanların Türkiye'nin medeni camiası içinde mevcudiyetini asla kabul etmiyorum.

Efendiler ve ey millet, iyi biliniz ki Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, meczuplar memleketi olamaz. En doğru, en hakiki tarikat, medeniyet tarikatıdır. Medeniyetin emir ve talep ettiğini yapmak insan olmak için kafidir. Tarikat başkanları bu dediğim hakikatı bütün açıklığıyla idrak edecek ve kendiliklerinden derhal tekkelerini kapatacak, müritlerinin artık rüşde vasıl olduklarını elbette kabul edeceklerdir ...

"Hürriyet (özgürlük) ve İstiklal (bağımsızlık) benim karakterimdir".

HIRSIZ

Yayın Krl/Ankara;

Derneğimiz yönetim bürosunun bulunduğu Mithatpaşa Cad. 49/4'deki yerimiz bu kez balkon demiri kesilip bükülerek yine yoklandı.

22 Kasım 2008 Cumartesi gecesi içeri balkondan giren hırsız büromuzun beyni ve biriktirme aracı olan bilgisayarımızın ana hard diskini ve parçalarını almış, kasasını bırakmış.

LCD ince ekranı ve iki adet dijital fotoğraf makinesini, yükte hafif pahada ağır öteberiği götürmüştü.

23 Kasım Pazar günü rastlantıyla büroya gelenler olaya şaşkınlıkla tanık oldular.

ABD Ekonomik Krizi ve Türkiye

Prof. Dr. Uçkun GERAY
Orman Mühendisleri Odası
İstanbul Şubesi Başkanı

Prof. Dr. Uçkun Geray'ın ekonomik krizin tam olarak hissedilmeye başlanmadığı 25 Nisan 2008 tarihinde yazdığı yazıdaki öngörülleri doğru çıktı.

Büyümenin Koşulu

Bir ekonominin enflasyon ya da işsizlik yaşamaması, yani dengede büyüebilmesi için net yatırımların büyüme oranı kadar artması gerekmektedir. Başka deyişle, sonraki dönemde gerçekleştirilen yatırımların, önceki dönemin yatırımlarından daha büyük olması gerekmektedir. Büyüme teorileri, örneğin Harrod ve Domar yaklaşımları da bunu ifade etmektedir.

Bu, dışarıya, çevre ülkelerin pazarlarına açılma yolunda başarısız olan bir ekonomi için, hele gelişmiş bir ülke için pek mümkün değildir. Zira gelişmiş bir ekonominin önemli özelliği, ülke içi tüketim hızının yavaşlaması (ev, otomobil, tatil, beslenme, giyinme...), dahası, doygun (satüre) hale gelmesidir. Bu nedenle de tüketim mallarının üretimine yatırım bu ekonomilerde çekici değildir. Başka deyişle tüketimdeki yavaşlama ülke içi talepleri dikkate alarak yapılacak bir yatırımı öne çıkartmamaktadır. Çevre ülkelerinde tüketim mali arz etmek üzere, gelişmiş ülke, ya kendi coğrafyasında, ya da çevre ülke coğrafyalarında yatırım yapmalıdır. Yani asıl olarak çevre ülkeleri pazar yapılmalıdır. Yatırım malları üretiminde ve pazarlanmasında da benzer bir durum bulunmaktadır.

Öte yandan doygunluk tüketim eğilimini azaltacağı ve tasarruf meylini çoğaltacağından para ve finans olanaklarının genişlemesi sonucunu da doğuracaktır. Oluşturulan bu finans olanağı boş tutulamaz, yatırıma, spekülasyona ve borçlandırmaya dönüştürülmek zorundadır.

Özetle temel çözüm çevre ülkelere borç vermek veya çevre ülkelerde doğrudan yatırım (reel) ve pazarlama yapmak, ya da finansal yatırıma girişmektir (borsa, sigorta, banka...).

Eğer bu yolda başarılı olunursa gelişmiş ülkede bir büyüme olabilir. Dolayısıyla bu strateji, bir gelişmiş ülke için yaşamsal'dır. Aksi halde milli gelirde durgunluk ve düşüşler yaşanacak, sosyal güvenlik, sağlık, beslenme, eğitim... çöküşe geçecektir. Bu durumun bir sonucu da sosyal çalkantıdır. O nedenledir ki gelişmiş ülkedeki büyüme (yeterli büyüme≈ dengeli büyüme) adeta çevre ülkelerin

gelişmiş ülkelere yardımına bu ülkelerin dönüştürülmesine muhtaçtır!

Kritik Sektörler

ABD gelişmiş öteki ülkelerin izlediği dış ekonomik politikaları izlememiştir. Tüketim malları üretimi ve reel yatırımlar olarak çevre ülkelerde yoğunlaşma düzeyi, öteki gelişmiş ülkelere göre daha düşüktür.

ABD' nin en büyük avantajı parasının itibarı, yani senyoraç gücüdür. Bu güç 20 sentlik kağıdın 500 kg buğday alabilmesi demektir. Bu, para basarak dışa açılmaktır, ithalat yapmaktır.

Karşılıksız ABD dolarının ithalatta kullanılabilmesi, birçok seçilmiş sektör itibarıyla bu ülkeyi ithalatçı yapmıştır. Bu tür bir ithalat rejimi ABD için ucuzluk demektir, iyi yönetilirse enflasyon tehlikesi yaratmaz, ancak işlendirme açısından aynı kapıya çıkmamaktadır. Başka deyişle, belli bir süre, senyoraç gücü ABD' de ithalatı ve ortalama yaşam kalitesini sürdürülebilirlik gücü sağlamıştır.

Ancak bu durum birçok sektördeki gelişmeyi de durağanlaştırmıştır. Durağan hale gelmenin, güncel koşullarda, görece bir gerileme olduğu açıktır. Bu, firmaların ar-ge gücünün de durağanlaşması, hatta gerilemesi anlamına gelmektedir. Zaten pek çok orta yoğunluklu teknoloji gerektiren mal, gelişme yolunda olan ülkeler tarafından ve öteki gelişmiş ülkeler

tarafından da üretilmeye başlanmıştır. Bu rekabet karşısında dahi, doların gücü ABD'yi koruyabilmiş, refah sürdürülebilmiştir.

Ne var ki bu para gücünün devamlılığının sağlanması artık kritik konu haline gelmiştir. Bu gücün sürdürülmesi, büyük dünya üretim ve ticaret kalemlerinde, hammadde son tüketiciye kadarki sürecin doların hakimiyetinde gerçekleştirilmesini gerektirmektedir. Bu sektörlerin bazıları petrol, otomotiv, informatik, kimya, buğday, silah ve savaş donanımları olarak sayılabilir. Bu özellikli sektörlerin ABD'nin elinde tutulması halinde doların talebi genişleyecek senyoraç gücü korunacak, bu da ortalama refahın yukarıdaki mekanizma yoluyla sürmesini sağlayacaktır.

Sayılan sektörlerden örneğin petrol sektörü, çıkarmada n, nakil, rafinaj, depolama, dağıtım ve petrol türevlerine kadar, yani üretim ve ticaret süreci bir bütün olarak elde tutulmalıdır. Bu sektörün işlevi elbette sadece dolara güç sağlamak değildir. Bunlar kadar önemli olan bir başka boyut, enerji güvenliği ve rakiplerin engellenmesidir. Petrol fiyatlarının artışı ve paranın gücü birbirini ancak bu bağıntı çerçevesinde destekleyecek demektir.

Özel önem verilen sektörlerden bir diğeri de silah sanayisi olmaktadır. Silah sanayisinin güçlü oluşu her şeyden önce geleceğin savaşlarının sonuçlarının ABD tarafından güvenceye alınmasına yol açacaktır. Yani ABD'nin doğrudan güvenliği için bu sektör hayattır. Ama ayrıca bu sektör senyoraç gücünü de destekleyen

önemli bir sektördür. Zira ABD bu alanda teknik üstünlüğe sahiptir ve pazar payı en yüksek olan ülkedir.

ABD sanayisi, bazı sektörler hariç, gerçekte küçülmektedir. ABD'de sanayi üretimi %1-2 küçülmekte, ancak, hizmetler sektörü % 4-5 büyüdüğünden ABD %2-3 büyüyor hesabı yapılabilmektedir. Bu büyüyen sektörlerden biri silah sektörüdür. Bu sektörde global silah satışı 2007'de 1148 milyar dolar, ABD'nin silah satışı %61 ile yaklaşık 700 milyar dolar olmuştur. Silah yardımları ve kayıt dışı silah satışları bu sayıların içinde değildir.

Dolayısıyla ABD kendi çıkarını parasal ve finansal gücüne ve bu gücü sağlayacak olan ve üstünlük arz eden sektör ve alt sektörlerle dayamak istemektedir. Bu bir çeşit " mukayeseli üstünlükler" yaklaşımını seçmek demektir.

Bütün bunlar göstermektedir ki ABD küreselleşme yani yeni yeni model sömürü düzeni içerisinde, bu düzeni sömürmek üzere yerleşmiş durumdadır.

Doların Evine Dönüşü

Altına dayalı para hacmi terkedilmiş olduğundan, ABD dışında bulunan, yani dış ortamdan mal ve hizmet ithali için kullanılabilen dolar aslında ABD'nin ürün ve hizmet cinsinden borcudur.

Dolar yoğun olarak evine döndüğünde, başka deyişle ABD' den yoğun ithalat yapıldığında bu, diğer koşullar sabittir varsayımı altında enflasyon yaratacaktır.

Para basıp ithalat yapmanın sağladığı refah artışı yahut ekonomik istikrar hep aynı tempoda sürmeyecektir. ABD' ye mal satanlar doların karşılığının bir şekilde eridiğini görünce, döviz rezervlerini dolardan boşaltmaya başlayacaklardır. Ancak bu bir hızlı değişim olamamaktadır.

Ekonomik büyümenin ümitle bağlanabileceği inşaat ve yapı malzemeleri gibi sektörler, aynı zamanda ülke içerisinde bollaşan doları emme gücü olan sektörlerdir. Bu ve benzeri sektörler ABD'de de düşünülmüş görünmektedir. Örneğin otomotiv sektörü de bunlarda biridir. Bir ailenin harcama kalemleri

içindeki başlıca kalemler konut, otomobil ve beyaz eşya olabilir. O nedenle ABD'de 2. konut ve 2. araba alımı ve bu yolla borçlanma teşvik edilmiştir. Ancak finans sistemi çökmüş, doların evine dönüşü sürmüş, enflasyon artmış, işler yavaşlamış, borç geri ödemeleri aksamış ve zararlar yoğunlaşmıştır.

Eğer yeryüzünde belli bir çevre ülkeler bloğunun dışında başka bir çevre ülkeler bloğu bulunsaydı finansal kriz ortaya çıkmayacaktı. Yani sömürünün sınırları gelmiştir.

Kapitalizm bildik bir krizi 2000'lerde de yaşamaya başlamıştır. 1929 krizi ise 2. Dünya Savaşı sonrası ABD destekli finans mekanizmaları ve taleplerle atlatılmıştır. Geri kalmış ülkeler de dahil 1945'den 1975-1980 dönemine kadar hemen her ekonomi, daha önceki dönemlere

benze meyen, adaletsiz de olsa, taleplerle ve yatırımlarla karşılaşmışlar ve bundan memnun olmuşlardır. Kabaca, 1980'ler gelişmiş ülkeler açısından artık küreselleşmenin yoğunlaştırılması ihtiyacı, 1990'lar yeni bir olumlu konjonktür anlamı taşımaktadır. 2000'li yıllar ise krizlerin sıklaştığı bir tıkanma dönemidir.

Eğer mallar üretim teknolojileri yönünden ele alınırsa, bunlar, ilkel teknolojiyle üretilen (I) ; orta teknoloji (II) ile ve ileri teknoloji (III) ile üretilen mallar şeklinde de sınıflandırılabilir.

ABD bunlardan III. kategori için üstün durumdadır. II. grup mallarda ise esasen doğrudan ABD birtakım dışlamalar yapmıştır; bir de, öteki ülkeler zaten bu malları üretir duruma gelmişler ve pazar ABD için daralmıştır. Bu grup için yeniden bir ar-ge, teknoloji, ölçek, yatırım, üretim, pazarlama hamlesi yapıp pazar payını arttırmak pek mümkün değildir.

II. kategori ürünlerde rakiplerin gelişen üretim gücü nedeniyle de Dünya ABD için daralmaktadır.

Ancak dünyanın ABD dışında gelişen üretim gücü aynı zamanda siyasi güce dönüşmektedir. Tek kutuplu dünyayı kabul etmeyenler yerkürede birlikler oluşturmaktadır. Bu birliklerdeki ülkeler siyasi amaçlarla da dövizlerini Euro'ya çevirmeye başlamışlardır. Böylece Euro rezervleri mal trafiğinin coğrafyasını da etkilemektedir.

Doygunluk gelişmiş ülkelere benzer şekilde yerküre bütününde de yaşanmaktadır. Dünya nüfusu her yıl yaklaşık 90 milyon kişi artmaktadır. Bu kitlenin büyük çoğunluğu gelecekte fakir kitleye katılacaktır. Yoksullaşmanın gitgide ağırlaştığı Dünya Bankası raporlarından da görülmektedir. 6,5 milyar insanın 2,5 milyarı günde 2 dolar ve daha aşağı gelirle hayatlarını sürdürmektedir. Dolayısıyla talepçi kitle fakirleşmekte, daralmaktadır ve bunların belli mallarla ilişki kesilmektedir. O nedenle malların büyük çoğunluğu dünya nüfusunun belli kesimi için üretilmektedir. Firmaların pazar ilişkileri ve buradaki denge arayışları belli insan kitlesini temel almaktadır. Zengin azınlık, ekonomi literatüründe yer alan "eksik istihdamında denge" benzeri bir dengeyi, yani "dar nüfusta dünya piyasa dengesini" denilebilecek bir dengeyi sağlamaktadır. Bu durumda dünyanın üretim kapasitesi fazla vermektedir. Kapitalizm ve küreselleşme rüzgârları, "sürdürülebilir sömürü alanını" kendi eliyle daraltmış durumdadır. Bu nedenle, finans-kapital önlemleriyle gelişmekte olan ülkelerin (çevre ülkelerin) hazır finans kuruluşlarını, hazır tesislerini ve pazarlarını ele geçirme anlayışı ve bu yolda "küresel bağlayıcı hukuk" düzeni yaratma çabaları başariye ulaştırılmak istenmektedir.

6,5 milyar insanın 2,5 milyarı günde 2 dolar ve daha aşağı gelirle hayatlarını sürdürmektedir. Dolayısıyla talepçi kitle fakirleşmekte, daralmaktadır ve bunların belli mallarla ilişki kesilmektedir. O nedenle malların büyük çoğunluğu dünya nüfusunun belli kesimi için üretilmektedir.

Ekonomik Birlikler

ABD ekonomisinin çöküşünde en etkili olabilecek yol, birbirinden girdi-çıkı akımı gerçekleştirilebilecek ekonomik birliklerin oluşturulmasıdır. Birlikler finans-kapital metotlarıyla birlik ülkelerine artık müdahale edilememesi ve ABD dış ticaret açıklarının büyümesi anlamına gelmektedir. Batı'nın en büyük korkusu bu tür bölgesel ekonomik birliklerin kurulmasıdır. Dolayısıyla küreselleşmenin büyük yara almasıdır.

Bazı tahminlere göre Çin, Hindistan, İran, Rusya gibi ülkelerdeki bunlar bir araya geliyorlar ekonomik canlanma yaşanabilecektir. Arzuhan Doğan Yalçındağ Avrasya Ekonomi Zirvesi konuşmasında Avrasya bölgelerinin, dünyanın değişen ekonomik ve stratejik dengelerinde çok önemli bir yer haline gelmeye, küresel dengeler üzerinde doğrudan etki yaratmaya başladığını, gecikerek de olsa, vurgulamak

durumunda kalmıştır. Ekonomik birlikler aynı zamanda gümrüklere sahip çıkmak ve ithalat ve ihracatı birlik çerçevesinde yönetmek demektir. Bu tür politikaların daha yoğun biçimde konuşulduğu görülecektir.

Finansman Dayatması

Yatırım, üretim, dolanım, özellikle taleplerden ümitli olduğu dönemlerde, büyük oranda finans gücüne dayanabilir, yani borçlanarak gerçekleştirilebilir. Büyüme gerçekleştikçe finans sahipleri ekonomiye kan veren ajanlar statüsüne; giderek de yönlendirme, siyaset ve uluslar arası strateji belirleme gücüne kavuşmuşlardır.

Böylece sanki ekonomide sözü edilen dört klasik faktöre bir yenisi kapital dışında finans eklenmiştir. İlke olarak bu sınıf reel üretimi hedefleyen, spekülasyona ve faize yatan, dayatmacı, kendi kültürünü yaratan, parayla para kazanan, tufeyli bir özel sınıf durumundadır.

George Soros gelişmeleri 60 yılın en kötü piyasa krizi şeklinde nitelendirmiştir. Krizin dolara bağlı kredilerde büyüme döneminin sonu anlamına geldiğini vurgulamıştır. ABD merkez bankasının bu daralmayı engelleyemeyebileceğini ifade etmiştir. Ancak, Çin, Hindistan ve bazı petrol üreticisi ülkelerin çok farklı durumda bulunduğunu, mevcut finansal krizin küresel bir daralma yaratma olasılığının daha düşük olduğunu belirtmiştir.

Ne var ki, bu sırada dünya finans sistemini yeniden yapılandırma, global finansal reform yapma ve bütün dünya piyasalarında birlikte hareket etme konusu konuşulur olmuştur. Bu, "global environmental governance" anlayışına benzer bir anlayışın finansal alanda yaygınlaştırılması teşebbüsüdür (global financial governance). Böylece yerküresel finansal çıkara uygun düşen bir yapılanma hedeflenmektedir. Söz konusu yönetimimde hakim unsurun kimler olacağı bellidir. Burada hakim unsur özel sektör ve gelişmiş uluslar arası firmalar olacaktır. O nedenle orta vadede daha da pekişmiş bir bağlılıkla ve bağımlılıkla ve daha da büyük sorunlarla karşılaşılacağı kesindir. Dahası bu yerküresel bağımlılık, ekonomik bölgeselleşmenin ve ekonomik birliklerin de Batı zararına önünü kesecek bir mekanizma olarak tehlike arz etmektedir.

ABD' den Yansıyan Sorunlar

ABD'nin yaşadığı senaryo yukarıdaki şekilde özetlenebilir. Doların itibarı, dış ortamdaki dolar düzeyi ve ödemeler dengesindeki büyük açık nedeniyle yükselmeyecektir. İtibardaki düşüşler enflasyon, işsizlik, zarar ve batışlar doğuracaktır. Hızlı yahut kararlı bir çöküş yaşanabilir, ancak sonuçlar uzun süreli olacaktır. Bush' un ikiz kulelerin yıkılmasının ardından "Ya bizimlesinizdir, ya da düşmanımızsınızdır" ve "Terörle savaş uzun sürecektir" dediği hatırlanmalıdır.

ABD baş edemeyeceği ölçüde ve uzun süreli sorunları olan bir ülkedir. Zira kendisi için mukayeseli üstünlük arz eden sektörlerin doların hâkimiyetinde

kalabilmesi için, yani kısaca enerji için ve dünyanın stratejik topraklarını üs edinebilmek için doğrudan kendisinin savaşması, doğal olarak da karşılıksız dolar basması gerekmektedir. Başkalarının savaşması çok daha ABD çıkarınadır, ancak bu dönem henüz gelmemiştir.

Bir de unutulmaması gereken husus, ekonomik olguların insan tercihlerine dayalı olduğu, ekonominin makine, materyalden ve formülden oluşmadığı gerçeğidir. Dolayısıyla insanın ve toplumun değerleri her şeyin, büyümenin de çöküşün de temelidir. ABD yıkımını kendisi seçmiştir.

Bazı uluslar arası iktisatçılar bu durumu açgözlülükle açıklamaktadır. Bu son derece isabetli bir tanıdır. Açgözlülükteki gerileme finansal krize çare olabilecek kadar önemlidir.

Ülke olarak ise şu soruları doğru cevaplamaya bakmalıyız:

*Hangi politikalar ABD krizini artırır/hızlandırır ve Türkiye'nin tutumu ne olmalıdır?

*Latin Amerika Ekonomi Birliği ABD için ne anlama gelmektedir? Örneğin Venezüella yahut Bolivya bu krizden memnun mudur?

*Avrasya'nın ABD krizine benzer bir kriz yaşaması ne kadar mümkündür?

*ABD'nin yaşamakta olduğu ve yaşayacağı kriz ülkemiz için iyi midir, sakıncalı mıdır?

*ABD krizinden en az etkilenmek üzere Avrasya'da yer almanın önemi var mıdır?

*Dış dünya ile bütünleşmeden emperyalizmle mücadele etmek ne kadar mümkündür?

*Dünyanın ekonomik koşulları, ufak dalgalanmalar dışında, aynı kalıyor varsayımı altında Türkiye kendi gücüyle emperyalizmi etkisiz kılabilir mi?

*Seçim tarihleri geldiğinde sandığa gidip oy vererek ülkenin aydınlanma devrimini tamamlaması ve ekonomik yükselişini sağlaması mümkün müdür?

Normal koşullarda devrimin hazırlayıcısı krizdir, devrim ve ekonomik kurtuluş kriz yaşamadan mümkün olabilir mi? Ülkenin devrim yapabilme gücü yitirilebilir mi, elinden alınabilir mi?

Türkiye kriz yaşadığı için, geri kalan örneğin 500 firmasını daha kaybettikten sonra kamp değiştirebilir mi?

Bitirirken şu özetleme yapılabilir:

ABD sömürenleri sömürmek üzere küreselleşme içerisine yerleşmiş bulunan doymaz, başkasını düşünmez, açgözlü bir stratejinin yapımcısıdır. Kendisinin savaşmasını değil öteki ülkelerin savaşmasını tercih etmek zorundadır. Dolar evine döndükçe işsizlik ve enflasyon yaşayacaktır. Ancak ABD'nin çöküşü bazı ülkeler için sevindirici sonuçlar yaratmaktadır. ABD'nin enerji beslenme yollarının, ticaretinin ve teknolojilerinin ele geçirilmesi bu ülke için ölümcül sonuçlara sahiptir. Kriz sadece finansman krizi değil kapitalizmin bilinen yüzlü ekonomik krizi olarak açıklanmalıdır. O nedenle de kriz sınırlarına ulaşmıştır.

5. DÜNYA SU FORUMU VE ISTRANCA ORMANLARI

Besim S. SERTOK (*) bsertok@yahoo.com

Ülkemiz insanı 20-22 Mart 2009'da İstanbul'da yapılacak olan 5. Dünya Su Forumu'yla birlikte hız kazanacak bir ivme ile artık suyun da ticari bir meta haline dönüştürülmesi çabalarıyla karşı karşıya bulunuyor.

Son yıllarda "Küresel Isınma" söyleminin arkasına sığınarak basın-yayın yoluyla her gün yağışların azlığından, barajların doluluk oranlarının düşüklüğünden, su kıtlığından sıkça bahseden büyük kentlerin yerel yöneticileri, halka su tasarrufu reçeteleri sunarlar, bu reçetenin içerisine ön ödemeli su faturalarını ve yüksek su zamlarını da eklediler. Suyun en yalın ifadeyle yaşamın kaynağı olduğunu, her canlının ihtiyaç duyduğu suya ulaşım hakkına karşılıksız olarak sahip olması gerektiğini düşünenler, 5. Dünya Su Forumu kapitalist örgütlenmesine ve

suyun ticarileştirilmesi sürecine karşı bir mücadele örgütü olarak "Suyun Ticarileştirilmesine Hayır Platformu"nu kurdular.

Su kaynakları ve su-dağıtım şebekelerinin özelleştirilmesi ve ticarileştirilmesi yönündeki baskılar, 1970'li yılların başından itibaren yükselişe geçmiş ve toplumların gündemini işgal etmeye başlamıştır. Günümüzde, Türkiye de dahil olmak üzere bütün ülkelerde hükümetler ve şirketlerden gelen baskıların görece meşruiyet kazanmasını sağlayan en temel gelişme, 'iklim değişikliği' ya da 'küresel ısınma' adı verilen olgunun kendini hissettirmeye başlamış olmasıdır.

Özellikle Sovyet Bloğunun çözülmesinden sonra, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de, hızlanan emperyalist sömürü ve saldırı politikalarının yıkıcı

Istrancalardaki Su İsale Hattının Ormanlarda Yaptığı Tahribat

Asaf ERTAN

Asaf ERTAN

sonuçlarının somut karşılıklarını, her alanda yaşayan bir sürecin içerisinde geçiyor. Son yıllarda bu tek kutupluluğun sonsuza dek sürmeyeceğini bilen emperyalizm zincirlerinden boşanırcasına bütün kamusal alanlara saldırırken, hızla gerçekleşen özelleştirme uygulamalarıyla yeniden ve daha yoğun bir sömürü ve dolayısıyla kârı maksimize eden üretim ve yönetim biçimleri geliştiriyor. Halkın eğitim, sağlık, ulaşım, beslenme, barınma, enerji, su hakkı gibi insanca bir yaşam için gerekli olan en temel hakları, neoliberal politikaların dayatmaları ve hızla kamusal faydadan uzaklaşan bir yaklaşımla tamamen kapitalist bir sektör olarak topluma sunuluyor. Tek hedefi daha

verilmemektedir.

Dünyanın yaklaşık dörtte üçü su ile kaplı olmasına rağmen suyun %97,5'i denizlerde olması dolayısıyla kullanılamaz durumdadır. Yeryüzünün denizler dışında kalan bölümlerinde mevcut tatlı suyun oranı ise sadece %2,5 tur. Buna karşın, tatlı suyun %70'i gibi büyük bir bölümü kutuplarda buz kütleleri halindedir, kalan %30'un da büyük bölümü derin yeraltı suları olmak üzere, göl ve nehirlerde bulunmaktadır. Öte yandan, temiz su kaynakları buharlaşma-yağmur döngüsü nedeniyle kendini tekrarlama özelliğine sahiptir. Bu bağlamda tatlı suyun temel kaynağı, hidrolojik çevrime dayanmakta; yani su, esas olarak düşen yağmur ve

Istrancalardaki Su İsale Hattının Ormanlarda Yaptığı Tahribat

Asaf ERTAN

fazla kâr olan uygulamalarla halkın en temel hakları bir, bir gasp ediliyor.

Bu süreçte ülkemizdeki kamusal varlık ve hizmetlerin, piyasa ekonomisi ve özel sektörle bütünleşme sürecinin adımları, İMF, DB, DTÖ gibi emperyalist kuruluşların dayatmalarıyla çıkan yasalarla, son yıllarda daha da hızlandırılmaktadır.

“Suyun Ticarileştirilmesine Hayır Platformu”nun, bilgilendirme ve tartışma sürecinin büyük bir bölümünde de, suyun baraj ve göletlerde depolanması, iletilmesi, sulama suyu veya içme suyu olarak dağıtılması gibi konular üzerinde durulmaktadır. Ancak su üretim sürecine ve suyun ticarileştirilmesinin bu sürece etkilerine yönelik bilimsel bilgilendirme ve tartışma sürecinde gereken önem

karın dereler, akiferler ve yeraltı suyunu beslemesinden oluşmaktadır. Yağmur ve karın kaynağı ise denizlerden buharlaşan sudur ve bunun %90'ı yağmur olarak tekrar denizlere dönmektedir.

Bu hidrolojik çevrim içinde, temiz ve kullanılabilir suyun üretildiği yerler havzalar, genellikle de yukarı havzalardır. Su üretimi, bu amaçla seçilmiş bulunan havzalara yüklenen işlevi durumundadır. Bu havzaların ve bunlardan elde edilen suyun düzeyinin ve niteliklerinin korunması, geliştirilmesi gerçek anlamıyla su üretimidir. Düzenli ve sürekli su üreten sistemler orman ekosistemleridir. Buna meralar ve alpin bölgeleri de eklenmektedir. Suyun depolandığı noktadan nihai kullanıcıya uzanan süreç, su ve su kaynakları yönetiminin yalnızca bir bölümüdür. Suyun

üretmesinde yaşanan süreç ve bu amaçla işlev gören ekosistemler, su ve su kaynakları yönetimi kavramının dışında ele alınamaz.

Diğer yandan su ve iklim değişikliği ilişkisi üzerinden ileri sürülen neoliberal tezlerin başında su kaynaklarının verimliliğinin artırılması gelmekte; bunu, 'su havzalarına özel sermaye yatırımlarının yapılmasının kaçınılmazlığı' söylemi izlemektedir. Örneğin Dünya Bankası raporlarında, son yüz yıl içinde dünya nüfusu üç kat büyürken su kullanımındaki büyümenin altı kat düzeyine ulaştığı ve en fazla su tüketilen sektörlerin başında %70 ile tarımın, %20 ile

yapılaşmalarla yok etmektedir.

Bu gün gelinen noktadaki uygulamalar sonucunda, kapitalist sistem tarafından su, kıt bir kaynak olarak tarif edilmektedir. Bütün su kaynakları, kırsal ve yabanıl çevrenin ihtiyaçları, toplumsal ihtiyaçlar ve kamu yararı gözetilmeksizin kent merkezlerindeki "büyük pazarlar"a pazarlanmaya dönük projeler geliştirilmektedir.

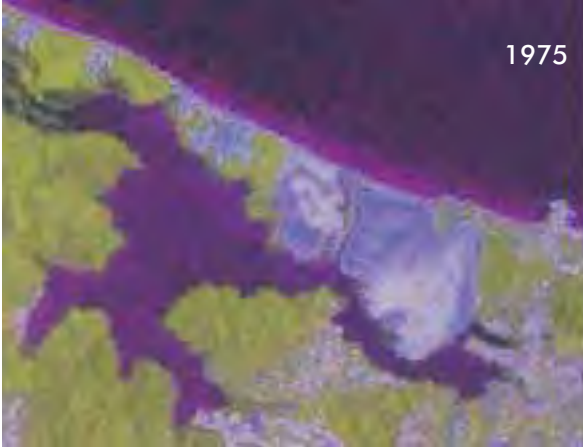
SUSUZ COĞRAFYADA METROPOL: İSTANBUL

Ülkenin yüzölçümünün yaklaşık %3 üne sahip olan İstanbul, bu gün nüfusun %20'sinden fazlasını barındırmak durumunda kalmıştır. Bunun sonucunda şehre su sağlayan su havzaları yapılaşma ve kirlilikle karşı karşıya kalmış, havzaların su üretim düzeyi bozulmuş ve buna paralel olarak su yönetiminin sadece dağıtım olarak algılanması bu gün İstanbulluları su sıkıntısıyla karşı karşıya bırakmıştır. Plansız kentleşme ve sanayileşme, sermaye için ucuz iş gücü, ucuz üretim maliyeti ve yüksek kâr anlamını taşıırken, İstanbul için ise sermayenin, siyasi baskılar yoluyla su yönetimini olumsuz etkilemesine bağlı olarak su, hem kirlenmiş, hem de yetersiz duruma gelmiştir.

Bir taraftan suyun yetersizliğinden dem vurarak, halka bireysel tasarruf için yapılabilecek pratik önlemlerin alınmasını öneren "kamu yöneticileri", gelişme ve modernliğin gereği gibi sundukları 3. Boğaz Köprüsü benzeri projelerle de, İstanbul'un potansiyel su rezerv alanlarının da yok olacağını gözlerden gizlemeye çalışıyorlar.

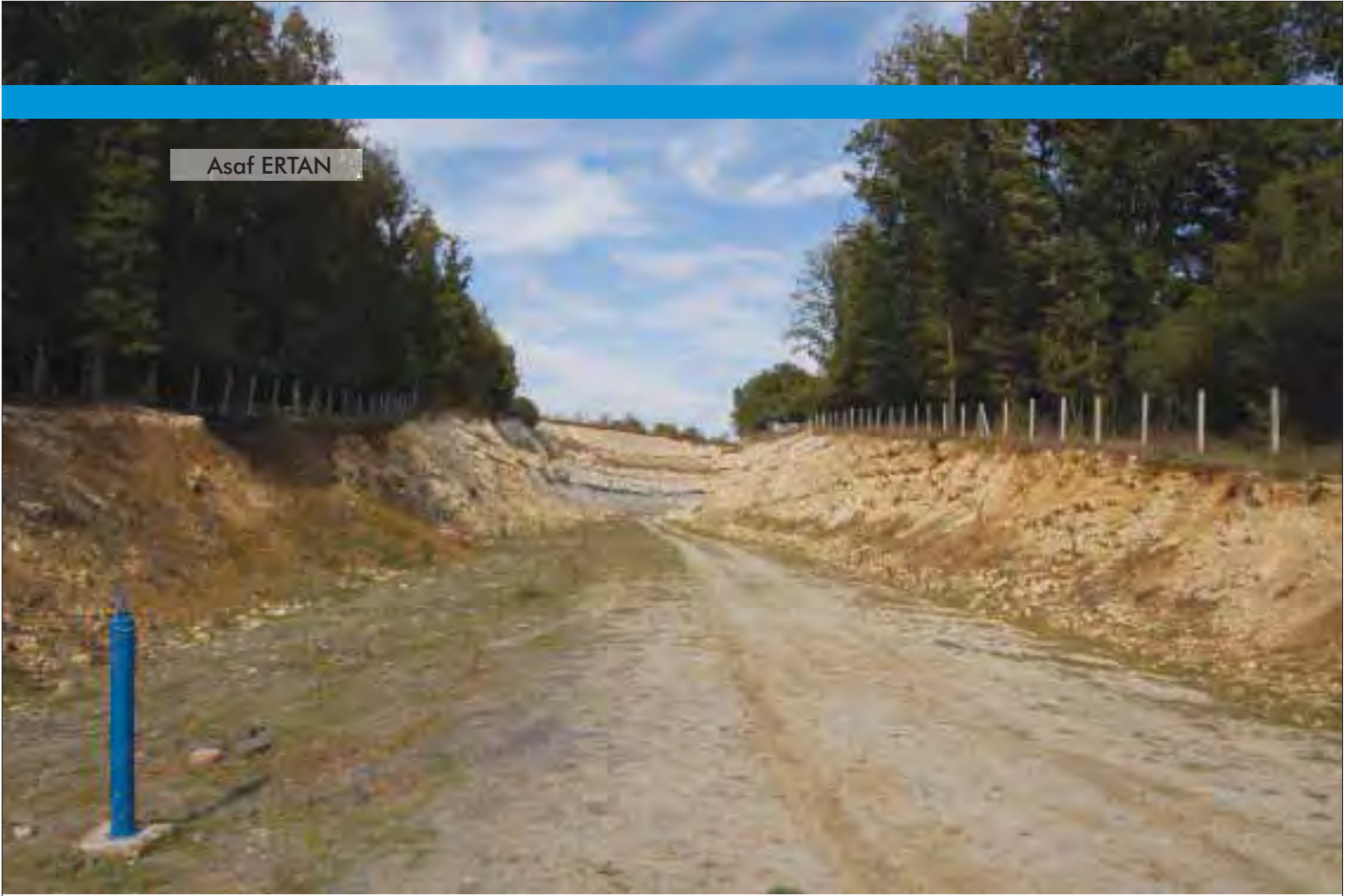
Tarih boyunca insan yerleşimleri genel olarak temiz ve kullanılabilir su rezervlerinin yakın çevrelerinde ortaya çıkmış. Yarımadalar genel olarak kurak coğrafi alanlardır. Diğer coğrafi avantajları nedeniyle iki yarımadaının uç noktalarına kurulmuş olan İstanbul kentinde, kuruluşundan bu yana temiz ve kullanılabilir su temini her zaman bir sorun olmuştur. Bu nedenle İstanbul'u yönetenler her zaman yakın çevresindeki su kaynaklarını İstanbul'a taşımanın yollarını aramışlar. Bin yılı aşkın bir süredir çevredeki suları kente getirmek için çeşitli yöntemler kullanmışlar. Bu çerçevede, daha Bizans zamanında Istrancaların güneydoğu alçalımı olan Belgrad ormanlarından kente su getirme amacıyla bu bölgede bentler inşa etmeye başlamışlardır. Osmanlı döneminde de mevcut bentler büyütülerek ve sayıları artırılarak kullanılmaya devam edilmiştir. Osmanlı'nın son dönemlerinde, Karadeniz kıyısında bir lagün gölü olan Terkos gölünden kente su getirilmeye başlanılmış ve zamanla Türkiye'nin tüm yerleşimlerinde, şehir şebeke suyu kavramı yerine, "Terkos" ismi bir kavram olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Cumhuriyetten ve özellikle 1950'li yıllardan sonra başlayan, plansız kentleşme ve sanayileşmenin

de sanayinin geldiği belirtilmektedir. Ayrıca Dünya Bankası'nın Dünya Su Komisyonu tarafından yapılan araştırmalarda, su kullanımının önümüzdeki 30 yılda %50 artacağı öngörülmektedir

Özellikle ülkemizin su havzalarının çoğunluğunda havza yönetimi, aynı zamanda bir kırsal kalkınma sorunudur. Son 25 yılda hızla artan nüfusla birlikte, eskiden tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlayan büyük kentlerin çevresindeki köylerin, zamanla kentleşerek şehrin bir parçası olması, orman ekosistemini ve dolayısıyla su üretim havzalarını Ömerli ve Elmalı havzalarında olduğu gibi yoğun

hızlanması; tarım ve ormancılığın ihmal edilmesi sonucu "taşı toprağı altın" olan İstanbul kentine, ülkemizin dört bir yanından kontrolsüz bir göç hareketi ortaya çıkmıştır. Bu sosyo-ekonomik nedenlere, son 25 yılda doğu ve güneydoğuda yaşanan "düşük yoğunluklu" savaştan kaçanlar da eklenince, İstanbul mevcut terminolojilerdeki, köy, kasaba, kent, v.b. kavramlarla tanımlanamaz bir yerleşime dönüştü.

Ülke genelindeki sömürü, tüketim ve ranta dayalı ekonomi politikaların yarattığı bugünün İstanbul'unda, her alanda olduğu gibi su konusunda da keşmekeş ortaya çıktı. Mevcut ve potansiyel su rezerv alanlarının kötü yönetimi, talanı, su havzalarının siyasal ve ekonomik ranta kurban edilmeleri yanında su dağıtım şebekesinin güncel teknolojiyle bağdaşmayan durumu, İstanbul'un su sorununu daha da içinden çıkılmaz hale getirdi.

Soruna ancak kapitalist sistemin penceresinden bakabilen kent yönetimleri, İstanbul'u çekim noktası olmaktan uzaklaştırarak, kentin aldığı göçü azaltmak ve su kaynaklarını iyi yönetmek yerine, su sorununun çözümü için, gözünü yüzlerce kilometre uzaklıktaki su havzalarına dikti. Bir yanda Bolu dağlarının su kaynakları, diğer yanda Istrancaların dereleri, ta ki Bulgaristan ile sınır oluşturan Rezve Deresi. Sonuçta Melen Projesi'yle Düzce'deki Melen Çayı, beraberindeki tarımsal, evsel ve sanayi atıklarıyla Ömerli Barajı'na akıtılmakta, Bulgaristan sınırındaki

Rezve Deresi'nden başlayarak, İğneada longoz ormanı ekosistemi içindeki akarsular ve Istranca dağları boyunca bütün havzalardan devasa bir boru hattı ile Terkos Gölü'ne su taşınmaya çalışılmaktadır.

İstanbul'a ne kadar su gerekiyor? Bu sorunun yanıtını kimse veremiyor. Çünkü İstanbul'un nüfusunun önümüzdeki on yıllarda ne kadar olacağını kimse kestiremiyor. Ya da öngörenler var ama öngörüler birbirini tutmuyor. Çünkü öngörülerini dayandıracak

sağlıklı veri tabanı yok. Ülke genelinde, başta İstanbul olmak üzere büyük kentlere yönelik göçün önü alınamayınca, İstanbul'la ilgili bütün projelerde yanlış/yalana dayalı projeler haline dönüşüyor. Bunun sonucunda da gerçek gereksinimlere göre değil, günlük politik eğilimlere uygun, çoğu zaman da bu günlük politik eğilimlere destek veren sermaye çevrelerine rant aktarmak, hatta sermaye grupları yaratılmak üzere projeler üretiliyor. Hatta çoğu zaman projersiz "yatırımlara" giriliyor. Geleceği bir yana bırakalım, nedeni ne olursa olsun bugün İstanbul'un içme suyu yetersiz. DPT 2000 yılı verilerine göre, yeterli içme suyu götürülen nüfus oranı Türkiye genelinde % 84,98 iken, İstanbul'da bu oran % 60. Bununla beraber, yapılaşmayı körükleyen ve yapılaşmanın bir göstergesi olarak, kırsal yerleşmelerde asfalt yol oranı Türkiye genelinde % 45,23 iken, İstanbul'da bu oran % 97,78. Yani kelimenin tam anlamıyla İstanbul'da, suyumuz yok içmeye, asfalt yolla gidiyoruz (...) her yere.

İSTANBUL'A NEREDEN SU BULMALI?

Geçmişte de olduğu gibi, bugün de İstanbul'un su ve su kaynakları yönetiminden sorumlu "kamu kuruluşu" olan İSKİ gözünü İstanbul çevresindeki su havzalarına, doğal lagünlere diyor. Oysa aynı zamanda İstanbul'da biryandan da yapay lagünleri bulunan inşaatlara ruhsat verilerek pazarlanıyor. Eldeki su yapay lagünlerle israf edilirken, halka dış fırçalarla suyu nasıl tasarruflu kullanacakları salık veriliyor.

İSKİ'nin resmi verilerine göre, Istanca

barajlarından elde edilecek yıllık verimin İstanbul'a su sağlayan kaynaklar içindeki payı %24,7. Bu oran İSKİ'nin kerameti kendinden menkul verilere dayanarak ürettiği kurulu kapasite. Ancak Istanca derelerinin hemen tamamı yılın her dönemi akan dereler değil, yazın kuruyorlar. İSKİ'nin ürettiği %24,7 oranının ve Istanca derelerinin kapasitesi ile ilgili bilgilerin bilimsel bir dayanağı yok. İSKİ'nin iddiasına göre söz konusu derelerin debileri, DSİ'nin bölgede bulunan akım gözlem istasyonlarından alınan ölçüm değerleridir. Yöre insanlarının sularına sahip çıkmak amacıyla, verdikleri bir dilekçedeki soruları yanıtlayan, 22/11/2007 tarihli İSKİ Genel Müdür Mevlüt Vural imzalı yazıda;

- 1988 ve 1995 yıllarında yapılabirlik raporları hazırlandığına, Kiyıköy-Rezve arası hidrolojik etüdü hazırlandığına,
- Bu raporların İTÜ Uçak ve Uzaya Bilgi Fakültesi, İ.Ü. Orman Fakültesi ve ülkemizin itibar ettiği bazı firmalar tarafından hazırlandığına, söz konusu raporlarda bir ortak akıl bulunduğu,
- Barajların yeraltı su seviyesini azaltmayacağı tersine arttıracığına,
- Istanca bölgesinde yapılan 7 adet baraj için "mevzuat" gereği ÇED Raporu hazırlanmadığına,
- Kazandere ve Pabuçdere barajlarının kurumasının İstanbul'a su aktarıldığı için değil bölgedeki derelerin karakteristik(!) özelliklerinden ve küresel ısınmadan(!) dolayı olduğuna,
- Derelerden su almak demek dereleri kurutmak demek değildir görüşüne,

•İstanbul'un susuz kalması ülkemiz için katlanılamayacak sonuçlar doğuracak ve insan sağlığı doğrudan etkilenecektir görüşüne yer verilerek,

•İstranca 1. ve 2. etaptaki 7 baraj ve isale hatlarının yapımı sırasında kaldırılan ağaçların misli (kaç misli olduğu belirtilmemiş) dikilerek bölge ağaçlandırılmıştır, denilmektedir.

Deveye sormuşlar, boynun neden eğri diye. Nerem doğru ki diyerek yanıtlamış. Yukarıdaki alıntının neresinden tutmalı? Ele alınır doğru hiçbir yeri yok.

Evet, İSKİ İstranca projeleri için bazı üniversiteler de dâhil olmak üzere pek çok kuruluşa etütler yaptırmış, raporlar hazırlatmış. Ancak bunlardan işine geleni kullanmış, işine gelmeyen kullanmamış ve sumen altı etmiş. Daha doğrusu her bir rapordan işine gelen

Taşkın zamanlarında göller ile denizin bağlantısı sağlanmakta ve kefal balığı yumurtlamak için göllere girmektedir. Göllerdeki fitoplanktonlar ise denize ulaşmakta ve kıyı alanındaki yemlenmesini sağlamaktadır.” deniliyor.

İSKİ'cilerin, mevzuat gereği ÇED raporu yapılmayan bir projenin, yeraltı sularını azaltmadığını, derelerden su almanın dereleri kurutmak demek olmadığını söylemelerine ne demeli?

“İstanbul'un susuz kalması ülkemiz için katlanılamayacak sonuçlar doğuracak ve insan sağlığı doğrudan etkilenecektir.” diyenlerin; bırakınız yabanıl doğal alanların su ihtiyacını, bölge halkının bile su ihtiyacını görmezden gelmelerine ne demeli?

Bölgede şimdiye kadar yapılan barajların

Asaf ERTAN

cümleleri biraz da zorlayarak ve tahrif ederek kullanmış. Ortak akıl bulunduğu söylenen raporlardan biri olan İ.Ü. Orman Fakültesi tarafından hazırlanan raporda, İSKİ'ni yaptırdığı diğer bazı çalışmalar için; “Ancak bu çalışmalar ile benzeri çalışmalar, toprakların su tutma kapasiteleri, sızdırma hızlarını ve kapasitelerini; longozların su ihtiyacını ve bölge halkının (hayvanları dâhil) su ihtiyacını göz önüne almamışlardır. Daha ilginç olanı; arazinin yeterince tanınmamış olmasından dolayı yağış hesaplarının Yüksek Yıldız Dağlık Kütlesinin yok farzedilerek yapılmasıdır.” Nasıl ortak akıl ama. Ayrıca aynı raporda, “Bu alandan gelen su 2618 hektarlık longoz ormanlarını, sazlıklarını ve göllerini beslemektedir.

kurumunun gerekçesi olarak İSKİ'cilerin öne sürdüğü gerekçeye ne demeli? İstanbul'a su alınması değil derelerin karakteristiği imiş. Yani derelerin suyu zaten kendine yetmiyor. Kendine yeterli suyu olmayan derenin suyuna hangi “ortak akılla” göz diktiniz. Sanırım şu Osmanlıca deyim tam da bu gibi durumlar için söylenmiş: “Şecaat arzederken, sirkatin söyler” (Yiğitlik yaparken, hırsızlığın itiraf eder.)

DİKKAT HIRSIZ VAR, SUYUMUZA SAHİP ÇIKALIM!

Bölge halkı yıllardır sularını vermemek için her türlü yolu deniyor. En önemli kuruluş amaçlarından birisi

yörenin sularını ve sulak alanlarının korunması olan, "İğneada Doğal Ekosistemi Koruma Bölgesel Yaşamı Destekleme Derneği" İğneada'da 3-4 Kasım 2007 tarihinde düzenlediği suyumuzu, balığımızı, longozumuzu koruyalım etkinliğini "dikkat hırsız var, suyumuzu sahip çıkalım" sloganıyla yöre sakinlerine duyuruyor.

20 Haziran 2007 tarihli Hürriyet gazetesinde, Yalçın Bayer'in köşesinde yayınlanan yazıda; Kiyıköy Belediye Başkanı İsmail Gök, beldenin su gereksinimini karşılamak için "yaklaşık 200 metreden su çeken üç kuyunun yetersiz kaldığını" belirtiyor. Yine aynı yazıda Kiyıköylü balıkçı Demir; "... derelerden denize su ulaşmıyor, bunun sonucunda da ne kefal kalıyor ne de sarıkanat. Balık da kayboluyor" diyor. Kiyıköylü bir köylü de; "... domates biberimizi sulayacak su da yok artık." diyor. Trakya Üniversitesi'nin hazırladığı raporda da; "halen bölgede sulanan alan toplam ekilebilir alanın % 10'u kadardır", "... bölgesel nitelikteki tarımsal verim düşüklüğünün en önemli kısıtlayıcı parametresi ise sulama suyu eksikliğidir." denilmekte.

İstanbul obur bir varlık gibi her türlü doğal kaynağı yutuyor. Havuzlu evler öylesine kanıksandı ki. Binlerce gölü kurutulmuş Türkiye için kaygı yok; suları çekilerek havuzlara, yapay göletlere akıtılacak yeni kaynaklar için heves çok!!!

Tarih boyunca çevresindeki su kaynaklarını yutan İstanbul'u doyurmak mümkün mü? Trakya'yı da kurutmayı göze aldıktan sonra sıra nereye gelecek. Yunanistan'ın, Bulgaristan'ın sularına mı? İstanbul ne zaman doycak? Ne zaman o ormanlar, o yaban hayatı kadar, Trakya'daki İğneada'daki suyunu çaldığı tüm arazilerdeki insanların da su kullanma hakkı olduğunu kabul edecek İstanbullular?

ÖZEL SERMAYE YATIRIMI OLMADAN SU VERİMİNİN ARTTIRILMASINA BİR ÖRNEK: TERKOS KUMUL AĞAÇLANDIRMASI

Endüstrileşmenin ve aşırı nüfus artışının neden olduğu doğal alanların tahribi, doğal çevrenin bozulması, insan yaşamı için hayati bir sorun olma aşamasına gelmiştir. Doğal alanların tahribi ve doğal çevrenin bozulması kaynaklı, uluslararası sorunların başlıcalarından biri de; küresel iklim değişimi tezlerinin güçlenmesi ve buna bağlı kuraklık sorunudur. Küresel

iklim değişiminin kullanılabilir su kaynakları üzerindeki olumsuz etkileri ve kuraklığa karşı da su tüketiminde uygulanacak tasarruf önlemleri öne çıkarılmaktadır.

Kuraklık etkisiyle mücadelede de, kişisel tasarruf yöntemlerinin yanı sıra ve daha da önemlisi, mevcut kullanılabilir su rezervleri havzalarında su üretim verimliliğini arttırıcı önlemlerin arttırılması öne çıkmaktadır. Oysa günümüzde, bırakınız mevcut kullanılabilir su rezervlerinin verimliliğini arttırıcı önlemlerin arttırılmasını, yıllar önce sınırlı bilgi birikimi ve teknik olanaklarla hayata geçirilmiş projeler dahi unutulurak yok sayılmakta, çözüm olarak su havzalarının özelleştirilmesi önerilebilmektedir. Türkiye'de tüm yerleşimlerdeki "şehir şebeke suyu" isminin yerine kullanılan Terkos suyu kelimesinin kaynağı olan Terkos gölünde yıllar önce böyle bir proje hayata geçirilmeseydi, bugün belki "Terkos gölü", "Terkos çölü" olacaktı.

DSİ verilerine göre Terkos gölünün depolama kapasitesi 142 milyon m³/yıldır. Prof. Dr. Fikret Saatçioğlu'na göre de Terkos kumulunda uygulanan iyileştirme çalışmalarından önce, kumul hareketiyle Terkos gölü kapasitesinden her yıl 80.000 m³ kaybetmekte idi.

Terkos (Durusu) gölünden de İstanbul'un içme suyu gereksinimini karşılamak üzere yaklaşık 150 yıldır yararlanılmaktadır. Başlangıçta mevsimsel değişikliklerin su verimindeki etkilerini azaltmak ve düzenli su sağlayabilmek amacıyla, göl ile deniz arasına bent şeklinde bir regülatör yapılmıştır. Ancak kısa süre sonra, bölgedeki şiddetli kuzey rüzgârlarının yarattığı rüzgar erozyonuyla, kıyı kumullarından göle taşınan kumların gölün varlığını tehdit ettiği fark edilmiştir. Elbette bu tehlikenin nedeni, insan kaynaklı faktörlerle kıyı kumulundaki doğal vejetasyonun tahrip olmasıdır. Bu tehlike ilk fark edildiğinde 0,8 ha ağaçlandırma yapılmıştır. Aradan elli yıl geçtikten sonra, tehlikenin büyüyerek sürmesi üzerine bilim insanları tarafından buradaki erozyona karşı alınacak önlemler araştırılmıştır. Bu araştırmaların sonuçlarından yararlanılarak, uzun süren bir kumul tespit çalışması sonucunda kurulan 2100 ha'lık orman sayesinde tehlike önlenerek, göldeki su verimliliğinin azalması engellenmiştir. Yapılan bu çalışmalar aracılığıyla bir yandan göldeki su verimliliğinin azalması engellenirken, kumul hareketi de en aza indirildiğinden insan kaynaklı faktörlerle tahrip olan doğal kumul vejetasyonuna ait türler de alana tekrar yerleşmeye başlamıştır.

Günümüzde de Terkos Gölü, Ömerli Barajı'ndan sonra İstanbul'a su sağlayan en önemli ikinci su kaynağı durumundadır. Ancak burada yapılan kumul hareketliliğini durdurmaya yönelik bilimsel araştırma ve pratikteki uygulamalar, gerek konuyla ilgili çevrelerce, gerekse kamuoyu tarafından yeterince tanınmamaktadır.

SONUÇ YERİNE

Son yıllarda gittikçe artan yoğunlukta tartışılan su sorununun asıl kökenini iklim değişikliği oluşturmamaktadır. Sorunun kökeni iklim değişikliği olarak belirlendiğinde izlenecek yollar farklılaşıp; insanlardan suyu geçici bir süreyle daha tasarruflu kullanmaları ya da su tasarrufu sağlayacak yeni teknolojilerin geliştirilmesi talep edilebilecekken, hedef sadece baraj inşaatlarına muhalefet olarak belirlendiğinde suya erişimi zaten sınırlı olan milyonlarca insanın daha da katmerlenen sorunlarına duyarsız kalınması sonucunu doğuracaktır. Benzer şekilde, olayın kökeni “yanlış devlet politikaları” şeklinde belirlendiğinde de çözümler siyaset alanıyla sınırlı kalacak, iktidar değişikliklerinden medet umulacak; suyun ticarileşmesinin asıl nedeni sadece su şirketlerinin kar hırsı ile açıklandığında ise muhalefet yalnızca su şirketlerini hedefleyecektir. Gerçek durum oldukça farklıdır; suyun metalaşması sermaye birikim sürecinin olmazsa olmaz, yapısal bir gereğidir.

Günümüzde, aşırı birikim dolayısıyla derin bir değersizleşme tehdidi ile karşı karşıya olan sermaye, başta baraj, sulama kanalı, ark vb. alt yapı yatırımları olmak üzere adeta akacak yer aramaktadır. Ancak, bu tespitin ardından su kaynaklarının kapitalistleştirilerek daha verimli hale getirilmesinin toplumların yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamayı değil, kapitalizmin aşırı üretim eğilimini karşılamayı hedeflediğini unutmamalıdır.

İstanbul'un tüm sorunlarında olduğu gibi, su sorununa da ülkemizin dört bir yanında geçimlik tarımla uğraşan insanların mülksüzleştirilerek, topraklarından koparılması nedeniyle ortaya çıkan aşırı göç neden olmaktadır. Sorunun asıl nedenleri görmezden gelinerek, 5. Dünya Su Forumu'nun yerli ortaklarından ve “kamu kurumu” olan İSKİ tarafından, su yerine sermayeye kar akıtacak kanallar ve İstrancalar'da yazın kuruyan derelere barajlar yaptırılmaktadır.

Ancak su sorunu, ne yalnızca yaratacağı çevresel ve kültürel tahribat açısından, ne tek başına insan hakları ve yoksulluk söylemi çerçevesinde, ne de sadece emek boyutuyla ele alınamayacak kadar kapsamlı ve çok boyutlu bir sorundur. Asıl sorun, gerçek bir su kıtlığı değil, kapitalist endüstriyel üretimin su kıtlığıdır. Metropol kapitalist ülkelerdeki temiz suyun % 50'den fazlası endüstriyel amaçla kullanılmaktadır. Kısmen ütopyik olarak görünse de, kutuplardaki buz kütleleri de göz önüne alındığında ve dünyadaki tüm temiz su eşit olarak bölüşüldüğünde, gerçek anlamda bir su kıtlığının tartışılmaması gerekir. Ancak metropol kapitalist ülkeler dışında kalan ülkelerdeki endüstrileşme hızı da düşünüldüğünde, en azından potansiyel bir su kıtlığı sorunu ile karşı karşıya

bulunduğumuz bir gerçektir.

Çözüm için sermayenin kendi değersizleşme ve verimsizleşmesinin önlenmesi amacı yerine, toplumların yaşamsal ihtiyaçlarının karşılanması öne çıkarılmalıdır. Mevcut temiz suyun daha verimli kullanılması amacıyla, temiz ve kullanılabilir suyun üretildiği havzalar bilime, tekniğe uygun, doğa ve toplum ile uyumlu yöntemlerle yönetilmelidir. Ülkemizde bulunan su havzalarının çoğunluğunda havza yönetimi, aynı zamanda bir kırsal kalkınma sorunudur. Bu bakış açısıyla yaklaşılacak Terkos havzasındaki iyileştirme çalışmaları, on yıllar öncesinin ekonomik koşullarında, sınırlı kamu kaynaklarıyla başarılı; 'su havzalarına özel sermaye yatırımlarının yapılmasının kaçınılmazlığı' yaklaşımı ile değil.

Mart 2009'da İstanbul'da yapılacak olan 5. Dünya Su Forumu aracılığıyla Ülkemizde de suyun daha artan bir hızla ticari meta haline dönüştürülmesini istemeyenleri zorlu bir görev bekliyor. 2008 yılında İstanbul'da iki kez gerçekleştirilen konferans ve forumlarda olduğu gibi, suyun ticarileştirilmesi karşıtı etkinliklerle, sermayenin değil halkın gereksinimlerine uygun yöntemlerle su yönetiminin daha akılcı olduğunu ortaya koymak.

Ülkemiz ormancılığı ve ormancılığı, Terkos örneğinde de olduğu gibi havza yönetimini, kırsal kalkınma sorunu olarak gören pek çok uygulamayı hayata geçirmenin bilgi ve deney birikimine sahiptir. Bugün dünyada ve ülkemizde bu önlemlerin daha gelişmişlerini uygulayacak bilgi ve deney birikimi ile teknik olanaklar mevcuttur. Bu bilgi ve deney birikiminden yararlanılarak, su kaynaklarının verimliliğini artırarak, olumsuz etkileri en aza indirmek kamusal yaklaşımla mümkündür.

(*) TMMOB Orman Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi.

KAYNAKÇA

Cihan, Kader; Sertok, Besim S., 2009. “Kapitalist Kentlerin Çevresindeki Sulara El Koyuşu” İKK, Ölçü Dergisi, Ocak 2009

Sertok, Besim S., 2007. “Su Rezervlerinin Verimliliğinin Arttırılması Çalışmasına Bir Örnek: Durusu (Terkos) Kumul Tespit Çalışması” Küresel İklim Değişimi Ve Su Sorunlarının Çözümünde Ormanlar, Sempozyum. TOD / Yalın Yayıncılık.

Yılmaz, Gaye, 2008. “Su Sorununa Eleştirel Bir Yaklaşım: Üretimin Bir Faktörü Olarak Su ” <http://www.supolitik.org> (Toplum ve Hekim Dergisi TTB Ocak-Şubat 2008 sayısında yayınlanmıştır.)

<http://www.suplatformu.net>

YAZIM KURALLARI

Dergi içeriğinde;

- Mesleksel olarak; yapılmış bilimsel-teknik inceleme, araştırma, gözlem ve uygulamalara ilişkin rapor vb sunumlara

- Gezi, anı, spor, sanat, öykü, şiir, resim, fotoğraf, karikatür vb sunumlarla, bu konulardaki görüş, eleştiri ve önerilere ve ayrıca güncel yaşamda karşılaşılan, günlük ilginç oluşumlara yer verilecektir.

- Dergimize yayınlanmak üzere gönderilen yazılar, e-posta aracılığıyla veya bilgisayar ortamında bir elektronik kopya (disket/CD) olarak, "Word" formatında gönderilmelidir.

- Yazar ve yazarların ad-soyadı ve tanıtımları yazı başlığının altında yer almalı, görevi ve varsa elektronik posta adresi verilmelidir.

- Yazının daha önce yayınlanıp yayınlanmadığı ayrıca bildirilmelidir.

- Yazılar, A4(210x297mm.) boyutlu kağıda 1,5 satır aralı 12 punto ve "Times New Roman Tur" özelliğinde yazılmalıdır.

- Yazılar, Çizim, Fotoğraf ve Tabloları ile birlikte 12 (oniki) sayfayı geçmemeli, tablo ve grafikler zorunlu ise kullanılmalıdır.

- Çizim, Tablo ve Fotoğraflar yazı içinde uygun yerlere numaralandırılarak konumlanmalıdır.

- Fotoğraflar net, temiz olmalı, slayt dışı sayısal gönderilen fotoğrafların çözünürlüğü yüksek olmalıdır. Çözünürlüğü düşük fotoğraflar baskıya uygun olmadıklarından kullanılmayacaktır.

- Tablo tanımları tablonun üst kısmında, çizim

tanıtımları şeklin alt kısmında kısa ve açık anlatımlı olmalıdır. •Yazılarda Türkçe sözcük kullanılmasına özen gösterilmeli, Türkçe yazım kurallarına uyulmalıdır. Yazı içindeki kısaltmalar ilk kullanımda parantez içinde açıklanmalıdır.

- Kullanılan formüllerdeki simgeler, birimleri ile birlikte açıklanmalıdır. Simgeler, "Uluslararası Birim Sistemi "ne uygun olmalıdır.

- Yazıda kaynak anılırken, kaynak yazarın soyadı, kaynak yazının yayın yeri ve yılı belirtilmelidir. İki den fazla ad varsa ilk yazarın soyadına "ve ark." Kısaltması eklenmelidir.

- Metin içinde alıntı yapıldığı anılan tüm yapıtlar, sona eklenecek "KAYNAKLAR" bölümünde yazarının soyadı göz önüne alınarak alfabetik sırayla anılmalıdır. Kaynak belirtmede; yazarın adı, yayının adı, yayın tarihi, yayınevi, yayınlayan kurum, yayın no'su, yayınlanan kent, sayfa sayısı yer almalıdır. Kaynak İnternet ortamındansa, yazar adı, yazı tarihi ve yapının adından sonra Web adresi belirtilmelidir.

- Yayımlanacak tüm yazı, çeviri ve belgelerdeki teknik ve içeriklerden doğacak sorumluluklar yazarına aittir.

- Dergi Yayın Kuruluna gönderilen yazı ve gönderiler yayınlansın-yayınlanmasın geri gönderilmez.

- Yayın Kurulu ve editör, yayınlanacak yazılarda gerekli gördüğü düzeltmeleri yapabilir ve uygun görülen yazılar dergide yayınlanır.

- Dergide yayınlanan yazılardan "Kaynak Göstermek" koşuluyla alıntı yapılabilir.

Abonelik ve Reklam için derneğimize başvurabilirsiniz...

ESKİ VE KALICI ADRESİMİZ YENİLENDİ

Yaklaşık üç yıldır özlemini duyduğumuz TUNA CADDESİ NO: 5 KIZILAY/ANKARA adresimize yeniden kavuştuk.

01.02.2006'da taşındığımız Mithatpaşa Caddesi 49/4'den 03.12.2008 günü ayrıldık.

Derneğimiz; nice yıllar sonra yenilenen bu yerinde hizmetini ulusal ve uluslar arası düzeyde sürdürsün.

YENİ YIL AMERİKA

2009

İşte bitti!...
Bir yıl daha
Durmadan geçiyor günler.
Dileyelim;
Giden yılı
Aratmasın gelecek yıllar!...

